RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET (WEEKLY) — LE MARCHÉ DES METAUX ET DES MACHINES (HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT (WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA" ◆ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE" Z „DZIAŁEM AUTOMOBILOWYM" ◆ „DZIAŁ BUDOWLANY i CERAMICZNY" ◆ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH"

PRZEDPŁATA kwartalna 4½ zł + 40 gr za dostawę franko w dom.

Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.

Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Subscription rates: For 3 months (England) sh 8
„ „ „ (Germany) Gmks 4.50
„ „ „ (U. S. A.) Dol. 1,—

ADVERTISING-RATES: Full page zł 130,— Half a page zł 75,— One fourth of a page zł 45,— One eighth of a page zł 25,— One sixteenth of a page 15,— Advertisements on Cover plus additional tee. Advertisements from abroad will be calculated according to special rates. In special editions the rates are different.

Nr. 42 — Poznań-Lwów, 20 października 1928 — Rok VIII

Znaczenie
naszych wydań potargowych

Zgodnie z tradycją naszych wydawnictw przystępujemy obecnie, jak w zeszłych latach, do wydania numerów potargowych, mających tym razem na celu zobrazować czytelnikom w głównych zarysach stan rozwoju placówek gospodarczych, zarówno wytwórczych, jak i handlowych, w zwierciadle tegorocznych Targów Wschodnich. Znaczenie wydań potargowych naszych czasopism jest wielorakie, zasadniczo zaś spoczywa w dwóch płaszczyznach: w płaszczyźnie czysto gospodarczej i w płaszczyźnie społeczno-wychowawczej.

Tak więc przedewszystkiem dążymy do tego, aby wszystkim tym, którzy Targów zwiedzić osobiście nie mogli, dać obszerny pogląd na reprezentację targową interesujących ich gałęzi produkcji, dając zarazem przegląd ważniejszych firm, przedsiębiorstw przemysłowych i kupieckich tak, jak one przed bacznem okiem obserwatora na Targach się przesunęły. Pozatem opisy nasze staramy się zaopatrzyć w zwięzłe, lecz możliwie wszechstronne informacje o stanie, zakresie i charakterze poszczególnych placówek pracy gospodarczej.

Nie jest to wszakże cel jedyny.. Zapomocą wydań potargowych pragniemy również przysporzyć korzyści tym firmom, które w Targach brały udział, przez to, że szlachetne ich wysiłki, na lwowskiej rewji wytwórczości krajowej i zagranicznej poczynione, utrwalamy na łamach prasy fachowej, przekazując je następnie najszerszemu ogółowi. W ten sposób zasłużone firmy, odgrywające wybitniejszą rolę w swoim zakresie zostają spopularyzowane w szerokich sferach zainteresowanych, dzięki czemu wytwarza się w dalszym ciągu żywy kontakt wzajemny, zapoczątkowany na specjalnie tym celom służących Targach.

Wreszcie doniosły cel wychowawczy: nasze wydania potargowe mają być tym czynnikiem, który ogół naszych producentów i naszego kupiectwa zachęcić powinien do współudziału i szlachetnego współzawodnictwa na szerokiej arenie międzynarodowych stosunków gospodarczych i do uczestniczenia w Targach, będących jednym z najlepszych i najskuteczniejszych środków ku temu.

Osiągnięcie tych skutków postawiły sobie za cel nasze wydania potargowe. Oby intencje nasze natrafiły na grunt podatny!...

Przemysł metalowy
na VIII Targach Wschodnich

W strukturze przemysłowo-gospodarczej każdego państwa przemysł metalowy stoi na pierwszorzędnem miejscu i odgrywa rolę decydującego czynnika, będąc poniekąd podstawą dla wszystkich innych gałęzi przemysłu wogóle. Niema żadnej dziedziny techniki, w którejby wyroby przemysłu metalowego, w tej lub innej postaci, nie znalazły szerokiego zastosowania, czy to w postaci masz. różnego rodzaju, lub materjału konstrukcyjnego, lub też przedmiotów i wyrobów użytku codziennego. Zastosowanie metali jest bardzo rozległe i z każdym dniem coraz więcej się jeszcze rozszerza. Celem łatwiejszego zorjentowania się w tej wielkiej różnorodności wyrobów przemysłu metalowego, pożądanem jest pewne ich usystematyzowanie.

Henryk Grosman,
Dyrektor Targów Wschodnich.

W najszerszem znaczeniu tego słowa przemysł metalowy obejmuje wszystkie dziedziny wytwarzania i przetwarzania metali. A więc w pierwszym rzędzie otrzymywanie samych metali z ich rud; dalej otrzymywanie wyrobów drogą przetapiania ich; wreszcie otrzymywanie różnych produktów: maszyn, narzędzi i wyrobów drobnych, drogą specjalnej obróbki mechanicznej — właściwy przemysł maszynowy. Odpowiednio do tych punktów widzenia możemy całokształt przemysłu metalowego podzielić na następujące działy i grupy:

I. Dział: hutnictwo i metalizację;
II. Dział: odlewnictwo i walcownictwo;
III. Dział: właściwy przemysł maszynowy;
IV. Dział: przemysł drobny metalowy,

Jakkolwiek ogólny przemysł metalowy należy do tych nielicznych działów, które na tegorocznych Targach Wschodnich były najliczniej obesłane i najkorzystniej się reprezentowały, to przecież niepodobna pominąć milczeniem niekompletnego zupełnie obrazu tego działu.

I. I tak widzimy niestety, że pierwszy dział — **hutnictwo i metalurgja** — był reprezentowany b. słabo. Jest to fakt, nad którym trzeba ubolewać, bo ta dziedzina przemysłu metalowego zajmuje przecież u nas poważne stanowisko i jest reprezentowana w naszem życiu gospodarczem przez szereg poważnych przedsiębiorstw na Górnym Śląsku i w Kongresówce.

II. Drugi dział — **odlewnictwo i walcownictwo** — przedstawiał się już nieco korzystniej, chociaż i on nie stoi w żadnym stosunku do rzeczywistych rozmiarów tego przemysłu u nas. W każdym razie możemy w tej dziedzinie stwierdzić znaczny postęp i ogólne ożywienie.

III. Najkorzystniej przedstawiał się trzeci dział — **właściwy przemysł maszynowy,** — do którego zaliczamy także i przemysł narzędzi i maszyn rolniczych oraz przemysł samochodowy, motocyklowy i niektóre inne.

W grupie **motorów i silników** widzimy eksponaty szeregu firm krajowych i zagranicznych. Uderza przedewszystkiem fakt, że nasza produkcja silników za ostatnie lata znacznie postąpiła naprzód, tak, iż niebawem będzie mogła konkurować z wyrobami zagranicznemi.

IV. Przechodząc teraz do czwartego działu — **drobnego przemysłu metalowego** — stwierdzić trzeba, że obejmował on już z natury rzeczy dużą liczbę firm i wielką różnorodność eksponatów. Wszystkie prawie artykuły użycia domowego, codziennego, przemysłowego i wogóle kulturalnego były wystawione.

Niemniej bogato wystąpił i przemysł **elektrotechniczny i radjowy,** które z każdym dniem robią nowe postępy.

W ten sposób **ogólny przemysł metalowy i maszynowy** przedstawiał się na tegorocznych Targach bardzo okazale. Otrzymany obraz świadczył w każdym razie, że przemysł ten rozwija się u nas w pomyślnych warunkach i posuwa się po linji stałego postępu. Wzrasta wewnętrzne zapotrzebowanie, budzi się przez to inicjatywa, konsoliduje się produkcja, stabilizuje się zbyt i tem wszystkiem walczy się skuteczniej z konkurencją zagraniczną. Horoskopy dla tego przemysłu są na przyszłość zupełnie pomyślne. Można z pełnem zaufaniem oczekiwać Powszechnej Wystawy Krajowej: ogólny przemysł metalowy wystąpi niezawodnie z całą okazałością i da nam wierne odzwierciedlenie swego rzeczywistego stanu w swoich imprezach i eksponatach wystawowych.

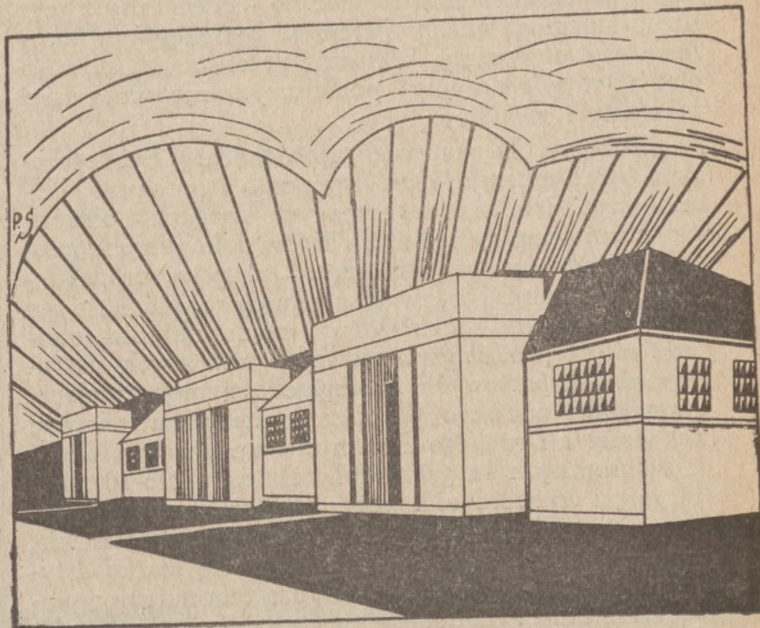
Bilans VIII Targów Wschodnich

Lwów jako ośrodek handlowy, łączący uprzemysłowiony Zachód z rolniczym Wschodem słusznie nawiązał do świetnej, dawnej swej tradycji, by stać się metropolją polskiego handlu zagranicznego i polskiego dorobku przemysłowego propagatorem. Nieuregulowane stosunki z Rosją nie pozwalają wprawdzie dopiąć celu w granicach pierwotnych zamierzeń, bądź —co bądź — brzemienne są rezultaty osiągane rokrocznie przez Targi Wschodnie, jako emanację polskiej myśli twórczej kresowego grodu.

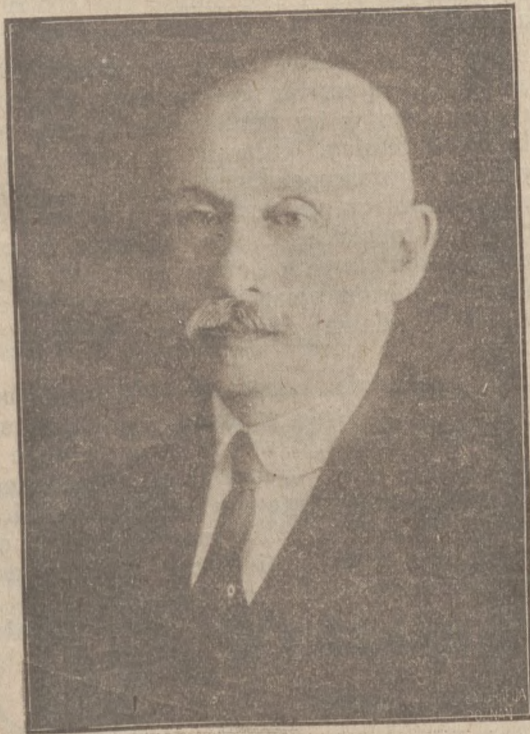

Jan Puchalski,
Dyrektor Targów Wschodnich.

VIII Targi Wschodnie, które ze swą łączną powierzchnią wystawową wynoszącą 30 926 m² zgromadziły przeszło 1 600 wystawców, są oczywistym dowodem tego, że Targi Wschodnie — to impreza powołana do życia przez życie, jako czynnik rozwojowy, zwłaszcza krajowego przemysłu. Jakkolwiek udział

Grupa państw traktatowych.
Pawilon Syndykatu Przemysłowców.

Dr. Jan Rucker,
Zastępca przewodniczącego Komitetu Wykonawczego i członek Rady Nadzorczej Targów Wschodnich.
Dyrektor fabryki konserw Zygmunt Rucker S. A.

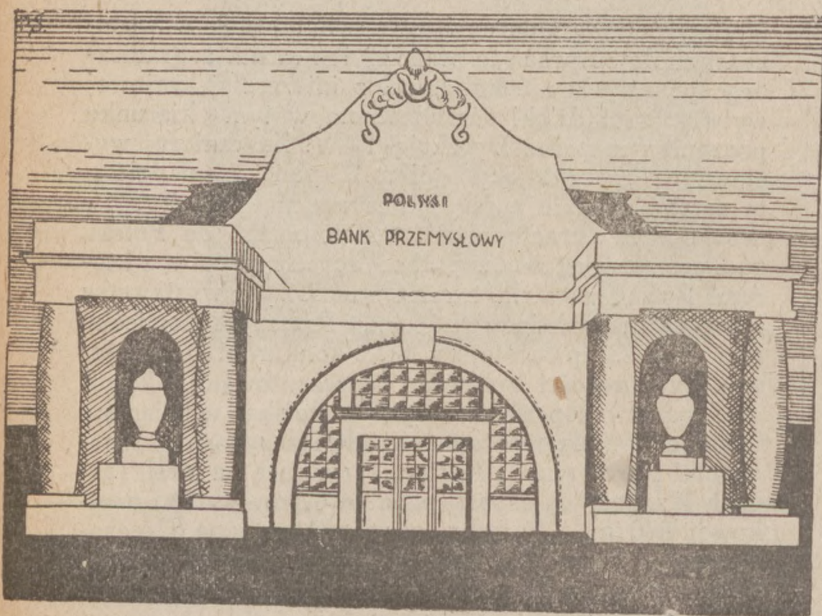
wystawców zagranicznych stanowił odsetek w wysokości około 30 proc., to przecież ten udział zagranicznego przemysłu nie kolidował z interesami krajowej wytwórczości dzięki zarządzeniom w tym kierunku poczynionym przez Dyrekcję T. W. Zagraniczni wystawcy, reprezentujący ogółem 23 państwa, podzieleni zostali zgodnie z myślą przewodnią VIII Targów Wschodnich „zracjonalizowania importu" do Polski, na 2 grupy: wystawców pochodzących z państw, z któremi Polska zawarła traktat handlowy i wystawców reprezentujących inne państwa. Przemysł niemiecki, jako najniebezpieczniejszy może konkurent dla krajowej wytwórczości był słabo reprezentowany. Z pośród państw zaprzyjaźnionych z Polską, wymienimy Francję z jej eksponatami z działu maszynowego i mechaniki precyzyjnej i Austrję zajmującą na VIII Targach Wschodnich osobny pawilon o powierzchni użytkowej 800 m². Pozatem wymienić wypada Czechosłowację, Stany Zjednoczone, kraje skandynawskie, jako ważniejszych tegorocznych zagran. eksponentów.

Jeżeli chodzi o omówienie poszczególnych działów to należy przedewszystkiem wymienić *dział maszynowy* i to tak dział maszyn ciężkich, jak i rolniczych, który zajął na VIII Targach Wschodnich około 6000 m² powierzchni użytkowej a więc przestrzeń 5 razy większą niż w r. 1926. Wystawione były w tym dziale motory spalinowe, maszyny rolnicze do obrabiania drzewa, maszyny piekarskie, masarskie, trykotażowe itp., a więc maszyny służące celom inwestycyjnym. Drugie z rzędu miejsce zajął na tegorocznych Tar-

gach *dział samochodowy*, który dla pomieszczenia swych eksponatów, zajął 2 pawilony o łącznej przestrzeni 2 000 m². Tak żywy udział w Targach przemysłu samochodowego świadczy wymownie o wzrastającym automobiliźmie w Polsce. W dziale tym nie były reprezentowane wyłącznie okazy osobowych samochodów, były bowiem wystawione również samochody ciężarowe dla celów przemysłowych i handlowych, asenizacyjne dla użytku miast i t. p.

Z przemysłu krajowego, rozmieszczonego w działach wyżej wymienionych, reprezentowany był pozatem dział *spożywczy*, a więc spirytusowy, konserwowy, czekoladowo-cukierkowy, przemysł preparatów odżywczych etc., dział *techniczno - chemiczny* z jego różnorakiemi gałęziami *przemysł konfekcyjny i kapeluszniczy, obuwniczy.* Okazale przedstawiał się również *dział galanteryjno - papierowy,* a nie mniej *dział tekstylny i meblowy.*

Ponętny dla oka zwiedzającego Targi był tegoroczny dział *przemysłu artystycznego i ludowego.* Udział tego działu w tegorocznych Targach tłumaczy się docenieniem doniosłości Targów, jako pierwszorzędnego środka propagandowego. Dzięki też propagandowej kampanji Targów Wschodnich rozwinął się ten dział przemysłu rodzimego do rzędu najpoważniejszej gałęzi produkcji krajowej o znacznych możliwościach eksportowych. Zasługę około zorganizowania przemysłu ludowego przypisać należy Patronatowi Rękodzieł i Drobnego Przemysłu we Lwowie, który na tegorocznych Targach zdołał skupić około 100 firm tej gałęzi wytwórczości wobec 60 firm zeszłego roku. Chlubą tego działu są wzorzyste kilimy zakopiańskie, gliniańskie i buczackie, mające ustaloną markę artystyczną zagranicą. Wymienić poza tem należy wyroby ceramiczne, galanterję metalową i drzewną, wyroby koszykarskie, rzeźbiarskie i zabawkarskie itd.

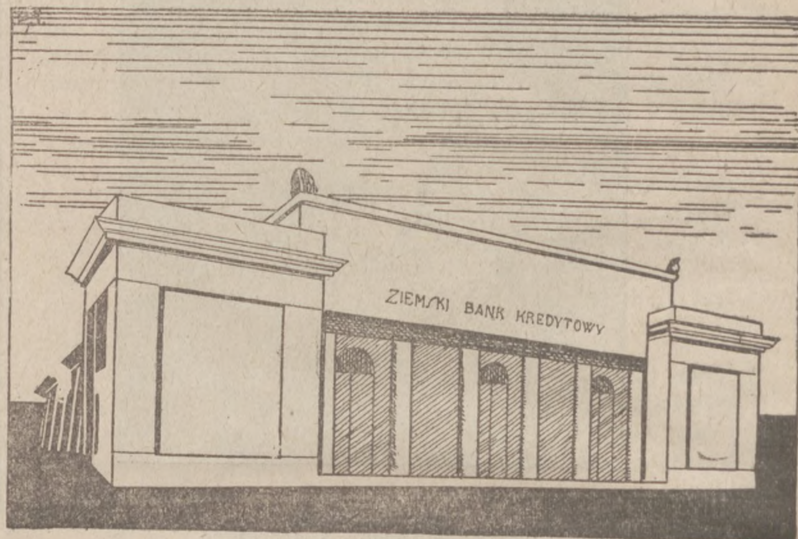

Pawilon Banku Przemysłowego.

Aby dać miarę zainteresowania Targami Wschodniemi i miarę frekwencji, należy nadmienić, że tegoroczne Targi zwiedziło przeszło 150 000 osób wszystkich warstw i zawodów. Jest to wymowny dowód tego jak doniosłym środkiem propagandowym są coroczne Targi Wschodnie. Obroty też jako konsekwencja napływu zwiedzających dokonane na tegorocznych Targach Wschodnich były rekordowe i wywołały żywe zadowolenie wystawców, z których poważna część zachęcona tegorocznym sukcesem, zgłosiła swój udział w przyszłorocznych Targach.

Z pośród 1 131 firm krajowych przypadało na poszczególne dzielnice:

na Małopolskę	68,29%
na b. Kongresówkę	21,26%
na Wielkopolskę i Pomorze	6,39%
na Śląsk	3.96%

Pawilon Ziemskiego Banku Kredytowego.

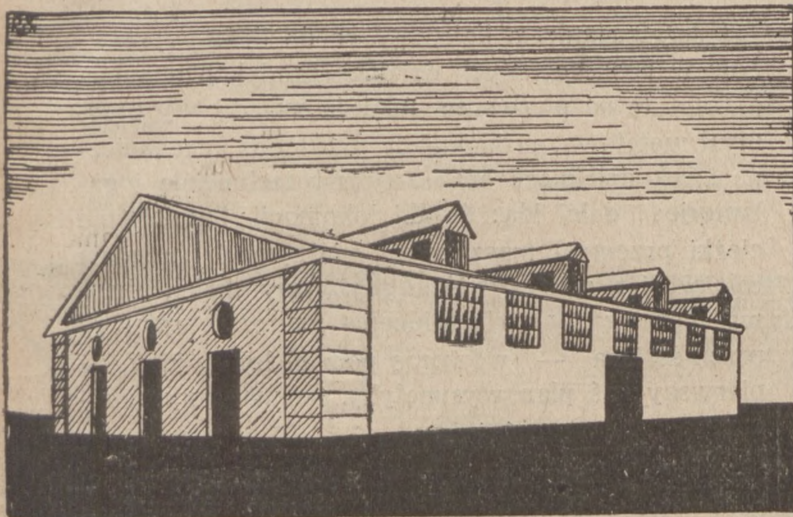
Liczny udział wystawców małopolskich tłumaczy się poza bliskością terenu wystawowego głównie rozwojem przemysłu w tej doniedawna niemal wyłącznie rolniczej dzielnicy. Uderza natomiast nikły odsetek wystawców wielkopolskich. A szkoda! Przemysłowcy wielkopolscy nie doceniają widocznie pojemności rynku małopolskiego. Nic dziwnego, że austrjacki przemysł konfekcyjny i czeski maszynowy zdobywa ten rynek, w czem pomagają mu dawne koneksje z czasów Austrji i dawne upodobania miejscowej klienteli.

Targi Wschodnie odegrały i odgrywać będą w przyszłości wybitną rolę w życiu gospodarczem Polski. I jeżeliby przyszło wymienić ważniejsze etapy twórczej pracy nad gospodarczem odrodzeniem kraju od czasu ponownego uzyskania samodzielności państwowej, to obok innych wymienić należy powołane do życia w r. 1921 Targi Wschodnie jako kresową strażnicę interesów polskiego przemysłu

Zmski.

Targi Wschodnie w liczbach

Na terenie Targów Wschodnich położonym na wzgórzu parkowem, w prześlicznem miejscu wśród zieleni, znajdowało się w roku bieżącym 16 wielkich i 25 małych pawilonów dla celów wystawowo-użytkowych. Powierzchnia zajęta pod eksponaty wynosiła

Grupa Austrjacka — Pawilon Związkowy.

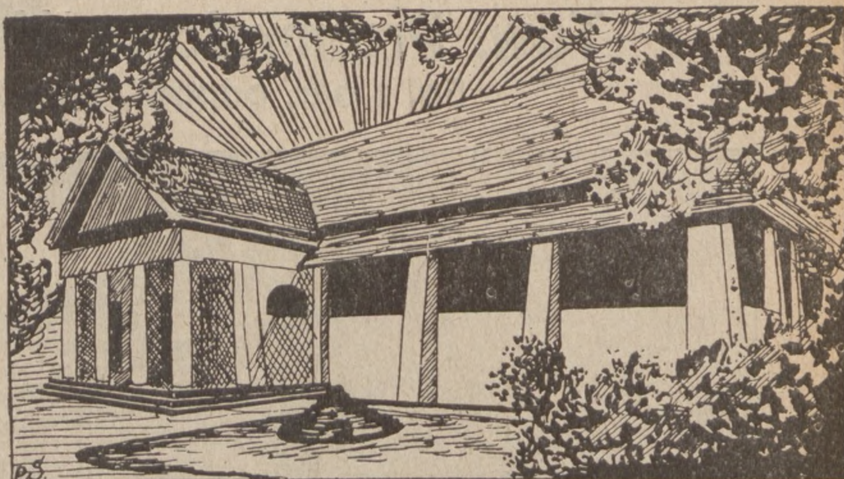
w pawilonach i pod gołem niebem 33 303 m², ponieważ zaś w r. 1927 analogiczna cyfra wynosiła 31 750 m², przeto tegoroczna cyfra jest wyższa o 1 553 m².

Tabela analogicznych cyfr z lat poprzednich wygląda następująco:

1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	
25 916	28 233	29 924	30 120	30 296	31 647	31 750	33 303	m²

Tegoroczna cyfra jest zatem najwyższą dotychczasową cyfrą pojemności Targów Wschodnich. Powierzchnia zajęta pod eksponaty poszczególnych grup wystawowych, w porównaniu z rokiem zeszłym, przedstawia się jak następuje:

1. Metalurgja, maszyny, górnictwo, hutnictwo, przemysł ciężki		6 688 m²	(w r. ub. 4 435 m²)
2. Artykuły techniczne, przyrządy i aparaty, mechanika, narzędzia i instalacje		796 „	„ „ 389 „
3. Elektrotechnika i oświetlenie, radjo		390 „	„ „ 428 „
4. Przemysł naftowy		295 „	„ „ 317 „
5. Włókiennictwo, konfekcja, kapelusznictwo, bieliźniarstwo, powroźnictwo		491 „	„ „ 484 „
6. Przemysł chemiczny, farmaceutyczny, artykuły chirurgiczne		305 „	„ „ 399 „
7. Środki lokomocji (samochody, motocykle, rowery, powozy)		1 834 „	„ „ 501 „
8. Przemysł drzewny, meblarstwo, koszykarstwo		621 „	„ „ 321 „
9. Skórnictwo, garbarstwo, obuwnictwo, futernictwo, białoskórnictwo		404 „	„ „ 164 „
10. Szkło, porcelana, ceramika, terrakota		780 „	„ „ 432 „
11. Papiernictwo, grafika, księgarstwo, wydawnictwa, prasa, kartografja		310 „	„ „ 445 „
12. Kosmetyka, perfumerja		215 „	„ „ 248 „
13. Mechanika precyzyjna, broń, optyka, zegarmistrzowstwo, instrumenty lekarskie i muzyczne		685 „	„ „ 317 „
14. Przemysł spożywczy		1 360 „	„ „ 1 382 „
15. Przemysł artystyczny, sztuka stosowana, przemysł ludowy, domowy, zdobnictwo		787 „	„ „ 649 „
16. a) Galanterja różnego rodzaju, zabawkarstwo, artykuły sportowe	311		
b) metalowa	158	469 „	„ „ 511 „
17. a) Maszyny i narzędzia rolnicze	4 695		
b) Nasiennictwo, przem. roln. młynarstwo	156		
c) Targi zwierząt hodowlanych	10 000	14 851 „	„ „ 13 160 „
18. Różne inne, mieszane, wątpliwe		97 „	„ „ 193 „
19. Wystawa komunikacyjna			„ „ 5 083 „
20. Pawilony i kioski prywatne		1 925 „	„ „ 1 925 „
Razem		33 303 m²	(w r. ub. 31 750 m²)

Pawilon Leśno-Rolny.

Z przechadzek po Targach Wschodnich

Opis stoisk branży metalowej.

Corocznie przemysł metalowy we wszystkich swoich odmianach, poczynając od hutnictwa, ciężkiego przemysłu maszynowego, a kończąc na galanterji metalowej, zajmuje na Targach Wschodnich zarówno pod względem ilości wystawców i obfitości eksponatów, jak i pod względem obsadzonego metrażu, pierwsze miejsce, pozostawiając za sobą daleko w tyle wszystkie inne działy produkcji. Nie dość na tem jednak. Udział przemysłu metalowego w Targach z roku na rok w sposób uderzający rośnie, o czem świadczą najlepiej cyfry, dotyczące zajętego przezeń terenu. Tak np., kiedy w r. 1926 grupa metalurgiczna zajmowała niespełna 2 i pół tysiąca metrów kw. terenu, w roku 1927 cyfra ta wzrosła już do przeszło 4 tys. m. kw., w roku bież. zaś przekroczyła 5 tysięcy! A gdy dodamy do tego jeszcze wyodrębnione w osobny dział maszyny rolnicze, oraz środki lokomocji, to ostatnia ta cyfra wzrośnie do przeszło 10 000 m². Tak więc powaga przemysłu metalowego w gospodarce kraj. znajduje również swoje odbicie w zwierciadle Targów, choć oczywiście daleko nam tu jeszcze do rzeczywistego jej obrazu. Miejmy jednak nadzieję, iż w przyszłych latach obserwować będziemy dalszy nieprzerwany postęp.

Jeżeli chodzi o kolejność co do ilości wystawców w poszczególnych działach produkcji metalurgicznej, to na pierwszem miejscu stoi drobny przemysł metalowy, produkujący przyrządy mechaniczne i rękodzielnicze oraz artykuły techniczne i galanterję; dalej idą: środki lokomocji, hutnictwo i ciężki przemysł maszynowy, maszyny i narzędzia rolnicze i t. d. Oczywiście gdybyśmy chcieli ujmować sprawę z punktu widzenia metrażu, zajętego przez stoiska — wówczas podział byłby inny, na pierwszy zaś plan wysunęłyby się maszyny rolnicze.

Aby uplastycznić czytelnikom jeszcze bardziej sprawę udziału produkcji metalurgicznej w Targach Wschodnich, podajemy poniżej opis szeregu firm z różnych działów interesującej nas gałęzi przemysłowej stoiska targowe, które zasługiwały na specjalną uwagę:

Tow. Przemysłowo-Handlowe „BIFERG"
Sp. z ogr. odpow., Sosnowiec, Warszawska 20

Droga do udoskonalenia produkcji i racjonalizacji handlu prowadzi przez specjalizowanie się przemysłu i handlu każdej placówki gospodarczej w swoim zakresie działania. Placówką wybitnie fachową z dziedziny lutowania, spawania, cięcia i obróbki metali, ze specjalnem uwzględnieniem potrzeb kolejnictwa i Zarządów Poczt i Telegrafów jest firma „Biferg" Sp. z ogr. odp. Na Targach Lwowskich dała firma ta obraz całkowitego działu lutowania, spawania i cięcia metali, obejmującego: 1) Najnowsze wysokociśnieniowe aparaty do lutowania, spawania i cięcia metali, 2) Najnowsze średniociśnieniowe aparaty do spawania i cięcia metali, jak również wszelkie palniki do lutowania, spawania i cięcia metali, 3) Opatentowane i wysoce praktyczne lutownice chemiczne własnej konstrukcji do łączenia drutów i kabli bez ogniska własnego wyrobu, 4) Wentyle i manometry do tlenu, gazu-dissous i wodoru, 5) Opatentowane proszki i druty do lutowania i spawania wszelkich metali.

Oprócz tego wystawiała f-ma najnowsze aparaty do czyszczenia kotłów od osadu kamiennego i rdzy, jak również nowy model automatycznych kluczy do nakrętek. Zainteresowanie temi artykułami było bardzo żywe, a demonstrowane aparaty i przyrządy do lutowania, spawania i cięcia spotykały się z uznaniem kół fachowych kolejnictwa, przemysłu, rzemiosła etc.

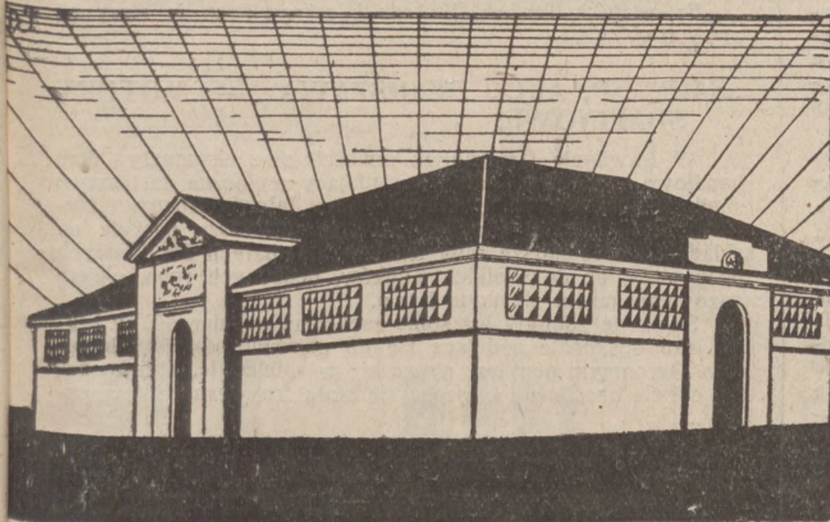
RUSTON & HORNSBY LTD., LINCOLN, ANGLJA.

Motory spalinowe powyższej fabryki, wystawione przez generalne przedstawicielstwo na Polskę, Sp. Akc., „Sair" w Warszawie, wzbudziły ogólne zainteresowanie. Firma „Ruston & Hornsby" powstała przez zjednoczenie dwu starych wszechświatowej sławy firm: Ruston, Proctor & Co., Lincoln (założonej w r. 1840) i Richard Hornsby & Sons, Grantham (założonej w r. 1815).

Fabryki te mają więc przeszło 100-letnie doświadczenie w budowie maszyn cieplnych i dotychczas wypuściły przeszło 120 000 silników, ustawionych we wszystkich krajach świata.

Ogólne zainteresowanie wzbudził wystawiony bezkompresorowy ropny motor systemu „Ruston" ze względu na niezmiernie cichy i równomierny bieg, łatwą obsługę oraz solidną budowę i staranne wykończenie najdrobniejszych szczegółów. Pozatem interesowano się też bardzo małemi benzynowo-naftowemi silnikami do celów rolniczych.

Wystawione motory zostały sprzedane i oprócz tego firma otrzymała cały szereg zamówień, czemu zresztą dziwić się nie należy, albowiem motory te mogą być śmiało polecone jako pierwszorzędne i absolutnie pewne w pracy maszyny.

Pawilon Polskiego Banku Handlowego.

L. ZIELENIEWSKI. — FABRYKA MASZYN I WAGONÓW, KRAKÓW.

Jeden z głównych przedstawicieli przemysłu odlewniczego w Małopolsce zachodniej, wystąpił z bogatemi i interesującemi eksponatami. Uwagę zwiedzających zwracały poważne i dobrze wykonane odlewy maszynowe i budowlane, transmisje i okucia młyńskie, kompletne urządzenia gorzelni rolniczych, kotły parowe, zbiorniki wszelkich rodzajów i typów, kotły parowodne dla użytku w instytucjach sanitarnych, koszarach, zakładach wychowawczych itd., instalacje ogrzewania centralnego wodnego, parowego i powietrznego, urządzenia pralni, suszarni bielizny, owoców, okucia wagonowe, a wkońcu i metalowe wyroby odlewnicze. Z roku na rok fabryki Zieleniewskiego powiększają zakres swej produkcji, podnosząc równocześnie ich dobroć, przez stosowanie najnowszych ulepszeń technicznych i wynalazków do tej branży się odnoszących.

PIERWSZA FABRYKA LOKOMOTYW W POLSCE S. A.

posiada swoje pierwsze, na wielką produkcję obliczone zakłady konstrukcyjne w Chrzanowie-Małopolska. Jej zawdzięczamy w wielkiej mierze usamodzielnienie się pod względem kolejowego taboru lokomocyjnego.

Zakres produkcji chrzanowskich zakładów jest wszechstronny: dostarczają one doskonałych lokomotyw normalnotorowych dla kolejowego ruchu osobow., towarow. i przetokowego. Poza tem wyrabiają lokomotywy wąskotorowe z nastawialnemi osiami i stałemi na dowolne szerokości toru. Przeznaczone one są do utrzymywania ruchu na lokalnych kolejach wąskotorowych i kolejach folwarcznych. Są więc i co do siły i mocy ciągowej i tokowej odpowiednio dostosowane większe i mniejsze. Wielkiem powodzeniem cieszą się chrzanowskich zakładów motorowe walce szosowe i drogowe. Oprócz całkowitych lokomotyw i walców chrzanowska fabryka lokomotyw dostarcza także części zapasowych, jak zestawy kołowe, cylindry parowe, wszelkie części ruchu i sterunku, kotły, paleniska miedziane i stopowe pierścienie i t. d. słowem wszystko co potrzebne jest dla naprawy czy remontu zużytych czy nadwerężonych lokomotyw.

Fabrykę tę polecamy tem chętniej, że pracuje na terenie krajowym dla potrzeb krajowych.

FIRMA „VERTEX", TOWARZYSTWO HANDLOWO-AJENTUROWE, SPÓŁKA Z OGR. ODP.,

Lwów, Fredry 8, wystawiła tego roku ze specjalną pieczą na Targach Wschodnich, w miarach dozwolonych, przemysł francuski.

Wspomnimy tylko o maszynie do cięcia kamienia firmy: Pierre Scheffers, Asnieres, maszyna, która tnie każdy kamień, wszelkiej twardości na kostki brukowe i małą mozaikę.

Tnie ona każdy rodzaj granitu, bazaltu, porfiru, nie mówiąc o innych kamieniach mniej twardych. Wykazała, że w stosunku do konkurencji niemieckiej bierze ona w stosowne formy nawet granit wulkaniczny, spotykany u nas na wschodnich kresach.

Pod względem ceny i jakości śmiało konkuruje z fabrykatem niemieckim.

Wymienimy dalej prasę hydrauliczną firmy najstarszej w świecie, wyrabiającej tego rodzaju maszyny, Guilhon & Barthelemy w Avignon. Wobec prasy hydraulicznej, stworzonej w tej fabryce, żaden inny fabrykat się nie ostoi. Była ona pierwszą na rynku z prasą hydrauliczną dla wyrobu płyt cementowych i mozaikowych, i dziś jest też pierwszą, która ją zaopatrzyła w ostatnie wynalazki i wymogi techniki.

Wspomnieć należy też o motorach benzynowych „Omnium", bardzo praktycznej i lekkiej budowy (z materjału aeroplanowego) dla celów rolniczych i przemysłowych od 3—18 KM. Ceny tych motorów robią je przystępnemi każdej sferze. Uważamy, że n. p. gospodarstwo już 30 morgowe, dla swej racjonalizacji, taki motor posiadać powinno. Są one dostarczane w stanie stałym, lub też zmontowanym na wózku. Ich zużycie benzyny jest minimalne.

Trudno wymienić w zakresie artykułu dziennikarskiego wszystkich przedmiotów, które ta firma wystawiła. Co stwierdzić nam wypada to to, że przez ruchliwą działalność wzmiankowanego przedsiębiorstwa przemysł francuski coraz to intensywniej się stara ugruntować w Polsce, zwycięsko konkurując z przemysłem niemieckim, który już dzisiaj pod wieloma względami ustępuje tęgiemu przemysłowi francuskiemu.

ZAKŁADY „ELEKTRO" W ŁAZISKACH GÓRNYCH, SP. Z OGR. ODP.

Firma powyższa posiada elektrownię, rozbudowaną w ciągu roku na 88 000 kw. Fabryka elektrotechniczna posiada zdatność 12 000 kw. Firma produkuje energję elektryczną, karbid wszelkiej ziarnistości, żelazo-krzem o zawartości 20, 45, 75 i 90 proc. Si, wapno do celów chemicznych i budowlanych, smołę pierwotną, żelazo-glino-krzem o zawartości 75 proc. Si i 12 proc. Al., wzgl. 45 proc. Si i 22 proc. Al., oraz inne aljaże żelaza.

Zakłady „Elektro" na Targach Wschodnich stanowiły jedną z najpoważniejszych firm i łatwo się domyśleć, że odniosły nadzwyczajny sukces.

WYTWÓRNIA MASZYN I NARZĘDZI MLECZARSKICH, KRAJOWY PATRONAT, KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY.

Rozwijające się coraz pomyślniej mleczarstwo i serowarstwo w Polsce potrzebuje coraz więcej i coraz doskonalszych maszyn i narzędzi, by jak najprędzej stanąć mogło dobrocią swoich produktów i przetworów obok mleczarń zagranicznych. Narzędzia i maszyny do tego celu przeznaczone wystawiła w wielkim wyborze „Wytwórnia Maszyn i Narzędzi Mleczarskich" Krajowego Patronatu w Krakowie. Podziwiano celowe urządzenia steryiizacji mleka, wszelkich systemów aparaty kontrolne tłustość i czystość mleka, automatyczne rozlewnie, kotły do ogrzewania mleka i t. p. Przemysł maślarski też przedstawiony był w całej pełni.

„TANTAL", FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH, SP. Z OGR. ODP., LWÓW, ŁYCZAKOWSKA 108.

W pawilonie centralnym tegorocznych „Targów Wschodnich" we Lwowie były eksponaty Firmy „Tantal", Fabryka wyrobów metalowych we Lwowie, ul. Łyczakowska L. 108, jedynej w Polsce Fabryki syfonów na piwo.

Jak nam było danem stwierdzić, fabrykaty są wykonane nadzwyczaj solidnie, a z posiadanych przez Fabrykę listów pochwalnych wynika, że wytwarzane przez nią syfony na piwo przechodzą solidnością wykonania tego rodzaju wyroby zagraniczne, a ponadto co jest bardzo ważne dla odbiorców, są tańsze niż sprowadzane z zagranicy.

Ponieważ podawanie piwa w syfonach znajduje coraz to większe zastosowanie, specjalnie w zachodniej połaci naszego Państwa, radzimy interesowanym korzystać z wyrobów Firmy „Tantal", a tem samem popierać przemysł rodzimy, który, jak mamy sposobność stwierdzać, stara się w każdej dziedzinie zaspokajać potrzeby naszych odbiorców.

FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH M. KUEHLA S-WIE, SOKAL (WOJ. LWOWSKIE).

W dziale wyrobów metalowych okuć i opakowań wybitne miejsce zajęła sokalska fabryka wyrobów metalowych M. Kuehla Synowie, która wystawiła bogate zbiory klamer i okuć do skrzyń. Największe zainteresowanie i powodzenie miały plomby do zabezpieczenia przesyłek pocztowych i kolejowych pakunkowych, workowych i wagonowych. Osobne plombki w różnych kolorach i wielkościach przeznaczone były dla użytku aptekarskiego, drogistowskiego i kosmetycznego do zabezpieczenia flakonów perfumeryjnych, opakowań kosmetycznych, buteleczek wód pachnących i do płókania ust, chemicznych i farmaceutycznych preparatów.

„TUDOR", ZAKŁADY AKUMULATOROWE, S. A., WARSZAWA, ZŁOTA 35, ODDZ. NA MAŁOP. I GÓRNY ŚLĄSK, INŻ. LEONARD BUCHOWIECKI, LWÓW, NABIELAKA 21.

Firma „Tudor" wykazuje ruchliwą działalność na polu przemysłu elektro-technicznego, przez co przyczynia się do uniezależnienia tegoż przemysłu od zagranicy. Akumulatory powyższej firmy są pierwszorzędnej jakości i zastosowane odpowiednio do samochodów, telegrafów, telefonów, aparatów radjowych i t. d., działają bez zarzutu. Przypisać to należy dzielnemu, fachowo wykształconemu kierownictwu fabryki. Na Targach Wschodnich wyroby firmy „Tudor" znalazły należyte uznanie i powiększyły popularność firmy, której życzymy jak najlepszych rezultatów pracy i jak największego rozwoju.

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE, ODLEWNIA ŻELAZA I EMALJERNIA „KAMIENNA — JAN WITWICKI", SKARŻYSKO — KAMIENNA, Z. RADOMSKA.

Wyroby powyższej firmy, wystawione na Targach Wschodnich, zwracały na siebie powszechną uwagę. Szczególnie wyróżniały się wanny porcelanowo-emaljowane i specjalne „kwasoodporne", radjatory i rury żebrowe dla centralnego ogrzewania, rury żeliwne lane wodociągowe i kanalizacyjne-zlewowe o typach niemieckich lekkie i ciężkie oraz kształtki do powyższych, dalej artykuły sanitarno-budowlane żelazne lane, emaljowane i surowe, jako to: zlewy, umywalnie, klozety, rezerwuarki klozetowe i t. d., wreszcie naczynia kuchenne żelazne lane, emaljowane i surowe. Nadto widzieliśmy części do maszyn żniwnych lano-kute i odlewy z powierzonych modeli. Wyroby te są wszystkie pierwszorzędne.

„METAL", FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH, GRUDZIĄDZ, SIENKIEWICZA 27.

Na terenie okręgu pomorskiego rozwija dużą działalność firma „Metal", wytwórnia wyrobów metalowych. Zwracamy na nią uwagę Szan. Czytelników, przedewszystkiem jako na placówkę, pracującą nad rozwojem przemysłu rdzennie polskiego, a po drugie, jako na firmę, posiadającą pierwszorzędne siły fachowe. Wyroby jej odznaczają się starannem wykonaniem i solidnością. Na Targach Wschodnich firma odniosła duży sukces, zaznajomiła szerszy ogół ze swoją wytwórczością. Spodziewać się należy, że fabryka będzie się coraz więcej rozwijała.

„KABEL", S. A., TOWARZYSTWO PRZEMYSŁOWE, WARSZAWA, KRÓLEWSKA 41.

Firmę powyższą można bezsprzecznie zaliczyć do rzędu najpoważniejszych w Polsce. Wyroby jej, nie ustępujące w niczem zagranicznym, a ceną bijące, ustaliły sobie już w kraju jaknajlepszą renomę. Omawiana fabryka wytwarza kable, znane powszechnie ze swej trwałości. Na Targach Wschodnich stoisko powyższej firmy było przedmiotem ogólnego zainteresowania i zaznajomiło szerszy ogół ze solidnemi wyrobami firmy. Sądzić należy, że tak ruchliwa placówka wytrwałą pracą zapewni sobie świetną przyszłość.

„TYTAN", BR. REJCHMAN, FABRYKA APARATÓW I ELEMENTÓW, WARSZAWA, TAMKA 14.

Firma powyższa zalicza się do firm przodujących w swej branży i obrotami oraz rozmiarami zalicza się niewątpliwie do poważniejszych przedsiębiorstw tego rodzaju. Oparta na mocnych podstawach materjalnych i kierowana przez zdolne siły fachowe, osiągnęła w swych wyrobach wielką doskonałość. Specjalnością tej firmy jest wyrób bateryj, które w użyciu okazują się bardzo dobremi i dorównującemi analogicznym wyrobom zagranicznym. Na Targach Wschodnich firma osiągnęła duży sukces. Przedsiębiorstwo to ma przed sobą świetną przyszłość, którą sobie zapewnia przez solidną pracę. Plony tej pracy będą z pewnością obfite.

TOMASZEWSKI W. I SKA., FABRYKA ELEMENTÓW I BATERYJ, POZNAŃ, MAŁE GARBARY 8.

Niedawno stosunkowo, bo w 1924 r. założona firma W. Tomaszewski i Sp., osiągnęła w swej pracy poważne już wyniki, jak tego dowiodły eksponaty, wystawione na Targach Wschodnich. Fabryka produkuje: baterje anodowe do aparatów radjowych, znane pod nazwą „Centra", baterje do latarek kieszonkowych, ogniwa mokre i suche do dzwonków, pozatem firma powyższa wyrabia patentowane latarki kieszonkowe „Centra-Micro", niezwykle wygodne w użyciu, ze względu na mały rozmiar i wagę, oraz prostą konstrukcję, wybitnie przewyższającą inne typy latarek. Co się tyczy bateryj anodowych „Centra", to zaletą ich jest możność dokładnego regulowania odbieranego napięcia, dzięki czemu uzyskuje się pełne wyzyskanie charakterystyki danej lampy katodowej, co jest podstawą sprawnego jej działania. W dziale tym zasługuje także na uwagę nowy typ baterji „Centra-Standard", wprowadzający znaczną ekonomję w brakach użycia bateryj anodowych. — Fabryka zatrudnia 300 ludzi i posiada własne laboratorja, opierając pracę swą na podstawach ściśle naukowych.

Na ostatnich Targach Wschodnich zobaczyliśmy, że plony tej pracy są obfite.

„SAIR" SP. AKC., WARSZAWA — MOTORY SPALINOWE.

W Pawilonie Centralnym umieścił swe eksponaty dom handlowo-komisowy „Sair", posiadający wyłączne zastępstwo silników spalinowych światowej sławy fabryki Ruston i Horusby Ltd., Lincoln (Anglja). Firma powyższa posiada na składzie najrozmaitsze typy silników od małych 1½ konnych począwszy, aż do wielkich silników, pędzonych ropą, olejem gazowym, gazem ziemnym i t. p.

Silniki te zdobyły już sobie zasłużoną popularność w kraju, jako doskonale nadające się do najróżnorodniejszych celów. Ogromnym popytem cieszą się w rolnictwie. Stoisko duże, obficie obesłane i cieszące się stałą frekwencją interesentów.

„WYTWOK" WIELKOPOLSKA FABRYKA OKUĆ I ZAMKÓW SAMOCHODOWYCH. POZNAŃ, UL. KOPERNIKA 4.

Powyższa wytwórnia jest znaną placówką w całej Polsce. Stoisko jej na Targach Wschodnich budziło żywe zainteresowanie w sferach kupieckich. Wyroby w niem wystawione pociągały do siebie solidnością i ładnem wykonaniem. Firma ta stanowi dla nas poważny czynnik walki z konkurencją zagranicy. Specjalnością jej są zamki samochodowe. Poza tem wykonuje okucia samochodowe, tłoczenie wentyli do 70 mm. i wszelkie reparacje samochodowe. Kładziemy nacisk na punktualność firmy w wykonywaniu zamówień, na solidność wyrobów, na rzetelną i skorą obsługę. Wszystko to pozyskuje dla firmy coraz więcej odbiorców, i zapewnia jej szybki rozwój.

FIRMA „ORION", MINDYKOWSKI, POZNAŃ, UL. DĄBROWSKIEGO 79.

Firma urządziła swoje stoisko w pawilonie rolniczo-leśnym, wystawiając stoliki palarniane z mosiężnemi płytami i t. p. Eksponaty osiągnęły sukces nadspodziewany. Zwłaszcza zamówień na stoliki było multum, co tłumaczy się doskonałą i wysoce estetyczną ich obróbką oraz niemal zupełną bezkonkurencyjnością.

Słabiej szły interesy przy karniszach, gdyż fason ich, ogromnie zresztą praktyczny, dostosowany jest do upodobań publiczności z dzielnic zachodnich, publiczność małopolska zaś przyzwyczajona jest do innych fasonów. Można jednak twierdzić z całą pewnością, że i ten artykuł z czasem da się tam powszechnie zaprowadzić.

Wszystkie eksponaty f-y Mindykowski były produkcji własnej. Przypuszczalny rozmiar transakcyj, dokonanych bezpośrednio na Targach, sięga kilkunastu tysięcy złotych.

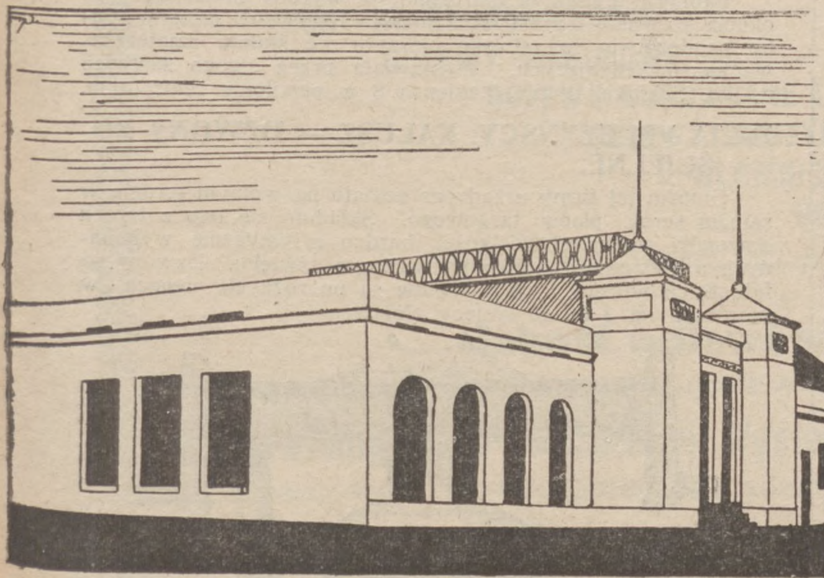
„RAWICKA FABRYKA WAG", WŁAŚC. A. HERSINA W RAWICZU.

Stoisko tej firmy zostało urządzone naskutek zaproszenia Urzędu Miar i Wag, co już samo przez się wskazuje na wartość jakościową jej eksponatów. Wystawione zostały wszelkie gatunki wag, będących w użyciu w handlu i przemyśle oraz gospodarstwach domowych. Stoisko zostało w czasie trwania Targów zaaprobowane przez specjalną komisję z Warszawy.

Nadmienić należy, że „Rawicka Fabryka Wag" była jedyną na Targach, która wystawiła wagi należycie wyważone, niezwłocznie gotowe do użycia. Zjednało to jej oczywiście wielu interesentów.

W. MAJOR, FABRYKA WAG, ZAKŁADY MECHANICZNE, STANISŁAWÓW, ZOSINA WOLA 23

Jednem z najokazalszych stoisk na tegorocznych Targach Wschodnich było stoisko powyższej firmy. Istnieje ona już od szeregu lat i jest zawsze w możności zadośćuczynić wszystkim wymaganiom co do jakości wyrobów i ich ceny, gdyż jest w posiadaniu odpowiednich okoliczności. Fabrykaty firmy „Major" celują jakością, dobrem wykonaniem, estetycznym wyglądem i solidnością, ponieważ są pod kierownictwem ściśle fachowem i posiadającem odpowiednie urządzenia. Oto najważniejsze fabrykaty, przez firmę polecane. wagi wagonowe, wozowe, towarowe, bydlęce, setne. osobowe, dziesiętne, stołowe, apteczne,, równomierne i t. d. Pozatem firma wykonuje generalne remonty, montaż i naprawy wag z przeprowadzeniem legalizacji tychże przez urząd miar. O nadzwyczajnem zadowoleniu klientów powyższej firmy świadczą liczne podziękowania nadsyłane pod jej adresem. Tak owocnej pracy na polu przemysłu należy się uznanie, które na tem miejscu wyrażamy. Firma z pewnością i nadal będzie się cieszyła powodzeniem i popularnością i nadal będzie pomnażała liczbę swoich odbiorców.

Pawilon Banku Małopolskiego.

KRAKOWSKA FABRYKA DRUTU I WYROBÓW ŻELAZNYCH S. A., KRAKÓW, ROMANOWICZA 9.

Słuszne twierdzenie, że tylko jakością wyrobów krajowych zdołamy zdobyć rynek własny, przywykły do fabrykatów obcych, sprawdza się dzisiaj coraz częściej, szczególnie w dziedzinach produkcji, w których wyższość wyrobów niejednokrotnie uznawaliśmy. Powyższa firma wprowadza w życie tę zasadę, rywalizując z wyrobami zagranicznemi. Wiele zdziałała w tym względzie i na Targach Wschodnich, gdzie jakością swych towarów podniosła znaczenie polskiej produkcji, polskiego przemysłu. Firma dostarcza w każdej chwili wszelkiego rodzaju ogrodzeń drucianych i żelaznych, tak zwykłych, jak i ozdobnych w jaknajlepszem wykonaniu i po niskich cenach. Jako wyroby krajowe, zasługują one na rozpowszechnienie.

LARISCHA MOENNICHA HR. FABRYKA WYROBÓW DRZEWNYCH, JAWORZE (Wojew. Śląskie), ZAST. JAKÓB LUNENFELD, LWÓW KAMIŃSKIEGO 4.

Wielka i znana ta firma wyrobów drzewnych, o zakrojonej na szerszą skalę produkcji, z powodzeniem wystawiła swoje wyroby na Targach Wschodnich. Wyroby te, wykonane z całą fachową wiedzą, trwałe, o miłym wyglądzie i w cenach uderzająco niskich, dzielnie proklamowały solidność swej firmy i skutecznie konkurowały z wyrobami zagranicznemi. Firma powyższa odpowiada w zupełności wszelkim wymogom. Dowodem jej żywotności i aktywności na polu handlowem i przemysłowem jest powszechne uznanie, jakiem się oddawna cieszy, a wyrazem jej ruchliwości jest właśnie wystąpienie na Targach Wschodnich. Zasłużonej placówce rokujemy i nadal pełne powodzenie.

EWENTOW S., FABRYKA LAMP ELEKTRYCZNYCH I GALANTERJI METALOWEJ, WARSZAWA, NOWOLIPKI 9.

W dziedzinie wyrobu lamp elektrycznych nie mieliśmy przez długi czas fabryki, któraby choć w części mogła podjąć walkę z konkurencją zagraniczną. Między innemi i firma „Ewentow" zabrała się z zapałem do pracy nad wyzwoleniem tej gałęzi przemysłu z wpływów zagranicy. Kilka lat pracy nie poszło na marne i firma „Ewentow" może również się cieszyć dużem powodzeniem. Obecnie, po Targach Wschodnich, w których brała żywy udział, zwiększyła swoją popularność i zapewniła zbyt swoim wyrobom, które rzeczywiście zasługują na uznanie. Solidność tych wyrobów, poważne siły fachowe wytwórców zapewniają firmie powodzenie i utrwalają jej byt.

„JACOBUS", FABRYKA PRZYBORÓW ELEKTROTECHNICZNYCH, WARSZAWA, NALEWKI 34.

Młody wprawdzie mamy przemysł elektrotechniczny, a fabryki przyborów elektrotechnicznych nie są zbyt liczne. Te, które jednak istnieją i pracują, wyrabiają materjał nie ustępujący w niczem wyrobom zagranicznym. Dowodzi tego wyborowa jakość wyrobów fabryki „Jacobus" w Warszawie, która na Targach Lwowskich zajęła godne sobie stanowisko. Praktycznie demonstrowano ich użycie, czem przyciągano uwagę zwiedzających Targi gości.

GOLDBERG A., SKŁADY ELEKTROTECHNICZNE, WARSZAWA, GRANICZNA 4

wystawił bogate zbiory przyborów elektrotechnicznych i wszelkiego rodzaju radjosprzętu. Materjał prowadzony pochodzi z najlepszych fabryk krajowych i zagranicznychh, daje zatem wszelkie gwarancje zdolności celowego użycia. W tych rzeczach kupno jest sprawą zaufania, którego firma Goldberg A. nie zawodzi. Prócz części metalowych, drucianych itd., prowadzi wspomniana firma także wielki wybór porcelany elektrotechnicznej, wszelkich używanych typów modeli i rozmiarów.

BUJAK JAN, FABRYKA PRZYRZĄDÓW MIERNICZYCH, LWÓW, ZADWORZAŃSKA 31.

Imponująco prezentowało się stoisko fabryki przyrządów mierniczych Bujaka Jana. Podziw wzbudzały jego wyroby precyzyjne z dziedziny przyrządów mierniczych i wszelkiego rodzaju instrumenty geodezyjne jak teodolity uniwersalne, mikroskopowe, repetycyjne, busolowe, instrumenta kopalniane, niwelacyjne i t. d., dalej przybory do tychże jak łaty pojedyńcze i składane, tyczki, grzybki pod łaty, piony, pryzmaty, parasole, szpilki, statywy, taśmy i t. d. Zbiory te uzupełniały jeszcze wyroby firmy Gustawa Heyde z Drezna, której reprezentację na Polskę prowadzi firma Bujak Jan.

FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH „BIELANY", DR. J. KORCZYŃSKI I K. SOCHA, SP. Z OGR. ODP., WARSZAWA, WIDOK 24.

Firma powyższa produkuje cały szereg artykułów dla potrzeb państwowych, w pierwszym rzędzie zaś chłodnice i gaśnice.

Prodykowane przez nią gaśnice planowe „Perkeo", które wystawiała na Targach Wschodnich, są przeznaczone głównie na usługi rynku prywatnego, cały szereg jednak instytucyj państwowych zamawia ten typ gaśnic.

Dzięki długoletnim doświadczeniom wyspecjalizowała się fabryka w produkcji chłodnic. W ostatnich miesiącach przystąpiła do masowej produkcji chłodnic samochodowych typu „Ford", które dostarcza po cenach korzystniejszych, niż można je nabywać u przedstawicieli Forda.

Każdy inny typ chłodnic, nie wyłączając nawet płatowcowych, wykonuje firma u siebie w fabryce.

Posiadając oddziały: mechaniczny i blacharski oraz niewielką odlewnię metali, może zakres swej pracy rozwinąć w jaknajszerszym kierunku.

UNIWERSALNA MASZYNKA KUCHENNA „JUPITER", BIURO AGENTUROWE „JUPITER", WARSZAWA, WILCZA 43.

Przy omawianiu wystawców na tegorocznych Targach Wschodnich nie wolno nam pominąć kiosku firmy „Jupiter". Demonstrowano w nim mianowicie wobec zawsze licznie zgromadzonej publiczności maszynki kuchenne „Jupiter", które wykonują idealnie następujące czynności w gospodarstwie domowem: 3 rodzaje makaronów, wyciskają soki z owoców, mielą mięso, jarzyny, kawę, cukier, pieprz, cynamon, wyrabiają ciastka oraz wiele innych czynności. Wyłączną sprzedaż tych pożytecznych maszyn na Polskę posiada Biuro Agenturowe „Jupiter", Warszawa, ul. Wilcza 43, które na życzenie wysyła wszelkiego rodzaju prospekty i cenniki.

„FENIKS", SP. Z OGR. ODP., WIELKOPOLSKA FABRYKA WYROBÓW CELULOIDOWYCH, POZNAŃ, DĄBROWSKIEGO 79.

Firma „Feniks" jest powszechnie znaną wytwórnią wyrobów celuloidowych. Wyroby te rozchodzą się po całej Polsce, wyrabiając swej firmie jak najlepszą opinję. Z radością patrzymy na działalność tej polskiej placówki, tak skutecznie pracującej nad rozwojem przemysłu polskiego. Nie trzeba nadmieniać, że na Targach Wschodnich firma omawiana spotkała się z zasłużonem uznaniem, a wyroby jej godnie stawały do współzawodnictwa z towarami zagranicznemi. Solidność, trwałe podstawy materjalne i zdolne siły fachowe zapewnią firmie świetną przyszłość.

CHUDZIKOWSKI WŁADYSŁ., FABRYKA KAS OGNIOTRWAŁYCH I PANCERN., LWÓW, NA BŁONIE 22.

W dziedzinie wytwórczości kas pancernych nie możemy poszczycić się takiemi sukcesami, jak zagranicą. Na tegorocznych Targach Wschodnich przekonaliśmy się, że już nie musimy oglądać się na zagranicę, gdyż już w kraju posiadamy wyroby, w niczem nie ustępujące zagranicznym. To można powiedzieć właśnie o wyrobach, jakie na Targach Wschodn. wystawiła powyższa firma. Składały się na nią kasy i szafy ogniotrwałe i pancerne, których wykonanie wszystkim imponowało. Tak zasłużonej placówce życzymy jaknajświetniejszego rozwoju.

WŁADYSŁAW ZABŻA. — NOWY SĄCZ, ULICA KOŁŁĄTAJA (WOJEW. KRAKOWSKIE).

Powyższa firma założona w roku 1898 zajmuje się fabrykacją miar i to już od kilku lat, bo od wydania polskich przepisów dla miar. — Firma brała udział w Targach Wschodnich, w ramach wystawy urządzonej tamże przez Lwowski Urząd Miar. Stoisko firmy, w którem naocznie można było się przekonać o jakości i wykonaniu wyrobów, świadczyło chlubnie o jej pracy i rozwoju. Dodać należy, że wyroby te rozchodzą się po całej Polsce, budząc powszechne zadowolenie. Jako polską placówkę, polecamy ją wszystkim, którzy pragną rozwoju polskiego przemysłu i spodziewamy się, że szeregi jej odbiorców z dnia na dzień będą wzrastały.

„PERFEKT" — WYTWÓRNIA PATENTOWANYCH ŁÓŻEK DYWANOWYCH, S-ka z o. o., BIELSKO-KAMIENICA.

Zareklamowane już na wystawie higjenicznej w Warszawie r. ub. składane łóżka dywanowe firmy „Perfekt", okazały się i na Targach Lwowskich artykułami pierwszorzędnemi. Interesowały się niemi przedewszystkiem instytucje sanitarne, sanatorja, właściciele hoteli, zakłady wychowawcze i t. p. instytucje. Główne zalety tych łóżek to ich praktyczność, lekkość i wytrwałość. Budowane z żelaza i siatek drucianych nie sprzyjają gnieżdżeniu się pluskiew lub innego robactwa, nie wymagają materaców. Specjalne modele służą dla wszelkiego rodzaju potrzeb szpitalowych, mogą być ustawiane do półsiedzenia, z spuszczonemi nogami, do trzymania nóg w górę itp. Tanie, znajdują wszędzie pokup, gdyż w krótkim czasie opłacają się zupełnie przez usługi, jakie w każdym domu oddają.

„PILOT", LWÓW — MASZYNY I NARZĘDZIA.

W hali ciężkiego przemysłu (Pawilon Centralny) wyróżniało się stoisko f-my „Pilot" przedewszystkiem obfitością eksponowanych objektów. Firma ta zastępuje aż 30 różnych fabryk krajowych i zagraniczn., wytwarzających artykuły metalowe i dzięki temu może zaspokoić wszelkie wymagania zarówno ze strony rzemiosła, przemysłu, jak i rolnictwa w zakresie wszelkiego rodzaju maszyn i narzędzi pracy.

Prócz tego poważny dział stanowią również wagi, poczynając od małych sklepowych i kończąc na decymalnych, dalej różnorodne oleje mechaniczne, smary, oraz galanterja metalowa.

Z rozmowy z przedstawicielem firmy wywnioskowaliśmy, iż stan interesów targowych, mimo ogromnego zainteresowania stoiskiem, nie można nazwać korzystnym, co oczywiście odnosi się do całej branży metalowej, na Targach reprezentowanej. W ruchu są głównie mniejsze objekty — na większe zbyt jest utrudniony. Niedość pomyślny stan transakcyj tłomaczyć sobie należy zamkniętą granicą rosyjską, dokąd mogłaby skierować się żywa działalność eksportowa.

Stoisko „Pilota", jak zaznaczyliśmy, należało do najbogatszych i najliczniej odwiedzanych stoisk w branży metalowej.

ANDRZEJ BERLIŃSKI — WYROBY METALOWE, LWÓW, SŁOWACKIEGO 4.

Firma urządziła sobie stoisko w pawilonie centralnym, gdzie zgromadzone były eksponaty większości wytwórni branży metalurgicznej. Wyrabia wszelkiego rodzaju odznaki dla straży polowej i leśnej, dla towarzystw, tablice orjentacyjne, drogowskazy i t. p. W zakładach firmy znajdują się nowoczesne urządzenia do tłoczenia w metalu, tak, że odznaki, przez nią wyrabiane posiadają trwałość i niezmiernie estetyczny wygląd.

W dobie rozpowszechnienia się w społeczeństwie naszem życia organizacyjnego i zwiększonego w związku z tem zapotrzebowania na różnego rodzaju odznaki, firma powyższa zasługuje na specjalną uwagę.

WIŚNIEWSKI, SEREJSKI I SŁUCKIN — FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH, WARSZAWA, STAWKI 53.

Fabryka wytwarza najrozmaitsze wyroby metalowe oraz okucia szewckie i rymarskie. Posiada renomę na naszym rynku ustaloną, to też stoisko cieszyło się stałem zainteresowaniem zwiedzających. Wystawiała przez swego zastępcę p. Ign. Schlifke, Lwów, Łazienna 8 w pawilonie centralnym.

B-CIA FELCZYŃSCY, KAŁUSZ — DZWONY KOŚCIELNE.

Stoisko tej firmy urządzone zostało na wolnym terenie w samem sercu placu targowego. Składało się ono z trzech dzwonów rozmaitej wielkości, bardzo artystycznie wykonanych o pięknym głębokim i poważnym dźwięku. Dzwony są fabrykacji własnej i sprzedawane są po różnych cenach w granicach od 3 do 12 tysięcy złotych.

Największą trudność przy fabrykacji dzwonów stanowi drożyzna materjałów, mianowicie cyny, sprowadzanej z Anglji. Dzwony wytwarza się ze stopu 25 proc. cyny i 75 proc. miedzi; dźwięk mają bardzo czysty i donośny, przez co bardzo odpowiadają swemu przeznaczeniu.

PIERWSZA WIELKOPOLSKA WYTWÓRNIA TOREBEK DO ROWERÓW — ANDRZEJ JURKIEWICZ, LESZNO (Wlkp.), Wielkopolna 15.

Eksponaty firmy Jurkiewicz, zaprodukowane na tegorocznych Targach Wschodnich znalazły dzięki swej solidności oraz cenie konkurencyjnej bardzo licznych nabywców. Firma powyższa zalicza się zresztą do nielicznych w kraju specjalizowanych wytwórni, i cieszy się nad wyraz dobrą opinją. Wyrabia ona torebki do rowerów męskich i damskich z prawdziwej skóry „Orange" w kolorze jasnożółtym i czekoladowym.. Dalej manszety do pomp rowerowych oraz siatki do damskich rowerów w 3 gatunkach i różnych kolorach.

Fachowcy, darząc firmę tę na obecnych Targach Wschodnich licznemi zleceniami, stwierdzili, że wyroby te ani o jotę nie ustępują analogicznym wytworom zagranicznym. Stanowi to dla omawianej przez nas placówki wielkopolskiej bardzo duże uznanie, i jesteśmy przekonani, że firma Jurkiewicz odtąd stale na imprezie lwowskiej obecną będzie, przyczem jesteśmy pewni, że szerokie koła odbiorców w doskonale zrozumianym interesie zasłużoną placówkę zawsze będą popierać.

WŁOCŁAWSKA FABRYKA LIN, S. A., DAWN. A. KLANKE, WŁOCŁAWEK, KOŚCIUSZKI 28-30. — REPR. „PILOT", S-KA Z OGR. ODP. LWÓW, BATOREGO 4.

Powyższa firma cieszyła się szczególnem powodzeniem na Targach Wschodnich. Stoisko jej było przedmiotem ogólnej ciekawości i zainteresowania. Przy tej też sposobności dała namacalny dowód, że jej produkcja conajmniej dorównuje analogicznej produkcji zagranicznej, o ile jej nie przewyższa. Ładne, solidnie wykonane okazy lin dały piękne świadectwo kierownictwa wytwórni. Reprezentacja, jaką firma posiada we Lwowie daje dowód, że wytwórnia ma silne podstawy bytu i dużo sił żywotnych. Zbyt na jej wyroby wciąż wzrasta i niewątpliwie wciąż będzie się powiększał.

TOMSA STANISŁAW, WYTWÓRNIA FOREMEK ALUMINJOWYCH I APARATÓW DO CEROWANIA, LWÓW TRAUGUTHA 23.

Powyższa firma brała bardzo czynny udział w Targach Wschodnich. Stoisko jej było ośrodkiem, który skupiał około siebie wielką liczbę osób interesujących się jej wyrobami. Jest to dowodem, że wytwórnią tą zajmują się szersze koła kupców i przemysłowców. Wyroby, które produkuje wytwórnia, a więc foremki aluminjowe, aparaty do cerowania i t. d. zdobyły sobie opinję jaknajlepszą, dzięki swej solidności, estetycznemu wyglądowi i sumiennemu wykonaniu. Fachowe kierownictwo pod którem firma działa, rzetelność, punktualność w wykonaniu zamówień i wreszcie umiarkowane ceny wyrobów zapewniają i nadal wytwórni świetny byt i szybki rozwój.

ORŁÓW W., LWÓW, TKACKA, FABRYKA ŁAPEK NA MYSZY I SZCZURY.

Przemyślność i wielka ostrożność tych szkodników zmusza przemysł do coraz genjalniejszych pomysłów, aby dać ludności najlepsze środki obrony przeciwko nim. Co umysł ludzki tylko dla tępienia tych szkodników w domu, oborze, stodole, ogrodach, polach i obejściach rybnych wymyśleć i stworzyć zdołał, to oglądać było można na Targach Lwowskich w stoisku W. Orłowa. Od zwykłych, najprostszych łapek zatrzaskowych, do skomplikowanych klatkowych i kloszowych masowych, wszystko tam można było podziwiać. Interesowali się też temi wyrobami kupcy hurtownicy i detaliści w kraju i zagranicznі.

„KUPRO" FABRYKA ELEKTROTECHNICZNA, S-KA Z O. O. WE LWOWIE, UL. JAGIELLOŃSKA 20.

Firma „Kupro" brała żywy udział w Targach Wschodnich. — Wzbudziła swemi wyrobami powszechny podziw i niewątpliwie zwiększyła swoją popularność.

Fabryka wyrabia jako specjalność ogniwa mokre systemu „Kupro", tak zwane samoregeneracyjne. Ogniwa te zastępują w zupełności akumulatory, posiadają tę zadziwiającą własność, że po wyczerpaniu regenerują się same przez utlenienie na powietrzu wskutek czego koszt eksploatacji jest minimalny, a obsługa bardzo prosta. Pojemność ogniw „Kupro" sięga od 4—2.400 Amperogodzin, a zastosowanie znajdują one przedewszystkiem do radjoodbiorników jako baterje żarzenia i baterje anodowe oraz jako baterje do zasilania sieci oświetleniowej. Jako baterje oświetleniowe, fabryka wyrabia je w różnych typach, począwszy od typu hermetycznego, jako przenośnego źródła prądu do latarń ręcznych i powozowych, a skończywszy na typie stacyjnym, służącym do oświetlenia dworów i całych kompleksów zabudowań. Stanowiąc idealne i niezawodne źródło prądu, rozpowszechniają się baterje „Kupro" nader szybko, opanowując wstępnym bojem cały rynek krajowy. Wytwórnia sama mieści się we Lwowie i jest urządzona według najnowszych wymogów techniki. Dział mechaniczny wyposażony jest w najnowszego systemu obrabiarki metali, zaś dział chemiczny produkuje wszystkie potrzebne chemikalja, głównie na drodze elektrolitycznej, uniezależniając się w ten sposób w zupełności od zagranicy. Fabryka ma zastępstwa prawie we wszystkich głównych miastach wojewódzkich.

KAROL SZWERCEL, KATOWICE, LIGONIA 21, PIERWSZA W POLSCE FABRYKA MASZYN I PIECÓW PIEKARSKICH.

W pochwały godnem współzawodn. z „Polskim Piecem" wystawiła firma Karol Szwercel na Targach Lwowskich kompletne urządzenia piekarń mechanicznych, oraz liczne eksponaty innych pieców dowolnej wydajności, oraz różnych narzędzi i maszyn w piekarstwie nieodzownych. Prymowały tam piece parowe wrzutowe i wyciągane, patentowe z przebudowanem paleniskiem, kanałowe belgijskie, i wszelkich innych typów w kraju i zagranicą używanych. Poza tem maszyny do gniecenia i wyrabiania ciasta, do mieszania automatycznego i przesiewania mąki, do trzepania worków i t. p.

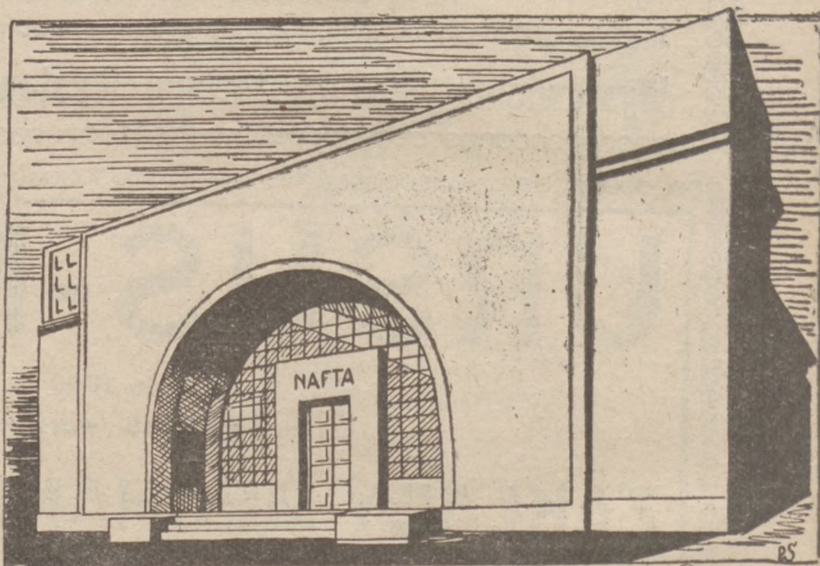
Firma Szwercel podejmuje się również dostawy armatur do pieców, przebudowy i reparacji tychże.

BIURO HANDLOWO-KOMISOWE RIWCZES & BOJKO, REPREZENTACJA FIRM KRAJOWYCH I ZAGRAN., LWÓW, KOCHANOWSKIEGO 58.

W pawilonie austr. szczególną uwagę zwróciła wystawa firmy „Riwczes & Bojko", Lwów, ul. Kochanowskiego 58. Firma ta, jako wyłączny przedstawiciel fabryk wiedeńskich: „Radiohaus Horny" i „Oesterreichische Telephonfabrik A. G. vorm. J. Berliner" wystawiła gustownie aparaty radjowe i części składowe wyrobu powyższych firm. Z fabrykatów firmy „Horny", wielkie zainteresowanie wzbudził aparat 5-lampowy „Neutrovox A5". Aparat ten, przedstawiający szczyt dzisiejszej radjotechniki, jest cały ekranowany. Przez zastosowanie pozatem lamp ekranowanych, konstrukcja jego gwarantuje maksymalną selektywność, siłę i czystość głosu, jaką dotychczas kiedykolwiek 5-lampowym aparatem uzyskano. Przytem strojenie aparatu tego jest nadzwyczaj łatwe, odbywa się mianowicie faktycznie tylko jednym guzikiem. Skala zaś wycechowana jest w metrach długości fal, tak, że wystarczy wskazówkę ustawić na pożądanej długości fali (którą wyczytać można z każdego programu), aby mieć silny i czysty odbiór. Nadmienić należy, że zmiana fal krótkich na długie i odwrotnie następuje bez wymiany cewek, zapomocą pomysłowo skonstruowanego przełącznika. Pozatem z wyrobów firmy „Horny" zasługuje na specjalną uwagę znany ze swej dobroci ekranowany 4-lampowy aparat „Neutrovox A2S".

Oest. Teleph. Fabr. A. G. vorm. J. Berliner" wystawiła pięknie wykonany radjosprzęt. Na specjalną uwagę zasługują małe głośniki „Darling", również luksusowo wykonane głośniki beztubowe „Typ 100". Z powodu opóźnionego nadejścia transportu nie mieliśmy niestety możności oglądania najnowszej kreacji tej fabryki: 5-lampowej Ultradyny ekranowanej. Aparat ten zastępuje w zupełności dotychczasowe wielolampowe Superheterodyny i Ultradyny, odbiera bowiem wszystkie stacje europejskie na głośnik i antenę ramową.

Firma „Riwczes & Bojko", która pozatem reprezentuje na Rzeczpospolitą cały szereg dalszych poważnych fabryk radjowych, udziela każdemu radjo-kupcowi chętnie wszelkich informacyj.

Pawilon „Nafta".

„POLSKI PIEC", T. A. POZNAŃ, WIELKIE GARBARY 49

wystawił swoje wyroby z zakresu pieców piekarskich, suszarni, maszyn i narzędzi piekarskich. Znana ta firma posiada swoje własne zakłady w różnych miastach Polski. We Lwowie reprezentuje ją firma „Pilot", Sp. z o. o., ul. Batorego 4. Wyroby „Polskiego Pieca" uwzględniają przedewszystkiem specjalne warunki naszego piekarstwa, cukiernictwa i hotelarstwa, dostosowując je do ich specjalnych potrzeb. Dlatego też znajdują one szeroki pokup i zastosowanie w naszym przemyśle piekarskim i pokrewnych.

ŁOWICKA FABRYKA NACZYŃ, ANATOL WEKSTEIN, ŁOWICZ, ELEKTORALNA 20.

W dziale wyrobów kamionkowych jedno z głównych miejsc zajmuje Łowicka Fabryka Naczyń. Wyroby te z natury swej obliczone nie na efekt, ale na użytek codzienny utrzymane są w odpowiednim tonie. Mimoto nie można im odmówić swoistego artyzmu. Znajdujemy bowiem między niemi także przedmioty misterne i ornamentacyjne zwłaszcza do ozdoby ogródków, balkonów, przedsionków i klatek schodowych przeznaczone.

TOWARZYSTWO SOSNOWIECKICH FABRYK RUR I ŻELAZA, WARSZAWA, ULICA MAZOWIECKA 7.

Towarzystwo to, mające swe fabryk w Sosnowcu i Zawierciu, istnieje od r. 1897.

Fabryka w Sosnowcu, jedna z najstarszych fabryk, jest fabryką przetwórczą, wyrabiającą blachę i rury. Druga fabryka w Zawierciu jest fabryką metalurgiczną. Posiada wielki piec, stalownię Martin'a i walcownię. Wielki piec produkował w r. 1913/14 180 ton. Ruda dostarczana jest wagonowo lub z sąsiednich kopalń kolejkami napowietrznemi. Gazy wielkopiecowe służą do opalania kotłów. — Sosnowieckie T-wo Rur i Żelaza zalicza się do najpoważniejszych i najstarszych przedsiębiorstw w Polsce, które dzięki nowym inwestycjom i udoskonaleniom technicznym doszło już do produkcji przedwojennej.

Na ostatnich Targach Wschodnich dało dowód swej żywej działalności na polu przemysłu polskiego.

POLSKIE TOWARZYSTWO AKUMULATOROWE SP. AKC. W BIAŁEJ KOŁO BIELSKA.

W pawilonie elektrochemicznym zwracało na siebie uwagę pięknie udekorowane stoisko nr. 39/40/41 zajęte przez Polskie Towarzystwo Akumulatorowe Sp. Akc. w Białej k. Bielska. Firma ta wystawiała wszystkie typy akumulatorów do celów radja oraz samochodów, również ogniwa akumulatorów stabilnych dla siły — napędu — światła. Dla zapoznania szerszej publiczności odnośnie przebiegu fabrykacji wystawiło „PTA" piękną tablicę, obejmującą wzory od rozpoczęcia do ukończenia fabrykacji płyt.

Efektowny i estetyczny wygląd akumulatorów, staranne wykończenie przyciągało nietylko liczne rzesze zainteresowanych, lecz i szerszą publiczność.

Zadaniu, „dostaczać towar pierwszorzędny, dobry i efektowny przytem", sprostała fabryka najzupełniej. Śmiało twierdzić można, że akumulatory „PTA" różniły się od innych swym pięknym wyglądem, zaś co do dobroci, za tem przemawiają liczne zamówienia i uznania odbiorców.

Wobec wzrostu zapotrzebowania kraju na akumulatory, Towarzystwo „PTA", podwyższa kapitał zakładowy z dotychczasowych zł 100 000 na zł 1 200 000; emisję objął Bank Gospodarstwa Krajowego, doceniając jak ważnem jest dla kraju uniezależnienie się w tej tak ważnej gałęzi produkcji od zagranicy. „PTA" rozbudowuje znacznie swą fabrykę i wprowadza najnowsze urządzenia, co pozwoli pokrywać całkowite zapotrzebowanie Polski i zaniechać importu akumulatorów z Niemiec.

Godnem uwagi jest, że na czele Towarzystwa stoi inż. Dr. K. Pollak z Sanoka, zwany polskim Edisonem, wynalazca systemu akumulatorów i właściciel 98 patentów, były dyrektor fabryki akumulatorów jego systemu w Frankfurcie n/M. Liessing pod Wiedniem itd.

Zwiedzający na wystawie stoisko „PTA" mieli sposobność widzieć niektóre odznaczenia p. Dra K. Pollaka, jak z wystawy w Chicago, Paryżu, we Lwowie itd., także „nagrody za znakomite akumulatory", jakie „PTA" uzyskała na Targach Wschodnich we Lwowie, wyst. budowl. w r. 1926 (medal złoty), na wystawie radjowej w Krakowie (najw. odznaczenie „medal złoty miasta Krakowa"), na Targach Północnych w Wilnie (wielki medal złoty).

AKTIEBOLAGET (TOW. AKC.) MAX SIEVERT W SZTOKHOLMIE.

W Pawilonie Centralnym na Targach Wschodnich wyróżniało się stoisko słynnej fabryki: **Aktiebolaget (Tow. Akc.) Max Sievert w Sztokholmie**, która wystawiła tylko własne wyroby, a mianowicie: szwedzkie lampy do lutowania na benzynę i naftę, aparaty do podgrzewania motorów, lampy dla celów laboratoryjnych, kolby na benzynę do lutowania, kuchenki naftowo-gazowe oryg. „Svea", piecyki do hartowania, roztapiania i lutowania metali, piecyki naftowo-gazowe do ogrzewania, aparaty do wyrównywania tarcz szmerglowych oryg. „Veritas", uznane przez wszystkich jako najlepsze w świecie.

Powyższą fabrykę reprezentuje na Rzeczpospolitą: Biuro Techniczno-Handlowe, Mieczysław Poznański, Warszawa, Marszałkowska nr. 72, Tel. Nr. 51-65, które wykonywa zamówienia ze składu, a z fabryki po cenach fabrycznych.

MICHAŁ RUS, ZAKŁAD WYROBÓW DRUCIANYCH, ZADZIELE 14 — AD ŻYWIEC.

Artystycznie i bardzo interesująco wyglądało stoisko wyrobów drucianych Michała Rusa z Zadziela koło Żywca. Jego eksponaty w rodzaju sprzętów i przyborów domowych, kuchennych, gospodarczych z drutu zwykłego, białego i metalowego wzbudzały ogólne zainteresowanie. Wycieraczki, naczynia kuchenne, klatki, łapki, klosze i siatki wszelkiego rodzaju tak były ułożone, że przeglądając je przechodziło się z przedsionka do kuchni, śpiżarni, jadalni, pokojów bawialnych i sypialnych; przechodziło się całe gospodarstwa, ogrodzenia, a kończyło na polach, lasach łapkami na szkodniki. Szczególniejszą uwagę zwracał na siebie dział galanterji drucianej.

Zakład Rusa wykonywa także prace druciane na zamówienia wedle podanych rozmiarów i wzorów.

BIURO SPRZEDAŻY ZJEDNOCZONYCH FABRYK WYROBÓW STALOWYCH, OSTRYCH S-KA Z OGR. ODP. WARSZAWA, DŁUGA 20.

Firma powyższa pokazała nam na tegorocznych Targach Wschodnich cały szereg różnorakich wyrobów ze stali pierwszorzędnej jakości. Widzieliśmy wyroby od najprostszych, skromnych, do najprecyzyjniejszych, na których kupnie nikt zawieść się nie może. Firma rozszerza stale zasięg swojego działania, w czem dzielnie dopomagają jej Targi Wschodnie. Stoisko tej firmy przedstawiało dla oka widza obraz nader sympatyczny i miły. Wielka liczba zamówień świadczy dobitnie o tem, iż klientela ma pełne zaufanie do omawianej firmy.

ZAKŁADY DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO J. ZACZKOWSKI I ST. DUBIŃSKI, LWÓW, UL. KR. LESZCZYŃSKIEGO 32.

Ze względu na podrożenie kosztów popędu motorów ropnych i z tem związanego poszukiwania tańszego źródła popędu oraz zainteresowania się w tej dziedzinie — wystawiła F-ma Zaczkowski i Dubiński, Zakłady dla Przemysłu Metalowego we Lwowie na tegorocznych „Targach Wschodnich" gazownie dla motorów ssąco-gazowych na drzewo i koks.

Gazownie były najnowszej konstrukcji i wedle dokonanych pomiarów i sprawdzeń zużywają silniki ssąco-gazowe pędzone gazowniami fabrykacji F-my wyżej wspomnianej 0.90 kg. drzewa, względnie 0.45 kg. koksu na 1 KM/Godz

W zakres pracy powyższej firmy wchodzi: wykonywanie konstr. żelaznych, zbiorników o wszelkiej pojemności, generalne naprawy maszyn i motorów i t. p.

Na specjalną uwagę zwraca to, że firma wyrabia także kompletne urządzenia szlifierni szkła sprowadzane do tej pory wyłącznie z zagranicy.

„STETYSZ", T. A. K. RUDZKI I S-KA, WARSZAWA, FABRYCZNA 3.

Jedyna ta krajowa fabryka samochodów rozwija się w bardzo szybkiem tempie nader pomyślnie. Fabrykaty jej, dzięki ich solidności i przystępnej cenie oraz dostosowaniu do naszych dróg, zyskują z dniem każdym coraz więcej zwolenników, co jest najlepszym sprawdzianem zaufania naszego społeczeństwa do wyrobów krajowych. Firma „Stetysz" godnie reprezentuje naszą wytwórczość krajową na wszystkich niemal imprezach targowych, co wróży jej samochodom łatwy zbyt. Targi Wschodnie w dużej mierze ułatwiają jej to zadanie.

BERGMANN PIOTR I STEFAN, INŻYNIEROWIE, WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 154.

W dziale samochodów na Targach Wschodnich bardzo dobrze prezentowała się wyżej wzmiankowana firma, zastępująca amerykańską fabryką Durant Motors, Inc; Elisabeth, która jest jedną z największych organizacyj gałęzi automobilowej na świecie o 25 letniem doświadczeniu. Dzięki temu nabywcy jej samochodów mogą być pewni, że nie doznają zawodu, gdyż samochody Duranta są wyborowe. Na Targach widzieliśmy jej samochody osobowe, ciężarowe, podwozia, autobusy, furgony, platformy i taksówki.

PRZEMYSŁ DRZEWNY HERMANN SCHUETT, CZERSK (POMORZE).

Firma powyższa została założoną i zarejestrowaną w 1887 r. Właścicielami jej są: Bracia Walter i Herman Groos. Firma posiada cały szereg oddziałów, jako to: Tartak parowy, stolarnię budowlaną, stolarnię mebli fornierowanych i malowanych (sypialnie i kuchnie), fabrykę surowych listew żłobkowych, fabr. listew na ramy złocone i politurowane, fabr. wełny drzewnej.

Firma wyrabia: Materjał tarty, okna i drzwi, skrzynie, sypialnie i kuchnie, surowe listwy żłobkowe, listwy na ramy, wełna drzewna. Wyroby swoje eksportuje do Niemiec, Holandji, Anglji, Turcji, Syrji i do zamorskich kolonij angielskich.

Ilość zatrudnionych robotników wynosi około 700—800 osób.

✱

Dalszy ciąg opisów nastąpi w przyszłych numerach. Gdyby jakaś poważniejsza firma, wystawiająca na Targach, została opuszczoną, uprzejmie prosimy zainteresowane przedsiębiorstwa nam łask. na to zwrócić uwagę, a chętnie w przyszłych numerach nastąpi uzupełnienie opisów.

Polsko-angielskie współzawodnictwo na rynkach węglowych

Czynniki przewagi naszej produkcji węglowej. — Przyczyny słabej rentowności eksportu na rynki krajów bałtyckich. — Analogiczne położenie w Anglji. — Potrzeba wzajemnego porozumienia.

Polska produkcja węglowa od chwili, kiedy pozyskała sobie markę europejską, to znaczy od czasu zatargu gospodarczego z Niemcami i strajku w górnictwie angielskiem, nastawiła się wyraźnie na szereg rynków eksportowych, stanowiących dotychczas domenę węgla angielskiego i za żadną cenę rynków tych wypuścić nie może. Kwestja naszego eksportu węglowego wiąże się nietylko bezpośrednio z zagadnieniem aktywizacji bilansu handlowego, lecz również z zagadnieniem zmniejszenia bezrobocia, a więc w dwóch kardynalnych punktach dotyka najżywotniejszej strony ogólno-państwowej sytuacji gospodarczej.

Zmniejszenie się wywozu węgla spowodowałoby dalsze pogorszenie się naszego bilansu handlowego oraz wzrost bezrobocia, stanowiłoby zatem klęskę podwójną.

Węgiel polski, zwłaszcza pochodzenia górnośląskiego, doskonale nadaje się do celów eksportowych nawet tam, gdzie konkurować musi z węglem obcym, n. p. angielskim, gdyż jest twardy, czysty i nadaje się do najrozmaitszych celów. Jakościowo stoi zatem wyżej od węgla angielskiego, a przytem wydobycie przeciętne na górnika i szychtę jest większe, aniżeli w Anglji. Powoduje to względną taniość jego produkcji i stwarza bardzo pomyślne warunki dla eksportu.

A jednak, mimo sprzyjających warunków i istniejącej konieczności wywozu, wywóz ten z jednej strony nie przedstawia się dość rentownie, z drugiej zaś strony, nie posiada tych rozmiarów, jakie posiadać powinien. Trudności zbytu istnieją nadal, a kwestja otwarcia granicy niemieckiej jest ciągle aktualna. Momentem decydującym jest tu trudność i drożyzna transportu, która przy eksporcie węgla odgrywa bardzo znaczącą rolę.

Jeżeli dotychczas utrzymaliśmy się na zdobytych podczas strajku angielskiego rynkach eksportowych, to zawdzięczamy to okoliczności, że górnictwo nasze pracuje na eksport z minimalnym zyskiem, a czasem nawet ze stratą — zależnie od konjunktur. Nawet wprowadzenie ulgowej taryfy kolejowej na transporty węglowe z kopalń do portów morskich nie wiele nam w tym wypadku pomogło. Jakkolwiek więc zewnętrznie rzecz biorąc sytuacja przy eksporcie węgla kształtuje się dla nas naogół korzystnie, to przecież na dalszą metę stan obecny nie może być utrzymany, chodzi bowiem nie o to tylko, aby eksportować, lecz aby eksportować z zyskiem...

Sytuacja u największego naszego konkurenta, tj. w Anglji, jest podobna, jak i u nas, a może nawet pod pewnemi względami gorsza. To też współzawodnictwo, polegające na dumpingowaniu cen ani tu, ani tam nie może doprowadzić do dodatnich rezultatów. Walkę taką oczywiście wytrzymać moglibyśmy, raz ze względu na jakość naszego węgla, o której wyżej mówiliśmy, a po drugie — ze względu na pojemność rynku własnego, którą przy celowej polityce jeszcze bardziej zwiększyć możemy, zyskując w niej potężne oparcie dla nierentownego eksportu. W każdym jednak razie z punktu widzenia interesów gospodarczych zarówno naszego jak i konkurencyjnego górnictwa, stan taki powinien ulec radykalnej zmianie.

Jako środek ku temu wymienia się w sferach zainteresowanych Polski zawarcie konwencji w celu regulowania cen, któraby objęła górnictwo polskie i angielskie, kładąc w ten sposób kres dotychczasowemu systemowi dumpingowania. Angielskie sfery węglowe akceptują w zasadzie ten punkt widzenia, zastrzegają się jednakże co do konieczności jednoczesnego zaprowadzenia regulacji cen i regulacji produkcji — Na tym punkcie sprawa staje się bardzo delikatna, zwłaszcza, o ile chodzi o Polskę, gdyż nam właśnie zależy na niehamowanym rozroście wytwórczości węglowej ze względu na bilans handlowy i na stan zatrudnienia.

Ostatecznie jednak jesteśmy zdania, iż do takiego, czy innego porozumienia przyjść musi. Chodzi jedynie o to, aby porozumienie takie wypadło po linji ogólno-państwowej polityki gospodarczej.

Fr. Zakrzewski.

Fuzje w przemyśle górnośląskim

W dniu 8 b. m. odbyły się w Nowym Bytomiu posiedzenia rad nadzorczych i walnych zgromadzeń S-ki Akc. Friedenshütte i S-ki Akc Baildonstahl, na których zatwierdzono zawarte uprzednio umowy fuzyjne. Naskutek tego Sp. Akc. Friedenshütte przejmuje: 1. Hutę Baildona, 2. Zjednoczone Gwarectwa „Wolfgang" i „Hr. Franciszek" 3. Elektrownię „Mikołaj" w Rudzie. Oprócz tego, Sp. Akc. Friedenshütte nabyła 19 proc. akcyj Sp. Akc. Kopalnie „Wirek" oraz 50 proc. kapitału akcyjnego Sp. A. Ferrum.

Celem przeprowadzenia tych postanowień podwyższono kapitał akcyjny Sp. Akc. Friedenshütte z 20 miljonów złotych na 47 miljonów złotych. Powyższy kapitał akcyjny po przerachowaniu bilansu na podstawie rozp. z dnia 22 marca 1928 r. będzie wskutek przeliczenia obecnej wartości złotych w złocie wynosić kwotę 70 miljonów złotych.

Kierownictwo sfuzjonowanej Friedenshütte pozostaje nadal w rękach naczelnego dyrektora dra Henryka Glücka. Prócz dotychczasowych zastępców członków zarządu zostali zamianowani zastępcami członków zarządu pp.: starszy dyr. górniczy dr. Lange w Rudzie, dyr. Bernard Pieler w Rudzie oraz dyr. Stefan Zawadzki z Katowic. Pozatem dalszym członkiem Rady Nadzorczej wybrany został p. Konstanty Wolny, marszałek sejmu śląskiego.

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej, odbytem po walnych zgromadzeniach akcjonarjuszów, wybrani zostali pp. generalny dyr. dr. Franciszek Pieler pierwszym i generalny dyr. dr. Rudolf Brennecke drugim przewodniczącym Rady Nadzorczej.

„ELIBOR"

Spółka Akcyjna Handlowo - Przemysłowa

Ł. J. BORKOWSKI

Oddział w Poznaniu

ulica Gąsiorowskich 6 — Telefon nr. 63-66 i 62-66

PRZEDSTAWICIELSTWA:

KOWADŁA K. Rudzki i S-ka, Warszawa

MOTORY SPALINOWE Diesla, Körting, Hannover
DŹWIGI LÜDERSA, KRANY F. Piechatzek, Berlin
STAL NARZĘDZIOWA, Schoeler & Bieckmann, Wiedeń
PILNIKI Marki „HOSSYB"
PASY SKÓRZANE „Herkules" Gnerlich, Cieszyn
PASY BAWEŁNIANE: wielbłądzie, Balata, „Lechat", Belgja

GRANIT SZWEDZKI
ŚWIDRY I ROZWIERTNIKI
Günther & Co., Frankfurt a. M.

Żelazo, Dźwigary, Blachy, Wapno, Cement, Cegły, Metale, Węgiel, Koks, Narzędzia, Artykuły techniczne, Lemiesze i Odkładnie, Podkowy, Hufnale, Gwoździe, Materjał śrubowy. Węgiel kowalski i t. p.

MOTORY DIESLA

4917

Towarzystwo Akcyjne

„Arkona"

Wytwórnia wyrobów metalowych

Tczew

Telef. 20 i 59

Adres telegr.: ARKONA — TCZEW

Fabryka założona 1857 roku

Oddział I:

wszelkiego rodzaju artykuły blaszane, cynowane, cynkowane, lakierowane. — Beczki żelazne, cynkowane. — Spawalnia autogenowa. Tłocznia hydrauliczna.

Oddział II:

Opakowania blaszane. — Chromolitografja na blasze.

2387

Artykuły do szlifowania

jak płótna, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos", korundu i karborundu. Minerały mielone, szmergiel i pomeks wszelkich grubości poleca

Haeberle i S-ka Tow. Kom.

Pierwsza Polska Fabryka Wyrobów Szmerglowych
Grodzisk-Mazowiecki.

Wyroby fabryki nagrodzone złotym medalem na wystawie w Rzymie 1927 r.

Składnica w Poznaniu.

Przedstawiciel: Bronisław Koppé, Poznań,
Gąsiorowskich 5. 2796 Telefon 62-35

W Warszawie: Inż. B. Rudziński, Wilcza 39-4, Tel. 322-63

Wentylatory

lutniowe

dla napędu elektr. i pneumatycznego w najlepszem wykonaniu dostarcza 6402b

„Montania" - Katowice

skr. poczt. 442.

Sp. Akc. „Ferrum" zatrzyma w koncernie swoją niezależność administracyjną, podlegając tylko koncernowi w przedmiocie racjonalizacji produkcji. Jak donoszą, 75 proc. kapitału nowej spółki ma się znajdować w posiadaniu hr. Ballestrema, zaś 25 proc w posiadaniu Sp. Akc. „Oberbedarf" Gliwice.

Sfuzjowanie powyższe stworzyło na Śląsku największy koncern przemysłowy. Jedynie połączenie Huty Królewskiej, Laury, Bismarcka i Silesji oraz Katowickiej Sp. Akc. — jak to zamierza uczynić Harrimann stworzyłoby jeszcze większą jednostkę przemysłową. Jednolita opinja społeczeństwa polskiego przeciw dalszej ekspansji amerykan na Śląsku zdaje się sprawę tę uczyniła chwilowo nieaktualną.

Sytuacja na rynku żelaznym we wrześniu r. b.

Wpływ zamówień w miesiącu wrześniu był niższy, niż w uprzednich 2 miesiącach. Głównej przyczyny tego stanu rzeczy szukać należy w niezwykle niskich zamówieniach Rządu. Natomiast dopisał dość dobrze handel prywatny wskutek ożywienia się obrotów na rynku żelaznym w związku ze stosunkowo korzystnem zakończeniem żniw.

Metalowy przemysł przetwórczy prócz fabryk gwoździ i drutu zamówił ogółem znacznie mniej, aniżeli w miesiącu sierpniu, co można tłumaczyć pokryciem przezeń zapotrzebowania w miesiącach ubiegłych. Inne gałęzie przemysłu zamówiły minimalne ilości wyrobów hutniczych.

Sytuacja na rynku pieniężnym uległa zmianie na lepsze, lecz nie w tym stopniu, jak się spodziewano wskutek ukończenia żniw, tak, że ilość protestów zmalała tylko nieznacznie.

Półwyroby: Zamówienia w tym dziale nie wykazały żadnych poważniejszych zmian.

Żelazo handlowe: Wpływ zamówień na żelazo sztabowe podniósł się dość znacznie, dzięki uzupełnieniu składów przez hurtowników.

Żelazo formowe. Te same przyczyny spowodowały zwyżkę zamówień na żelazo formowe.

Żelazo uniwersalne. Zamówienia w tym dziale wykazują nieznaczną zniżkę.

Walcówka. Dział ten wykazuje z przyczyn na wstępie naprowadzonych, głównie wskutek większego zapotrzebowania przemysłu budowlanego, większy napływ zamówień.

Blachy grube: Wpływ zamówień nieznacznie się poprawił.

Blachy cienkie. W przeciwstawieniu do działu blach grubych zamówienia w tym dziale w okresie sprawozdawczym znacznie się obniżyły, co spowodowane zostało dosyć znacznym zaopatrzeniem się w ten materjał przez metalowy przemysł przetwórczy, szczególnie zaś cynkowni w poprzednim miesiącu.

Lekki materjał nawierzchni kolejowej: Popyt na ten materjał, aczkolwiek się poprawił pozostaje nadal niedostateczny.

Materjał nawierzchni kolei normalnotorowej. Sytuacja hut w tym dziale w dalszym ciągu się pogarsza. Zamówienia osiągnęły najniższy poziom nienotowany w tej grupie od 18 miesięcy. Zabiegi około uzyskania nowych zamówień na szyny kolejowe i akcesorja nie dały chwilowo pozytywnych wyników.

Nasz przemysł łańcuszkowy

Wyrób łańcuchów z żelaza i drutów ciągnionych w latach powojennych skoncentrował się przeważnie w następujących wytwórniach:

1. Baildonstal Sp. Akc., Katowice,
2. Belgijska Sp. Akc. Warszawskiej Fabryki Drutu, Sztyftów i Gwoździ, Warszawa,
3. Spółka jawna Bracia Klein, Dąbrowa Górnicza,
4. Pierwsza Małopolska Fabryka Łańcuchów i Wyrobów Kutych Sp. z o. o., Stanisławów,
5. Spółka jawna Jan Rehne i Synowie, Będzin,
6. Warszawska Fabryka Narzędzi Stalowych, Bracia J. i M. Prywes Sp. z o. o., Warszawa,
7. Fabryka Wyrobów Drucianych i Metalowych Sp. z ogr. odp., Radom,
8. Spółka jawna „Metalpol", Ickowicz i Dikermann, Jędrzejów,
9. Fabryka Gwoździ, Drutu i Wyrobów Metalowych, Sp. z o. o., Jasło.

Fabryki te wyrabiają łańcuchy rolnicze i przemysłowe, spawane elektrycznie i ręcznie oraz łańcuchy wiązane systemem Victor.

Ogólna wielkość produkcji, podana przez wymienione fabryki, wynosi w sumie 500 ton miesięcznie, natomiast zapotrzebowanie krajowe stanowi około 300 ton. Z tego powodu od połowy roku 1927 rozpoczęła się tak silna konkurencja pomiędzy fabrykami, że prawie wszystkie wytwórnie pracowały bez zysku, udzielając zaś daleko idących kredytów doprowadziły odbiorców do zupełnego lekceważenia warunków płatności.

Stan ten trwał do dnia 4 sierpnia r. b., obecnie

stosunki są uregulowane dzięki temu, że w tym dniu powstało wspólne biuro sprzedaży wyżej wymienionych fabryk pod firmą Zjednoczenie Polskich Fabryk Łańcuchów z siedzibą w Katowicach (ul. Żelazna, Skrytka poczt. 17).

Prezesem Rady Spółki został wybrany p. F. Gieszyński, dyrektor Huty Pokoju i Baildonstalu, zastępcą — p. inż. Juljan Weliński, dyrektor Belgijskiej Spółki Akcyjnej Warszawskiej Fabryki Drutu, Sztyftów i Gwoździ. Dyrektorem Spółki mianowano p. inż. Kolbana, kierownika działu sprzedaży łańcuchów w firmie Baildonstal.

Węgiel śląski we wrześniu 1928 r.

Wedle prowizorycznych obliczeń wydobycie węgla w rejonie śląskim wynosiło we wrześniu r. b. 2 480 tys. ton, co w porównaniu z sierpniem oznacza spadek o 60 tys. ton. Również ogólny zbyt węgla obniżył się o 23 tys. i wynosił 2 357 tys. ton. Zbyt w kraju wyniósł w miesiącu sprawozdawczym 1 382 tys. ton, podniósł się więc zaledwie o 6 tys. ton w stosunku do sierpnia. Eksport natomiast spadł z 1 053 tys. ton w sierpniu na 1 025 tys. we wrześniu.

Wprawdzie obniżenie produkcji we wrześniu możnaby wytłumaczyć pewnym spadkiem eksportu, jako też mniejszą o 1 liczbą dni roboczych, tem niemniej jednak trzeba mieć na uwadze i tę okoliczność, że, jak uczy doświadczenie lat poprzednich, tempo produkcji, bez względu na ilość dni roboczych, jak również i wysokość eksportu — we wrześniu stale wzrastają. I tak n. p. poziom produkcji we wrześniu 1927 r. podniósł się o 56 tys., a w 1926 r. o 21 tys. ton, w stosunku do stanu z sierpnia. Wzrost produkcji we wrześniu w cyfrach bezwzględnych jest wobec tego dorocznem zjawiskiem sezonowem, wywołanem nadchodzącą porą zimową, a więc zwiększeniem zapotrzebowania węgla na opał, jak również przewidywaniem trudności transportowych w październiku, co powoduje gromadzenie w kraju już przedtem większych zapasów węgla.

Dlatego też obniżenie się produkcji we wrześniu r. bież. nasuwać musi pewne refleksje co do stanu konjunktury gospodarczej, gdyż podniesienie się zbytu krajowego we wrześniu o 6 tys. ton jest jedynie następstwem chłodnej pory. Jakie przyczyny wpłynęły na obniżenie się, acz nieznaczne, eksportu, trudno narazie osądzić, nie znając jeszcze cyfr wywozu na poszczególne rynki. Ponieważ tempo produkcji nie uległo zmianie, przeto i w stanie zatrudnienia nie było poważniejszych przesunięć, a liczba zatrudnionych robotników utrzymała się na poziomie sierpniowym; także i liczba świętówek nie wykazuje żadnych zmian.

Z ostatniej konferencji luksemburskiej

Międzynarodowego Kartelu Stali

Na ostatnio odbytej w Luksemburgu konferencji producentów stali surowej zorganizowanych w kartel międzynarodowy w przebiegu dyskusji wyłoniła się między inn. aktualna sprawa niemieckiej produkcji pozakartelowej, wynoszącej 1 proc. kontyngentu niemieckiego t. j. 120—130 tys. ton, co według obowiązującej umowy kartelowej nakłada na grupę niemiecką obowiązek uiszczenia się z przepisanej kary umownej. Wymieniona sankcja karna nie była brana pod uwagę przez kartelowców niemieckich w chwili zgłaszania swego akcesu do kartelu, ponieważ zdolność produkcyjna outsiderów niemieckich w pierwszym trymestrze r. 1926 czyli w czasie ustanawiania kontyngentu niemieckiego wykazywała nawskroś nikłe rezultaty. Żądania wspólników niemieckich idą w kierunku równego rozłożenia produkcji poza kartelowej poszczególnych grup na wszystkich członków kartelu, lub też częściowego zneutralizowania niedogodnych kar umownych. Analogicznym wypadkiem zajmował się kartel w czerwcu r. b., gdy zainteresowana grupa czechosłowacka postawiła podobne postulaty, uskarżając się na ciężary, jakie dla niej powstały w związku z rozwojem wytwórczości outsiderów czechosłowackich. Wobec tego jednakże, że intensywna wytwórczość poza kartelowców czechosłowackich w okresie pierwszego trymestru 1926 r., a więc w okresie kontyngentowania , była brana w rachubę przy wyznaczaniu kontyngentu dla grup czeskiej, nie mogła ona stawiać podobnych żądań jak to czynią producenci niemieccy, gdyż postanowienia o rozłożeniu lub też zneutralizowaniu kar pieniężnych zostały włączone do statutu znacznie później.

Tymczasowa komisja, ustanowiona dla wyjaśnienia sprawy oraz wyprowadzenia wniosków praktycznych zajmie się także rozpatrzeniem materjału cyfrowego przedłożonego przez grupę niemiecką.

IMPORT - EKSPORT

(h) Pewna firma **węgierska** poszukuje w Polsce nabywcy na siatki-szyby, przepuszczające promienie ultra-fioletowe.

*

(p) Firma **indyjska** interesuje się wszelkiego rodzaju wyrobami szklanemi. Firma ta posiada doskonałe referencje.

*

(h) Pewna firma **niemiecka** pragnie importować z Polski drewniane szufle do zboża.

*

Z dniem 1-go listopada r. b. wchodzi w życie Polska Taryfa Towarowa część I. zawierająca nowy regulamin przewozu towarów.

Równocześnie traci moc obowiązującą Taryfa Towarowa Polskich Kolei Żelaznych część I., ważna od dnia 1-go marca r. b.

W związku z tem ulegną również zasadniczej zmianie listy przewozowe i to tak wewnętrzne jak i międzynarodowe tak pod względem formatu jak i tekstu.

Podając powyższe do wiadomości, zaleca się zainteresowanym firmom wstrzymać się, o ile możności, od nowych zamówień na listy przewozowe w drukarniach prywatnych, względnie zamówienia ograniczyć do minimum.

KORZYSTNE HURTOWNE ŹRÓDŁA ZAKUPU

6381

ARMATURĘ do instalacji ogrzewania centralnego:
krany-regulatory, zasuwy Peeta, odwadniacze i t. p.
oraz
armaturę przeciwpożarową, wodociągową i kąpielową
w wytwornem wykonaniu polecają
Janczewski i Freymark, Warszawa, Mokotowska 49 2925a

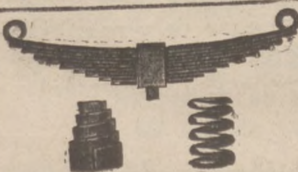

SANECZKI

z drzewa bukowego i jesionowego w najlepszem wykonaniu 6350
„MARS“, Fabryka wyrobów drzewnych, Sp. z o. p., LUBLINIEC, G. Śląsk.
Biuro sprzedaży: **KATOWICE**, ul. Słowackiego 16.

KOLANA KARBOWANE, RURY DO KUCHEN 6184
oraz klamerki do pantofli
poleca jako swą specjalność po cenach konkurencyjnych
M. Leszczyński, Włocławek, Kościuszki 24.

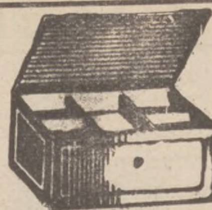
Sprężyny samochodowe
„ do wozów
„ spiralne 6551
„ buforowe i resory mostowe
„ wszelkiego rodzaju
do kultywatorów
Katowicka Fabryka Sprężyn i Fabryka Maszyn
właść.: Inż. Fritz Grützmacher, Katowice III., ul. Marcina 7.

PRACOWNIA DIAMENTÓW DO RŻNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH

H. SZEFTEL
Warszawa, Graniczna 16
Egz. od 1882 r. 4022

F. i R. KALESSE
6494 KATOWICE, ul. Plebiscytowa 8.
FABRYKA KAS PANCERNYCH
Specjalność: kasy betonowo-pancerne, kasetki tylko dla odsprzedawcy.

Hurt. rowerów 4313 oraz wszelkich części rezerwowych, wirówki, butelki termosowe
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

LINY stalowe i konopne
poleca 6604
B. Muszyński, fabryka lin, LUBAWA

Zakład Wyrobów Drucianych
MICHAŁ RUS Zadziele obok Żywca
Poleca solidnego wykonania sprzęty kuchenne i przybory dla gospodarstwa, z drutu, cynowane oraz wycieraczki do butów wszelkich wymiarów, na żądanie wykonuje wszelkie artykuły druciane, według oryginalnych nadesłanych wzorów po bardzo przystępnych cenach. 6417

Szyny mosiężne do schodów
(Treppenleisten) oferuje bardzo korzystnie w każdej ilości i do natychmiastowej dostawy
Wacław Millner, Bydgoszcz
Fabryka wyrobów metalowo-masowych ul. Gdańska 102
Telefon 789 6408

Tarki do prania 6398
„HERKULES“
Fabryka Wyrobów Drzewnych
JAN BOROWSKI
BYDGOSZCZ, Dworcowa 77.

Fabryka Armatur — Odlewnia Metali
właśc. JAN ŻURAWICZ 6053
POZNAŃ, ul. Dąbrowskiego 83 - 85.

Wykonuje wszelką armaturę parową, gazową i wodną. Odlewy z miedzi, spiżu, mosiądzu, fosforbronzu, niklu, stalbronzu i wszelkie odlewy galanteryjne i t. p.
— Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie. —

Wiertarki szybkobieżne
słupkowe do 15 m/m ⌀ stołowe do 8 m/m 3615f
Tow. Akc. „WIEPOFANA“ Poznań-Dąbrowskiego 18 tel. 61-56

Największa na Górnym Śląsku
Fabryka Pieców Kaflowych
PIECKAFEL Sp. Akc.
KATOWICE-ZAWODZIE, ul. Krakowska nr. 12-14. Tel. nr. 131
Wyrabia: Kafle białe, kolorowe, ozdobne, cegłę szamotową. Buduje piece pokojowe, kuchenne i przenośne.

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO ZAGRANICY

BELGJA.

Przedstawiciele wszystkich przedsiębiorstw węglowych Wielkiej Brytanji odbyli w Londynie zebranie w celu omówienia planu zbytu węgla angielskiego. W pierwszym rzędzie omawiana była sprawa ujednostajnienia będących obecnie w użyciu w Anglji środkowej, południowej Walji oraz Szkocji wzorów umów sprzedażnych. Dążono do powszechnego dla całej Wielkiej Brytanji uregulowania tej sprawy; jeśli konferencja ustali pewne stopniowanie gatunków węgla, należy spodziewać się, że dotychczasowa bardzo silna konkurencja między poszczególnemi okręgami górniczemi ustanie. Obowiązujące w chwili obecnej trzy zasadnicze wzory umów dotyczą prawie trzech czwartych krajowego zapotrzebowania węgla. Ujednostajnienie powyższych wzorów zmniejszy koszta dystrybucji i polepszy organizację eksportu węgla.

Koniec września i początek października przyniosły pewną poprawę na rynku metalowym. Przedewszystkiem usposobienie było równiejsze, objęło nawet te metale, które w poprzednim okresie wcale nabywców nie miały. Wskutek tego notowania podniosły się nieco. Wyjątek stanowi cyna, która, zdaje się, osiągnęła już swój poziom kulminacyjny. Główną rolę odgrywa miedź, na którą bardzo wielkie zapotrzebowanie okazują Stany Zjedn Am.

WĘGRY.

Wśród państw europejskich Węgry zajmują w produkcji węgla dwunaste miejsce. Jednakże z powodu jakości gatunkowego węgla, nie mogą one w handlu miedzynarodowym zająć tego miejsca, jakie by im wskutek ilości produkowanego węgla się należało. Przedewszystkiem pamiętać należy; że złoża węgierskie mają przeważnie węgiel brunatny i lignit, a tylko kopalnie w Pecz i Szaszvar Manyek dostarczają węgla kamiennego. Geolodzy oceniają zapasy złóż węgla kamiennego na 140 miljonów ton metrycznych o wartości 900 000 miljonów kaloryj.

Ogólna produkcja węgla kamiennego, brunatnego i lignitu, wynosi miesięcznie ca 500 000 ton, rocznie około 6 000 000 ton. Z roku na rok podnosi się ona dość znacznie w proporcji regularnej. W pierwszym kwartale roku bieżącego wzrosła ona o 8 proc. w stosunku do tegoż samego okresu czasu w r. 1927, a o 13 proc. w stosunku do produkcji w czasie styczeń-marzec 1926.

Węgry nie są zdolne własną produkcją pokryć krajowego zapotrzebowania węgla kamiennego i dla tego sprowadzać go muszą z zagranicy. Miesięczny import wynosi około 147 000 ton w wartości 5,5 miljonów pengö.

FRANCJA.

Mocne usposobienie i żywy ruch na rynku żelaznym i metalowym trwa nadal. Liczne zakłady są tak silnie zajęte, że nie przyjmują nowych zamówień z terminem dostawy mniejszym jak czterech miesięcy, niektóre żądają nawet dłuższych terminów. Pewne przedsiębiorstwo w Lotaryngji ma zapewnioną pracę na całe siedem miesięcy. Liczne są wypadki, że fabryki zobowiązały się do dostawy towaru na cały rok po cenach ściśle oznaczonych. Notowania utrzymują się w zgodzie z silnem zapotrzebowaniem i popytem.

Bardzo zadowalająca jest również sytuacja w handlu wyrobami żelaznemi, jakkolwiek w ostatnim miesiącu tempo zamówień ze strony kupców detalistów nieco zwolniało. Pokrywają oni jednak swoje zapotrzebowania na zimę, gdyż obawiają się ponownej zwyżki cen.

Francuskie pisma zawodowe omawiają obszernie zamiar niemieckiego syndykatu fabrykantów narzędzi maszynowych otwarcia w Paryżu własnego biura, w tym rzekomo zamiarze, by móc łatwiej uwzględniać i wykonywać liczne zamówienia które otrzymuje na konto kosztów reparacyjnych.

HOLANDJA.

W Maastricht założono nową fabrykę rur gazowych, pod nazwą: „N. V. Staalwerk De Maas". Sprawność jej obliczono na 12 000 ton rur rocznie. Nowa fabryka otrzymała już zamówienia na cały rok. Dostawcą surowca jest firma Ougrée Marihaye w Leodjum. (Zebrał i opracował *J. Taberski*).

Wzmocnienie pozycji gospodarczej Grudziądza

Opony samochodowe dla całej Polski będą wyrabiane w Grudziądzu.

Opony samochodowe sprowadzaliśmy dotychczas z zagranicy, wywożąc rocznie około 40 milj. złotych na rzecz przemysłu zagranicznego. Konsumcja opon samochodowych w Polsce jest dosyć znaczna, wynosi bowiem około 150 000 sztuk rocznie. Przy rozwoju polskiego automobilizmu, cyfra ta stale będzie się powiększać.

Z zadowoleniem więc przynosimy wiadomość, że opony samochodowe wyrabiane będą odtąd w kraju, ściślej mówiąc, w Grudziądzu, który już i tak słynie z różnych ważnych gałęzi przemysłu. Do fabrykacji opon samochodowych przystępuje mianowicie znana w Polsce i zagranicą fabryka „Pe-Pe-Ge", która poczyniła już wstępne prace nad uruchomieniem tego ważnego działu produkcji krajowej. — „Pe-Pe-Ge" wyrabiać będzie opony samochodowe równej jakości a może i lepsze jak zagranicą i pragnie zaspokoić całe zapotrzebowanie rynku polskiego. W przyszłości i eksport tych opon do krajów wschodnich i północnych nie jest wykluczony.

Po uruchomieniu fabrykacji opon samochodowych, firma „Pe-Pe-Ge", która już dzisiaj zatrudnia przeszło 4 000 robotników i 160 urzędników, zwiększy tę pierwszą cyfrę do 7 000 prawdopodobnie już w lecie przyszłego roku. Wpłynie to w dużej mierze na zmniejszenie, a może nawet zlikwidowanie kwestji bezrobocia w Grudziądzu, jak również i na znaczne ożywienie stosunków handlowych tego miasta. Grudziądz zyska jeszcze jeden argument do słusznego miana „stolicy gospodarczej Pomorza".

Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Pośrednictwa między jedną a drugą stroną podejmujemy bezinteresownie. Jedynie na koszty utrzymania specjalnego biura dla tych spraw i pokrycia bardzo licznej codziennej korespodencji należy zapłacić za każde ogłoszone zapytanie 2.— zł., które to zapytanie będzie następnie ogłaszane aż do wpłynięcia oferty. Firmy zaś, zgłaszające się na zapytania, wpłacają na każde zapytanie 1.— zł Firmy zagraniczne płacą za każdą informację 2 fr. szwajc., z Niemiec 2.— RM. — Firmy, mogące dastarczyć jakiekolwiek objekty zgłoszone do naszego działu informacyjnego, zechcą jaknajwięcej z tego działu korzystać, gdyż mamy liczne potwierdzenia, że przez nasz dział informacyjny doszły już do skutku niejedne poważne transakcje. **Zaznaczamy jeszcze jaknajwyraźniej, że odpowiedzi dajemy jak i zapytania przyjmujemy jedynie od stałych abonentów pisma.**

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 4256. fabryki, wyrabiającej masowo niektóre artykuły, tak z metalu jak i z przeróbki papieru itd., artykuły te mają służyć jako dodatki (Zugabeartikel).

Nr. 4258. firmy, dostarczającej oniklowane rury ¾ jako galerje do pieców kuchennych.

Nr. 4260. firmy, dostarczającej łapki na krety.

Nr. 4262. firmy, wyrabiającej maszyny do szycia firmy „Gritzner".

Nr. 4265. generalnego przedstawiciela na Polskę na opony i dętki marki „Goodyear".

Nr. 4268. firm, dostarczających rury do rowerów.

Nr. 4270. firmy, dostarczającej pompy skrzydłowe systemu Alweilera.

Nr. 4275. firmy, dostarczającej młotki pneumatyczne wagi od 100—200 gramów.

Nr. 4281. firmy, wyrabiającej ślimaki do prasy „Doppelgängige-Presschnecken".

Nr. 4282. fabryki lub hurtowni, wyrabiającej dzwonki do sań wyjazdowych i pojedyńczych.

Nr. 4285. firmy, wyrabiającej mosiężne i żelazne klamki oraz rączki (Türdrücker) z tarczkami lub blaszkami.

Nr. 4286. firmy, wyrabiającej rączki (imadła) mosiężne.

Nr. 4287. firmy, wyrabiającej maszynki do rozdrabniania mięsa oraz części zapasowe do nich.

Nr. 4291. firmy, wyrabiającej maszyny blacharskie.

Nr. 4294. firmy, dostarczającej aparaty do wulkanizowania kaloszy i śniegowców.

Nr. 4299. firmy, dostarczającej maszynki do wyrobu skórzanych sznurowadeł.

Nr. 4304. firmy, dostarczającej tablice cmentarne ze szkła czarnego; litery trawione i złocone.

Nr. 4306. firmy, dostarczającej aparaty do wyrobu olejków z kosodrzewiny, jałowcu itd.

Nr. 4310. firmy, wyrabiającej sterylizatory niklowe i emaljowane.

Nr. 4311. firmy, dostarczającej maszynki do sporządzania zamknięć do lemonjadek i piwnych butelek (t. zw. Hebel- u. Patentverschlüsse).

Nr. 4312. firmy, wyrabiającej maszyny do gremplowania wełny.

Nr. 4313. firmy, dostarczającej puszki okrągłe lakierowane z blachy białej lub czarnej.

Nr. 4315. fabryki, wzgl. firm hurtowych, dostarczających żarówki, sznury, armaturę i wszelkie inne przybory do oświetlenia elektrycznego.

Nr. 4316. firmy, wyrabiającej sprężyny.

Nr. 4317. firmy, dostarczającej maszyny do plecenia rafji.

Nr. 4318. firmy, dostarczającej maszyny do wyrobu wkładek do obuwia.

Z życia placówek przemysłowo-handlowych

„UNJA" z Bydgoszczy odznaczona złotym medalem

Jak nam w ostatniej chwili doniesiono, zostały odznaczone na Pierwszych Targach Północnych w Wilnie **wielkim złotym medalem** Zjednoczone Fabryki Maszyn „Unja", oddział C. Blumwe i Syn, Tow. Akc. w Bydgoszczy. Dowodzi to, że powyższa fabryka, wyrabiająca traki i obrabiarki do drzewa, śledzi postęp i udoskonala swe konstrukcje.

Wacław Bożym, Warszawa, Leszno 92,

Fabryka śrub toczonych i części fasonow. z żelaza, stali, mosiądzu i innych metali oraz części radjowych z marką fabr. „WABO"

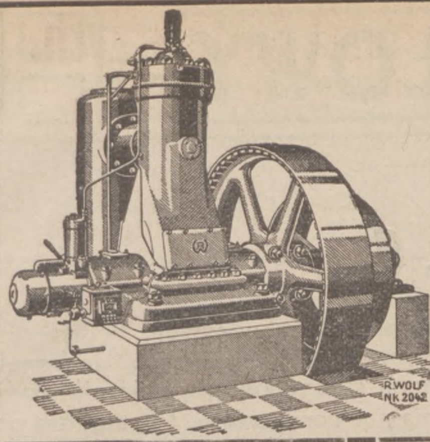
Powyższa firma zawiadamia Sz. Klientów, że fabryka jej została przeniesioną do nowego lokalu przy ulicy Leszno 92, telef. 72-74.

Zwracamy uwagę Sz. Czytelników na tę placówkę. Cieszyła się ona zawsze powodzeniem u odbiorców i dobrą opinją. Fakt nowego urządzenia tej placówki każe się domyślać, że rozpocznie ona na nowo pracę ze zdwojoną energją i wydajnością. Spodziewamy się, że firma Wacław Bożym, jako polska placówka przemysłu, rozpoczynająca nowy okres życia, znajdzie szczere uznanie u społeczeństwa i pomnoży szeregi swoich klientów, czego jej serdecznie na tem miejscu życzymy.

Oskar Schöpper — Bydgoszcz, Zduny 5

ma stale na składzie żelazne kuchenki dla użytku w domach prywatnych i kuchniach hotelowych. Są to praktyczne kuchenki na wzór westfalskich. Używać je można zarówno do gotowania jak i do pieczenia, suszenia, a nawet do ogrzewania pokojów i ubikacyj. Przytem wykonane są w różnych wielkościach, tak, że nabyć je może każdy, samotny kawaler czy panna, młode małżeństwo, rodziny małe, średnie i wielkie, a nawet kuchnie zbiorowe, jak restauracyjne i hotelarskie.

Tamże nabyć można wszelkiego rodzaju przenośne piece kaflowe do ogrzewania. Wytrzymałe i nadzwyczaj wydajne, mało zużywające opału, mają wszędzie zbyt i uznanie.

WOLFA DIESEL

od 10-75 K. M.

zdobywa sobie rynek światowy tak samo jak

WOLFA LOKOMOBILA

nie posiada żadnych zaworów, żadnych stawideł skomplikowanych, żadnych dotkliwych urządzeń zapłonowych

może być pędzona wszelkiemi olejami bez przeszkód

i może dlatego przy dzisiejszem ubóstwie pieniężn. być nabyta przez każde przedsiębiorstwo

Prosimy żądać oferty w firmie

NITSCHE i SP. FABRYKA MASZYN

Poznań — ul. Kolejowa 1-3

Przedstawiciele firmy:

Maschinenfabrik, Buckau, R. Wolf A. G.
Magdeburg

6276

Bracia Deierling

HURTOWNIA ŻELAZA I EMALJI

POZNAŃ
SKŁADOWA 4

Polecamy franko dworzec Poznań:

Podkowy
Podkowce (Hufnale)
Buksy do wozów i pługów
Bednarkę opakunkową
Naczynia emaljowane „Silesia"
Gwoździe, druty
Piece żelazne H. & V.
Rury i Kolana
Ruszta, Płyty, Drzwiczki i
Wszelkie Armatury do pieców
Okucia budowlane
Okna lanożelazne
Latarnie stajenne
Haki kute
Kłódki

Naczynia lano-żel. H. & V.
Maszynki do mięsa Alexanderwerk
Młynki do kawy, Żelazka do prasowania
Wszelkie Sprzęty kuchenne
Kotły do paszy, Wiadra ocynk.
Pudła i szufelki do węgli
Śruby, Nakrętki, Nity, Wkrętki
Szpadle, Szufle, Kilofy
Widły do buraków i ziemniak.
Toczaki bawarskie
Narzędzia
Klamerki do bielizny
Tarki do prania
Łańcuchy, Wędzidła

Telefon: 35-19, 35-29. Adres telegr. „FERRUM"

Prosimy zażądać cenniki. 6632

ZAMKI

DO KAROSERJI

luksusowe i zwykłe niklowane, zawiasy różnego rodzaju żelazne, mosiężne i niklowane oraz antaby, rączki i rozetki różnego rodzaju oraz zameczki do kufrów skrzyń akumulatorowych i narzędziowych, jak również siedzenia rezerwowe niklowane w wykonaniu bardzo solidnem

Dogodne warunki Ceny konkurencyjne

poleca

WIELKOPOLSKA FABRYKA
OKUĆ i ZAMKÓW
SAMOCHODOWYCH

w Poznaniu, ulica Kopernika 4

6125

5575 t

BYDGOSKA GAZOWNIA MIEJSKA

sprzedaje

koks pogazowy

do centralnego ogrzewania

Benzol motorowy do motorów rolniczych, **smołę pogazową surową, smołę destylowaną, siarczan amonowy** do celów roln., **karbolineum**

Zgłoszenia przyjmuje: 6241

Bydgoska Gazownia Miejska

ul. Jagiellońska 38 BYDGOSZCZ Telefon 630 i 631

DZIAŁ AUTOMOBILOWY

Nowy model Citroen C. 6.

Otrzymaliśmy z Paryża rewelacyjną nową wiadomość. Fabryka Citroen, idąc za postępem ostatnich wymogów techniki samochodowej i przystosowaniu się do wygody publiczności i estetyki, jednocześnie chcąc nadać wozom swoim, które konstrukcyjnie, sposobem obróbki, jakością materjałów i taniością wyróżniały się z pośród masy samochodów równych im w cenie, postanowiła wypuścić nowe modele, które winny fabryce Citroen, zdaniem naszem, utorować drogę coraz większego rozwoju i zbytu. Utrzymanie niskich cen, pomimo znacznych ulepszeń, tłumaczy się najskrupulatniejszem przemyśleniem technicznem, zdolnością organizacyjną, jak i zastosowaniem systemu masowej produkcji przez amerykański sposób pracy, zastosowanie najnowszych specjalnych maszyn i coraz większej dziennej produkcji, która w warunkach europejskich niema sobie równej. Nowe modele przystosowane są swemi zaletami konstrukcyjnemi i wyekwipowaniem do wozów znacznie droższych. — Citroen wypuszcza dwa modele: Zasadniczy model 4-cylindrowy, któremu zawdzięcza fabryka Citroen tak wielki rozgłos w całem świecie, pozostaje nadal z niewielkiemi inowacjami utrzymany, natomiast jako rewelacyjny nowy model wchodzi na rynek sześciocylindrowy samochód z myślą zadośćuczynienia również i tej klienteli, która wymaga wozu większego o tak zwanej średniej wielkości. Nowy ten model 6-cylindrowy o pojemności 2,4 litrów będzie miał silnik sprawności 40 K. M. i zalety konstrukcyjne i wykonanie, jakie znajduje tylko obecnie zastosowanie przy najdroższych wyrobach samochodowych, będzie wozem o linji harmonijno-długiej, na 6 osób, doskonale zawieszonym, o kołach szprychowych, zbiorniku benzyny w tyle wozu, mamce benzynowej, filtrami dla powietrza, benzyny i oliwy, hamulcami na 4 koła, wspomaganemi hamulcem pneumatycznym syst. Westinghouse. Zdaniem fachowców samochodowych nowy ten model śmiało współzawodniczyć może z innemi wozami równej wielkości i biorąc przykład z poprzedniego typu 4-cylindrowego B. 14, który w krótkim czasie stał się królową wśród małych wozów europejskich, nie wątpimy, że nowy ten model zdobędzie przebojem swój rynek. Nowy model 6-cylindrowy C. 6 przygotowuje fabryka do wypuszczenia na rynek i obecny salon samochodowy w Paryżu już go wystawia. Na rynku polskim spodziewane jest ukazanie się C. 6 w końcu r. b. Ceny za Citroen C 6 będą przypuszczalnie mniejwięcej o 20% wyższe od cen za B. 14, t. j. cena limuzyny 6-osobowej 40 K. M. wyniesie około 2 tysiące dolarów, łącznie z kosztami transportu i cła loco Warszawa. Nadmienić należy, że fabryka Citroen zatrudnia najlepszych inżynierów i konstruktorów i dlatego bezwątpienia nowy ten europejski 6-cylindrowy samochód stanie się najpopularniejszym samochodem w Europie. Jak się dowiadujemy, wzięto pod uwagę również dostosowanie się do tego nowego typu do dróg polskich. Citroen rości więc uzasadnioną nadzieję, że samochód C. 6 będzie u nas w kraju życzliwie przyjęty.

Wielki rozwój General Motors Co.

Alfred P. Sloan, prezes General Motors Corporation, wyjeżdżając z New Yorku na miesięczną inspekcję montażowych fabryk samochodowych General Motors w Europie, powiedział między innemi: — „Działalność General Motors zagranicą wzrasta z każdym rokiem. Samochód amerykański staje się coraz bardziej popularny na rynku zagranicznym i wszelkie dane wskazują na to, że popyt na wozy General Motors będzie się stale zwiększał. Według naszych obliczeń ogólny eksport samochodów osobowych i ciężarowych General Motors wyniesie w tym roku 290 000 wozów, których wartość równa będzie 265 milj. dolarów. Jesteśmy przekonani, że wobec istniejących dużych możliwości, jest to tylko zaledwie początek.

Sytuacja General Motors, jak również widoki na przyszłość są bardzo dobre, jak nigdy przedtem. Zyski za pierwsze 9 miesięcy w roku bieżącym przekraczają zyski za cały rok ubiegły. Wobec tego spodziewamy się, że rok bieżący będzie najpomyślniejszym w historji General Motors.

Ilość wozów, znajdujących się u zastępców jest w tym sezonie najmniejsza, jaką zanotowano od szeregu lat. Niektórych modeli jest nawet zupełnie brak. Popyt n. p. na wozy Cadillac, La Salle i Buick jest większy niż podaż, mimo, że produkcja wymienionych marek jest w całej pełni. Samochody marki Buick cieszą się takiem wzięciem, że dzienna ich produkcja wynosi obecnie 1 300 wozów. Jest to nieznany dotąd rekord. Wozy Cadillac i La Salle mają specjalne powodzenie dzięki nowemu systemowi przekładni i hamulców. Produkcja Cadillaców osiągnęła nieznany dotąd rekord, a mimo to zapotrzebowanie jest wciąż większe od podaży. Wkrótce zostanie ogłoszony nowy model wozu marki Oakland.

Sprzedaż detaliczna wozów General Motors za pierwsze 8 miesięcy wykazuje 26% zwyżki w porównaniu z odpowiednim okresem r. b. Ogólnie biorąc, ostatni sezon letni był bardzo pomyślny dla wszystkich fabrykantów samochodów, z czego wynika, że ogólny poziom zamożności podniósł się. W listopadzie odbędzie się posiedzenie Dyrekcji, na którem zostanie powiększona liczba udziałowców i prawdopodobnie dywidenda będzie także podniesiona.

Samochody Mercedes-Benz

W tym roku nastąpiła fuzja dwóch największych niemieckich wytwórni samochodowych, celem obniżenia kosztów produkcji i uzgodnienia najnowszych zdobyczy techniki automobilowej w Niemczech. Fabryki Mercedes wyrabiały dawniej tylko wozy najwyższej klasy i zajmowały się fabrykacją samochodów osobowych w swoich fabrykach w Stuttgardzie, zaś w Marienfelde pod Berlinem wyrabiano wozy ciężarowe, samochody pożarnicze, w Singelnfingen karoserje luksusowe. Wytwórnie Benza posiadają swe fabryki w Manheimie i Gaggenau. Ilość zatrudnionych robotników przekracza cyfrę 25.000.

Przed wojną Mercedesy cieszyły się zbytem eksportowym do Południowej Ameryki. Eksport ten podczas wojny stał się niemożliwym i dopiero z początkiem r. b. Mercedesy sprzedawane są w poważnych ilościach do Ameryki Południowej, Azji i Australji. Luksusowe wozy mają duże powodzenie w Paryżu, a typ Mercedes S, zalicza się do wozów klasy najwyższej, o szybkości rekordowej. W roku 1927 Mercedes S osiągnął 27 zwycięstw i 10 rekordów światowych przy szybkości 177 km. na godzinę. Obecnie wytwórnie Mercedes S wypuściły na rynek typ. SS; samochód ten jest najszybszym wozem w świecie i osiąga z łatwością 250 km. na godzinę. Samochody Mercedes-Benz zaliczyć można śmiało do wozów o pierwszorzędnej jakości, wytrzymujących wszelką konkurencję pod względem konstrukcyjnym, a co do trwałości mają one nawet przewyższać inne wyroby tej samej klasy. Jen. zastępcą na b. Królestwo Kongresowe i Kresy jest firma Oskar Lehmald, Warszawa, plac Napoleona 6. Ze względu na ogromną ilość wyrabianych modeli, ograniczamy się do podania cen ogólnych tej marki, które wahają się pomiędzy 2.400—10.000 dolarów amerykańskich, wraz z cłem, loco skład Warszawa przy kompletnem wyekwipowaniu. Kredyty dogodne.

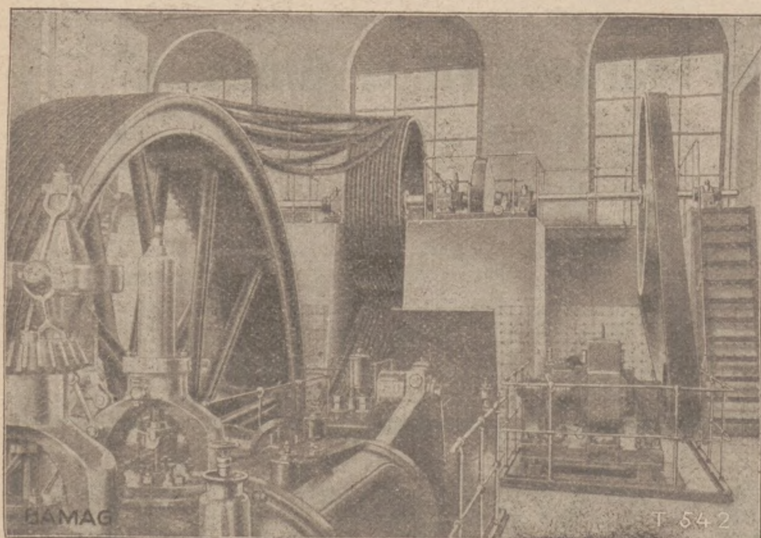
Francuskie Tow. „Société des Procédés FIT w Grenoble"

otworzyło w Polsce z siedzibą w Warszawie i terenem działalności na Centralną i Wschodnią Europę Jeneralne Przedstawicielstwo pod firmą „Polska Spółka dla Eksploatacji Wyrobów „Fit". Spółka ta ma zająć się na szeroką skalę, regenerowaniem, (rekauczukowaniem) i wulkanizowaniem opon i dętek samochodowych. Założenie tego rodzaju przemysłu w Polsce jest niewątpliwie dla kraju korzystne, bowiem pozwoli na używanie opon bez różnicy marki pochodzenia w znacznie dłuższym czasie, co zkolei wpłynie na zmniejszenie importu opon, tembardziej, że opona samochodowa na naszych drogach przechodzi zaledwie do 15 tysięcy kilometrów, w przeciwstawieniu do Zachodu, gdzie przebywa ona minimum 30 tysięcy km. Dodać wypada, że Tow. „Fit" założone w roku 1921 zdołało już zainstalować we Francji, całej Europie, bliskim Wschodzie i kolonjach francuskich przeszło 4000 swych zakładów, co najlepiej świadczy o powodzeniu stosowania sposobem „Fit'a" rekauczukowania opon i dętek.

Zmiana przenośni linowej na przenośnię pasową

(inż. K. Zapf, Dessau).

Dobre przenoszenie siły zapomocą przenośni linowych wymaga pewnych warunków, które przy montowaniu napędni mogą być całkowicie spełnione, nigdy jednak nie spełniają się podczas jej ruchu

Odbitka I.
Przenoszenie siły zapomocą przenośni linowej jest nieekonomiczne i powoduje częste zastoje w ruchu.

Tak n. p. w celu nadania obejmującej linie możliwie największej siły odśrodkowej musi być przekrój kół napędnych odpowiednio wielki. Nadto koła napędne muszą być tak dokładnie obrobione, żeby teoretyczne środki ciężkości znajdowały się na jednej prostopadłej wraz ze środkami lin. Poza tem przy linach napędnych musi układ napędzany koniecznie leżeć ponad napędzającym, a szczególniejszą troskliwość należy zwrócić na miejsca spojenia lin i ich równomierne napięcie.

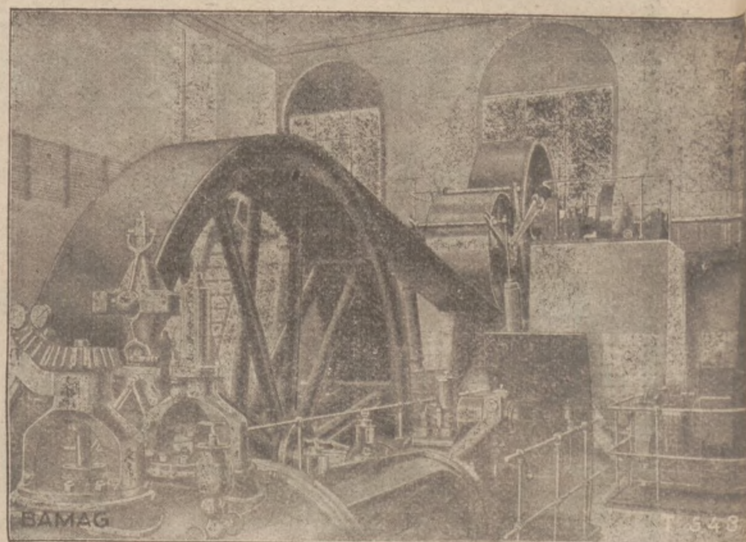
Szczególniej ostatnie dwa warunki posiadają ze względu na ekonomiczność przenoszenia siły największe znaczenie. Liny, jakkolwiek silnie naciągnięte, wydłużają się jednak w czasie ruchu, jedne mniej, drugie więcej, tak, iż poruszają się one ze zmiennemi szybkościami. Nierównomierne szybkości są powodami strat w pracy lin i ich sprawności.

Jeżeli odstępy osi przy napędnych kołach linowych są krótkie, a osie tworzą z linją pionową większy kąt, można w pewnych razach wbudowywać samoczynne wałki napinające. Stare przenośnie linowe, pracujące z dużemi stratami, lub takie, które niekorzystnie pracują, dają się z łatwością zamienić na nowoczesne pędnie pasowe.

Przy mechanicznym sposobie przenoszenia sił, pas jako produkt naturalny już ze względu swojej nieprześcignionej podatności jest daleko korzystniejszą przenośnią, aniżeli lina. Ekonomiczność uwydatnia się przy stosowaniu pasów napędnych, zwłaszcza iż użycie samoczynnie działających wałków napinających odpada przy stosowaniu pasów napędnych, przez co unika się przeciążenia łożysk, a tem lżej przedstawia się w całej swojej budowie i cała konstrukcja pędni wogóle.

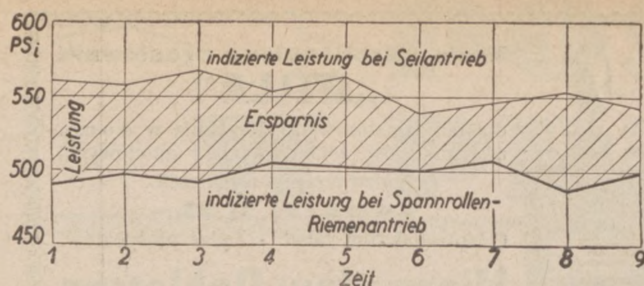
Przy użyciu pasów napędnych możliwe są nadto krótsze odstępy osiowe, przez co zyskuje się jedynie przy montowaniu takich przenośni. Nadto stosowanie pasów napędnych dozwala na większe przenośnie przy prostopadłym ich układzie.

Stosując użycie rolek napinających łączenie pasa z powodu wielkiego kąta obwodowego wykazuje najwyżej do ½% wyciągnięcia, podczas gdy przy zwyczajnych pędniach dochodzi ono do 5% i wyżej, a przy niekorzystnych warunkach może tak wzrość, iż bezpieczne użycie pędni jest wykluczone.

Odbitka II.
Przenoszenie siły zapomocą przenośni linowej, połączone z 10 do 15% podwyższeniem sprawności ruchu. Przebudowa przeprowadzona przez **Bamag-Dessau.**

Odbitka 1. przedstawia przed wykonaniem (wykonała firma Berlin-Anhaltsche Maschinenbau A. G Dessau) dużą przenośnię linową, która w krótkim czasie i bez zatrzymywania ruchu przemieniona została na przenośnię pasową. Z koła rozpędowego, leżącej maszyny parowej z potrójną ekspanzją, które funkcjonowało jako pędnia linowa dla 12 lin, przenoszone było 560,87 KM. indykowanych na koło napędne głównego wału. W czasie ruchu, liny silnie się poprzedłużały, lecz nierównomiernie. Od czasu do czasu musiały być przeto liny skracane w celu uniknięcia

Odbitka III.

Indykowana sprawność trójekspanzyjnej maszyny parowej przy napędzie linowym i rolkach napinających. Zaoszczędzenie siły równe 60,81 KM. Przy 9 g/dzień, trzystu dniach w roku i 3,6 fen. na KM. = 6 000 Rm. rocznie. Powyższe dane sprawdzone zostały w tych samych warunkach wytwórczości przedsiębiorstwa i kontroli użytkowanej pary maszyny.

zbyt wielkich strat. Połączone to zrozumiale było z przejściowem powstrzymaniem ruchu.

Przy przebudowie nałożono na koło napędu główne i koło głównego wału taśmy stalowe 8 :0 mm szerokości i 5 mm grubości. Równocześnie wbudowano samoczynnie działającą rolkę napinającą. Prace te zostały w przeciągu kilku dni świątecznych, przez fachowo wyszkolonych majstrów wykonane. Odbitka 2. przedstawia przebudowany układ napędny. W odbitce 3. mamy porównanie wydajności indykowanych przed i po przebudowie.

Zaoszczędzenie spowodowane zaprowadzeniem przenośni pasowej wynosi 60,81 ind. KM. = 10,8%. Daje to, przy 9-godzinnym dniu roboczym, licząc 300 dni roboczych i 3.6 fenigów na indykowanego KM., okrągło 6 000 R. M. oszczędności w roku.

Nowe patenty i wynalazki

Są do sprzedania patenty, względnie do udzielenia licencje z nich

Pat. 1575 Oskar Tandler i Gustav Tandler, p. t.: *„Przestawialny i wymienialny dzierżak osnowy dla krosien tkackich"*.

Pat. 3833 Hans Fleissner, p. t.: *„Sposób przeróbki rud żelaza"*.

Nr. 1267 *„Ciągarka z pasami bez końca"*.

Nr. 1268 *„Ulepszenie przyrządu doprowadzającego niedoprząd do ciągarek"*.

Pat. 2002 J. & H. Mc. Laren limited i H. Mc. Laren p. t.: *„Urządzenia do orania i uprawy roli"*.

Pat. 1004 Th. Goldschmidt A. G. p. t.: *„Stopy panewkowe, zawierające dużo ołowiu"*.

Pat. 2220 dotyczący *„Urządzenia dla przerywanego napędu wałów w maszynach do robienia papierosów, szczególnie do napędu trzpienia zwijającego gilziarki"*.

Pat. 2533 dotyczący *„Sposobu i aparatu do przerabiania cieczy, zawierających ciała stałe, w szczególności w postaci zawiesin"*.

Pat. 2289, dotyczący *„Sposobu pracy turbin spalinowych o kilku stopniach ciśnienia"*.

Pat. 2129, dotyczący *„Urządzenia dla przerywanego napędu wałów w maszynach do robienia papierosów, szczególnie do napędu trzpienia zwijającego gilziarki"*.

Nr. 761 na *„Sposób polepszania niemagnetycznej stali niklomanganowej"*

Nr.1996 na *„Sposób miarkowania sprężarek odśrodkowych"*.

Nr. 3277 na *„Sposób i aparat dla otrzymania roztworu cyjanamidu z azotniaka wapniowego"*.

Nr. 3305 na *„Sposób otrzymywania mocznika z cyjanamidu"*.

Nr. 3388 na *„Urządzenie do napinania na walcu pokrycia drukującego w prasach drukarskich"*.

Nr. 3480 na *„Przyrząd do skręcania żłóbkowanych drążków do wyrobu wierteł krętych i innych narzędzi z krawędziami tnącemi"*.

Patent Nr. 2617, f. Société „L'Azote Français" w Paryżu, na *„Sposób wyrobu ziarn cyjanamidowych o wysokiej zawartości azotu"*.

Patent Nr. 2552, f. Société „L'Azote Français" w Paryżu na *„Sposób ziarnowania cyjanamidku wapniowego"*.

Patent Nr. 401, f. Siemens Schuckert Werke G. m. b. H. na *„Urządzenie do mierzenia napięcia w sieciach o wysokiem napięciu"*.

Patent Nr. 3366, p. Franz Joseph Lunskens w Akwizgranie, na *„Urządzenie do zmiany szybkości obrotowej walca wstępnego przy samoprząśnicach"*.

Patent Nr. 2481, f. Ammonia Casale S. A. w Rzymie na *„Ulepszenia w katalitycznym aparacie dla syntezy amonjaku z jego pierwiastków"*.

Patent Nr. 2898, f. Ammonia Casale S. A. w Rzymie na *„Sposób przygotowania masy katalitycznej dla syntezy amonjaku"*.

Patent Nr. 2899, f. Ammonia Casale S. A. w Rzymie, na *„Sposób wytworzenia katalizatora do syntezy amonjaku"*.

Patent Nr. 3276, f. Ammonia Casale S. A. w Rzymie, na *„Aparat do wytwarzania amonjaku zapomocą syntezy"*.

Patent Nr. 3856, f. Ammonia Casale S. A. w Rzymie, na *„Sposób i aparat dla wydobycia azotu i połączeń azotu z wodorem"*.

Nr. 788, dotyczący *„Urządzenia przy okrągłych krosnach tkackich"*.

Nr. 3008, dotyczący *„Sposobu zagęszczania rozcieńczonego kwasu octowego"*.

Nr. 3280, dotyczący *„Sposobu i metody do wyrobu odlewów pierścieniowych w rodzaju n. p. rur żeliwnych, pierścieni uszczelniajacych i t. d."*.

Nr. 2882, na: *„Przyrząd o wyładowaniach elektronowych"*.

Nr. 2360 na: *„Urządzenie paleniska suszarni tunelowych"*.

Nr. 2225 na: *„Elektryczną lampkę gazową o wyładowaniu jarzącem"*.

Znaczenie maszyn rolniczych dla gospodarstwa

Jak ułatwić nabywanie tych maszyn?

Walka o byt, zaostrzająca się z każdym dniem w ustroju ogólno-gospodarczym, wysokie podatki, drogie sprzęty i ubrania, zmuszają także rolnika, a zwłaszcza małorolnego do intensywniejszej uprawy roli, by celem osiągnięcia jaknajwiększych dochodów nie zostawić ani kawałka ziemi nieuprawionej i wyciągnąć z niej jak najwięcej korzyści. Lecz pomimo dostatecznej ilości wszelkich nawozów sztucznych i obornika, gleba nie wyda najlepszych zbiorów, jeżeli nie będzie należycie uprawiona. Do tego potrzeba jednakże w dzisiejszym czasie najrozmaitszych maszyn, na które rolnikowi po największej części brak pieniędzy, a bez których należyta uprawa i ostateczne wyzyskanie gleby nie jest wcale do pomyślenia.

Spędzając wakacje na wsi, przypadkowo przeglądałem spis inwentarza pewnego gospodarstwa 20 hektarowego z r. 1865. Na pierwszem miejscu stoi wóz, pług, radło, brona, dalej kosy, cepy, widły, łopaty i na tem koniec. Odwracając dalej karty, zauważyłem od mniejwięcej 20 lat wstecz stopniowe przybywanie maszyn, a w roku 1927 przedstawia się spis następująco: 3 wozy robocze, 1 siewnik, żniwiarka, kosiarka do siana i koniczyny, siewnik do sztucznych nawozów, walce pierścieniowe i gładkie, grabie konne, włóki do zasiewu, szarpaki do łąk, kultywator, dołownik do ziemniaków i maszyna do wybierania, szufel konna do zawożenia moczarów, dalej pługi, wypielacze, brony i t. d. Z maszyn podwórzowych i gospodarczych, jakich przedtem nie było widać wcale, są obecnie maneż, sieczkarka, młóckarka szerokomiotna, śrutownik, wialnia trior, sortownik do ziemniaków, pompa do gnojówki, kadź, parownik, krajalnica do buraków, gniotownik, wirówka, maślarka i dużo innych najróżniejszych sprzętów. — Słowem, inwentarz martwy nadkompletny, dzięki czemu — jak objaśnia gospodarz — także i żywy przedstawia się imponująco.

Są to więc maszyny, potrzebne dziś w każdem racjonalnem gospodarstwie, lecz skąd brać potrzebny kapitał na zakup tychże? W ostatnim czasie zawiązują się spółdzielnie rolnicze i towarzystwa, które do pewnego stopnia ułatwiają nabycie maszyn własnych, lub też, organizując spółdzielnie, nabywają gospodarze jedną maszynę wspólnie, wypożyczają ją następnie według potrzeby za opłatą lub według przydzielonej kolejki. Dużo już w tej sprawie pisano w różnych czasopismach, wskazując na korzyści, nie będę więc tego na tem miejscu powtarzał. Nadmienić jednak muszę, że nie zawsze gospodarz jest z tego przydziału zadowolony, bo znajdzie maszynę dla siebie wolną, wówczas, gdy jej najmniej potrzebuje albo gdy deszcz pada. W wielu miejscowościach brak też tych spółdzielni jeszcze zupełnie, przeważnie z powodu braku światlejsz. gospodarzy, a więc inicjatorów i ludzi do zarządu, do którego zazwyczaj gospodarze chętnie się nie kwapią, tłumaczą się brakiem czasu lub zdolności do piastowania tak poważnego urzędu. Otóż w takich wypadkach lepiej nie narzucać tych spółdzielni czy towarzystw kredytowych, by z powodu braku świadomości czy zrozumienia sprawy przez miejscowych gospodarzy nie spaczać tej w każdym razie dobrej idei i nie szerzyć niesnasek z powodu uprzedzeń do wybranych jednostek. W tych miejscowościach gospodarze postąpią lepiej, jeżeli pójdą za wskazówkami, udzielonemi mi przez wspomnianego gospodarza. Gdy jeszcze o spółdzielniach nikt nie myślał, a więc przed piętnastu laty, zrobił on spółkę ze swymi dwoma sąsiadami w ten sposób, że za pożyczone u nich oszczędności i swoje własne kupił żniwiarkę, którą ściął zboże własne i sąsiadów w ciągu tygodnia, gdy jeszcze poprzedniego roku potrzebował każdy z tych gospodarzy 2—3 najemników z kosą i około 3 tygodnie czasu. Zaoszczędzone w ten sposób 2 tygodnie wykorzystał na zbiór zboża u dalszych gospodarzy, już za opłatą, gdzie zarobił tyle pieniędzy, że mógł zwrócić zaciągnięte u swych sąsiadów pożyczki. Resztę spłacił po wymłóceniu. Przekonał się że dzięki szybkiemu zbiorowi, pomimo szkodliwych nieraz upałów, miał lepszy omłot od poprzednich, ponieważ zboże nie zdążyło „wysypać" w polu, co często się zdarza. Nie należy zapominać jeszcze, że oszczędził pozatem dniówkę i utrzymanie na 3 tygodnie dla najemników do kosy, którzy z chwilą posiadania żniwiarki nie byli potrzebni. Sąsiedzi, zachęceni tak dobremi wynikami, dali się nakłonić do nabycia, jeden siewnika, a w następnym roku drugi do nabycia kopaczki do ziemniaków. I znów okazała się oszczędność na zbożu do wysiewu o 40 proc., a zboże głębiej zasiane i równiej rozdzielone, a później opielone, dało żniwo lepsze o 20 proc., niż w roku ubiegłym. Kopaczka do ziemniaków nie dała większego zbioru, lecz za to wykonała swoją czynność szybciej i taniej od najemników, co pozwoliło zamagazynować ziemniaki przed nastaniem mrozów i pomyśleć o ulepszeniu łąk. W ten sposób, wspomagając się wciąż wzajemnie, doszedł każdy z trzech sąsiadów w ciągu 15 lat do posiadania wszystkich maszyn, jakie na początku wyszczególniłem. A nabywali je tylko za oszczędności, osiągnięte dzięki posiadaniu innej maszyny, t. zn. bez żadnych specjalnych kosztów.

Jest to przykład godny naśladowania, tembardziej, że ograniczyć się można do wspólnego posiadania droższych, a rzadziej potrzebnych maszyn, jak siewnik, żniwiarka i t. p. Łatwiej natomiast może się pogodzić i porozumieć dwóch lub trzech gospodarzy pomiędzy sobą, niż w większej spółdzielni, gdzie trzeba szukać przyznanej na dany dzień maszyny gdzieś aż na drugim krańcu gminy i tracić czas na przeprowadzkę. Nabycie maszyny nie przedstawia wielkich trudności, gdyż przedstawiciele różnych fabryk jeżdżą po wioskach i chętnie sprzedają je na długoterminowe raty lub na weksle, jeżeli dwaj sąsiedzi poręczą weksel wzgl. wspólnie podpiszą umowę kupna. Korzyści z posiadanych maszyn są tak widoczne, że nie

trzeba ich dalej udowadniać. Każda maszyna — oczywiście solidna i praktycznie skonstruowana, bardzo szybko się amortyzuje, najczęściej pośrednio, czy to lepszem spulchnianiem gleby, czy zaoszczędzeniem czasu lub najemników, a każdy gospodarz, starający się o podniesienie swego gospodarstwa, przyzna, że „czas to pieniądz".

Marjan Michna.

Nowa wysokosprawna krajarka buraków

Czas to złoto — oto hasło każdego rolnika postępowego! Drogocenność czasu odczuwają rolnicy w w bieżącej porze więcej, jak w innych czasach roku. Prace nad sprzątaniem z pola produktów okopowych, oraz prace nad jesienną uprawą roli, jak i pod siewy ozime są nadzwyczaj naglące, dlatego też każda siła robocza, chociażby i dziecięca tylko jest im bardzo potrzebna i pożądana. Więcej jeszcze pożądane są maszyny lekko i sprawnie idące, a zdolne do pracy wysoce wydajnej. Taką jest dziś nowa krajarka buraków „Rekord II", wyrób firmy Robert Jandl, fabryka maszyn rolniczych — Morawskie Rothmül 7-8a. Nadaje się ona do użytku w małych i większych gospodarstwach, a może być poruszana ręcznie lub też napędem kieratowym i silnikowym. Jest ona pożądana właśnie teraz, kiedy każdy gospodarz ma większe ilości buraków, ziemniaków czy marchwi, które natychmiast zużyć należy, gdy są nagnite albo uszkodzone i nie nadają się do przechowania na zimę. Ponieważ całych bydłu często z różnych powodów dać nie można, przeto potrzebna jest maszyna, któraby szybko i dobrze krajała, aby jej można używać w chwilach wolnych od pracy, w godzinach obiadowych i wieczornych.

Nowością tej krajarki jest to, że noże nie są w bęben wtopione, ale specjalnie przyśrubowane, wobec tego mogą w każdym czasie być wyjęte i wyostrzone, a w razie ułamania się nowemi zastąpione. Noże nastawione są na bardzo mały kąt, przeto krajarka nie zacina się ani dusi, a przytem idzie lekko przy minimalnej sile napędnej.

Drugą specjalnością tej krajarki jest automatyczny dosuwacz buraków pod noże, tak, że te nigdy próżno nie idą, a przytem nie spadają na bęben i nie utrudniają biegu maszyny.

Krajarka „Rekord II" zdolna jest pokrajać w godzinie około 3 000 kg. buraków, marchwi czy ziemniaków przy napędzie kieratowym lub silnikowym. Przy napędzie ręcznym wydajność maszyny jest mniejsza, ale to jedynie z powodu mniejszej siły napędnej. Sprawność krajarki „Rekord II" została już wypróbowana w licznych dworach i gospodarstwach mniejszych i większych, gdzie wszędzie znalazła przychylną ocenę i pełne uznanie.

P. W.

Naprawa maszyn rolniczych

W gospodarstwach wiejskich, używających do obróbki maszyn rolniczych, zdarza się bardzo często, że poszczególne części maszyn doznają uszkodzeń skutkiem pęknięcia lub uderzenia. Ponieważ części maszyn rolniczych przeważnie zrobione są z żeliwa (lanego żelaza), przeto złamanie takie powoduje często ogromną stratę, gdyż maszyna nie może pracować tak długo, aż przyjdzie ze składu maszyn lub z fabryki część zapasowa, albo gdy dana część maszyny zostanie w pobliskim warsztacie mechanicznym naprawiona.

Naprawa takich przedmiotów odbywała się do niedawna drogą nitowania, t. j. mechanicznego łączenia części zapomocą żelaznych sworzni lub spawania samorodnego (zapomocą acetylenu lub prądu elektrycznego), metody te jednak nie zawsze mogą być stosowane. Dla małych części maszyn (trybów, kół zębatych, tłoków do pomp etc.), nie opłacają się te sposoby łączenia i należy użyć tylko lutowania, co jednak jest tylko możliwem przy użyciu specjalnej pasty do lutowania, która działa tak na lut twardy, używany do lutowania, jak i na sam materjał, z którego jest zrobiony lutowany przedmiot.

Preparatem takim jest „Lutonin", wynaleziony i produkowany w Warszawie. Jest to pasta, mająca własność reagowania z lutem oraz żeliwem, w temperaturze topienia się lutu Połączenie uzyskane jest bardzo trwałe i daje się dobrze obrabiać na obrabiarkach (n .p. toczyć, szlifować, frezować etc.).

Stosowanie „Lutoninu" jest bardzo łatwe i nawet niewykwalifikowani robotnicy rolni mogą, po nabraniu odpowiedniej wprawy, zupełnie samodzielnie spawać rozmaite części maszyn.

Byłoby pożądanem, by ze względu na łatwość obchodzenia się z tym preparatem, wszystkie gospodarstwa, posługujące się maszynami rolniczemi, zapoznały się praktycznie z lutowaniem części żeliwnych.

Przygotowanie do lutowania obejmuje gruntowne oczyszczenie mechaniczne obu przełamanych powierzchni zapomocą szczotek, następnie zaś chemiczne oczyszczenie zapomocą kwasów poczem mycie i osuszenie przedmiotu, a wreszcie samo lutowanie w ogniu, przed czem obie oczyszczone powierzchnie przełomu smaruje się cienką warstwą „Lutoninu" i powierzchnie składa w ten sposób, by obie powierzchnie szczelnie do siebie przystawały, następnie ściąga się silnie drutem obie części, by przy późniejszem lutowaniu w ogniu, części nie rozluźniły się, wskutek czego połączenie byłoby wadliwe.

Tak przygotowany przedmiot smarujemy jeszcze raz „Lutoninem" wzdłuż szczeliny przełomu i obsypujemy sproszkowanym boraksem i średnio-twardym lutem, oraz wkładamy do ognia kuziennego. Ognisko jest z węgla drzewnego, podsycane obficie powietrzem i wytwarza temperaturę około 800°C., w której topi się lut i reaguje z „Lutoninem" z jednej strony, a z drugiej z żeliwem, z którego zrobiony jest przedmiot lutowany. Reakcja jest ukończona w przeciągu kilku lub kilkudziesięciu minut (zależnie od wielkości przedmiotu) i po zlutowaniu połączenie staje się bardzo trwałem i podatnem do obrabiania.

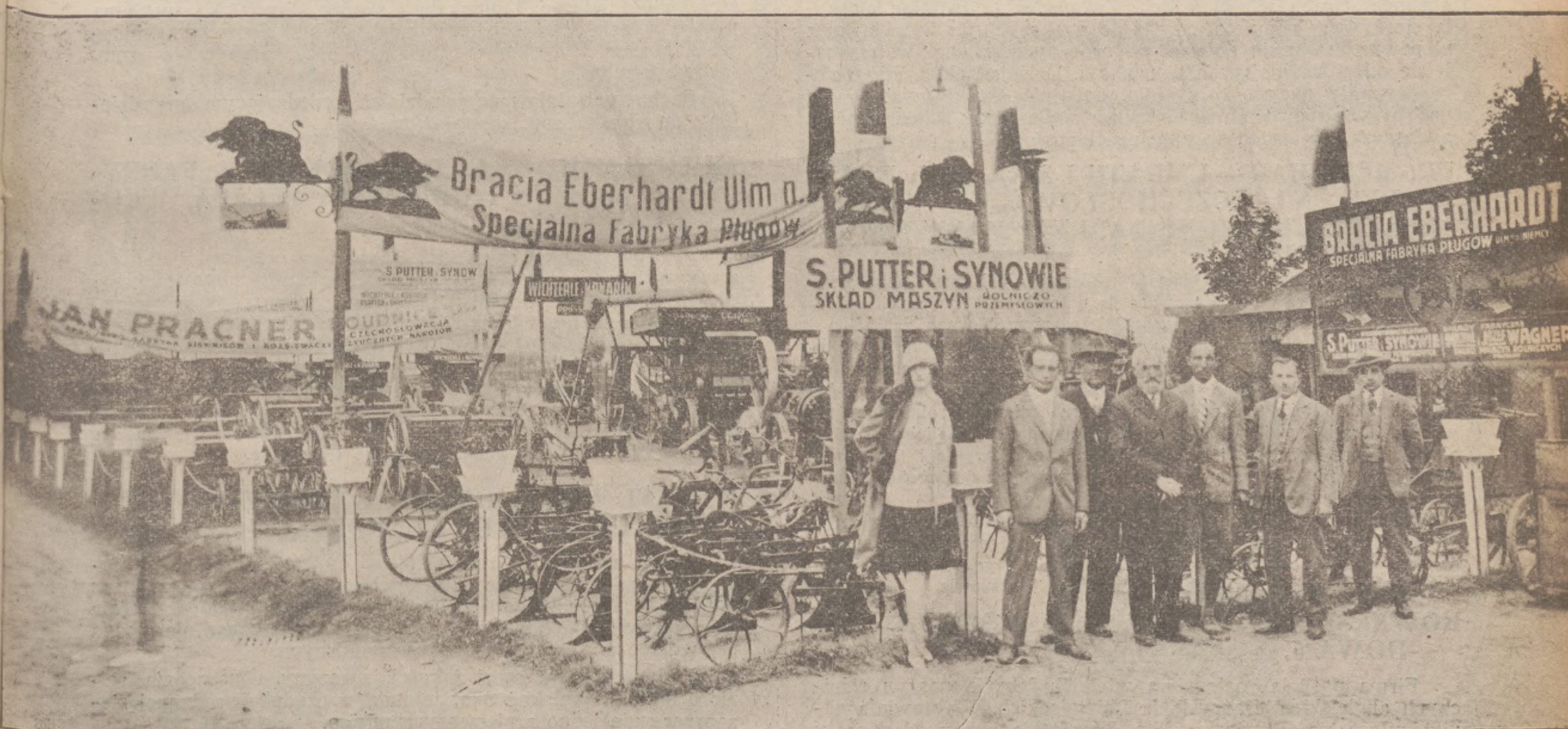
(„Maszyny Rolnicze"). *Inż. Tadeusz Ingwer.*

Przemysł maszyn rolniczych na Targach Wschodnich

Wśród maszyn roboczych na szczególną uwagę zasługuje grupa **maszyn i narzędzi rolniczych.** Jest ona bodajże najbogatszą wśród całego działu przemysłu maszynowego. Od szeregu już lat można w przemyśle maszyn rolniczych skonstatować ciągły i stały rozwój. Rozwój ten znajduje swoje objaśnienie w dwóch faktach: z jednej strony stoi on niewątpliwie w związku z wysoką kulturą rolną i dążeniem do intensyfikacji produkcji rolnej u nas, z drugiej zaś strony stoi on i w pewnej łączności z ogólną poprawą bytu i położenia naszego rolnictwa, która mu pozwoliła poczynić większe inwestycje na uzupełnienie i udoskonalenie inwentarza maszynow. Niepodobna wyliczyć wszystkie firmy lub też ich eksponaty; wystarczy powiedzieć, że nasze firmy krajowe zupełnie skutecznie konkurują, w całym szeregu dzedzin tego przemysłu, z firmami zagranicznemi; te ostatnie były licznie reprezentowane przez bardzo poważne firmy. Zakres wystawionych eksponatów obejmował radykalnie wszystkie artykuły i wyroby, od prostej kosy, brony, lub pługa do olbrzymich żniwiarek, kultywatorów, pługów parowych, siewników, traktorów, kosiarek, młocarń itd. Nie było wogóle na tegorocznych Targach żadnego działu, któryby się tak okazale przedstawiał, jak przemysł maszyn rolniczych.

S. PUTTER i SYNOWIE

Skład maszyn rolniczo-przemysłowych, Lwów, ul. Gródecka 59

Stoisko powyższej firmy najwięcej może z pośród wszystkich innych uświetniło Targi Wschodnie. Imponowało wszystkim swoim obszarem, a przedewszystkiem eksponatami, które przeszły wszelkie oczekiwania. Na specjalną uwagę z wystawionych eksponatów tej firmy zasługują: fabr. **Wichterle & Kovarik"**, bukowniki o szer. bębna 800 mm. z **podwójnem czyszczeniem**, prasy do słomy dla mniejszych gospodarstw, fabr. **„Clayton & Schuttleworth"**, puryfikatory do koniczyny białej, czerwonej, inkarnatki i przelotowej.

Na tegorocznych Targach Wsch. wystawiła firma eksponaty reprezentowanych przez siebie fabryk: **„Wichterle & Kovarik"**, fabryka maszyn i narzędzi rolniczych, S. A., **Prostejov** (Czechosłowacja), benzynowe garnitury młocarniane, bukowniki do koniczyny z pojedyńczem i podwójnem czyszczeniem, śrutowniki, młynki do czyszczenia zboża, sieczkarnie motorowe, prasy do słomy, **„Clayton & Shuttleworth"**, specjalna fabryka parowych garniturów młocarnianych i puryfikatorów, **Lincoln** (Anglja), parowe garnitury młocarniane, puryfikatory marki **„Tryumf"**, 4', **„Jan Pracner"**, specjalna fabryka siewników i rozsiewaczy sztucznych nawozów,

Roudnice n/Łabą (Czechosłowacja), siewniki rzędowe systemu trybikowego i łyżeczkowego, siewniki kombinowane do jednoczesnego wysiewu zbóż i nawozów sztucznych, siewniki do koniczyny, rozsiewacze sztucznych nawozów systemu łańcuchowego, **„Bracia Eberhardt"**, specjalna fabryka pługów konnych i motorowych, **Ulm** n/D. (Niemcy), pługi jedno- i wieloskibowe, motorowe pługi, motorowe brony talerzowe, fabr. **„Jan Pracner"**, kombinowane siewniki do jednoczesnego wysiewu zbóż i nawozów sztuczn. Wymienimy kilka jedynie najistotniejszych zalet rzędowego nawożenia: zaoszczędzenie pracy, zużycie znacznie mniejszej ilości nawozu sztucznego, wybitne zwiększenie zbiorów. Kombinowane siewniki posiadają wielorakie zastosowanie: 1. można niemi wysiewać i nawozić rzędowo, 2. można rzędowo wysiewać i nawozić rzutowo, 3. po usunięciu skrzyni nawozowej można ich używać jako zwykłych siewników bez równoczesnego nawożenia, 4. po zdjęciu skrzyni zbożowej przekształcają się na samoistne rozsiewacze sztucznych nawozów, 5. po zaopatrzeniu w przyrząd specjalny, uzyskujemy możność ich jako wysiewaczy saletry w rzędach, 6. siewniki te mogą wreszcie być użyte jako kombinowane maszyny dla uprawy buraków.

Fabr. **„Bracia Eberhardt"**. Pługi tej fabryki wykonane są z kutej, a odkładnice z hartowanej pancernej stali. Konstrukcją tak pługów konnych, jak i motorowych jest nieprześcigniona. Firma S. Putter i Synowie umiejętną propagandą, dogodn. warunkami zapłaty i pomocą natury techn. zdołała spowodować małorolnych do porzucenia swego konserwatyzmu i zaopatrzenia się w nowoczesny i pod względem ekonomicznym nieprześcigniony przyrząd młocki, jakim jest benzynowy zespół młocarniany, **„Hart-Parpr Company"**, specjalna fabryka traktorów rolniczych, Charles Iowa USA., traktory o sile 12/24 i 18/36 HP., oraz wiatraki fabr. **„Kühne"**, Moson (Węgry).

BRONIKOWSKI, GRODZKI I WASILEWSKI S. A. MASZYNY I NARZĘDZIA ROLNICZE, WARSZAWA, SENATORSKA 2.

Wielka ta firma, wystawiająca od samego powstania Targów Wschodnich, w bieżącym roku zajmowała jedno z największych stoisk na wolnym terenie. Eksponaty, wystawione przez nią, były albo wzorami wytworów różnych światowej sławy fabryk zagranicznych, liczne zastępstwa których firma posiada, albo produktami własnej wytwórczości. Stoisko mieściło w sobie najróżnorodniejsze eksponaty, poczynając od wielkich maszyn, lokomobili i t. p., aż do najmniejszych narzędzi, jak pługi, brony i t. d., używanych w skromnych gospodarstwach włościańskich. Zwłaszcza te ostatnie cieszyły się żywym popytem, co zaś do większych, to w związku z niepewną realizacją zbiorów tegorocznych, klienci wstrzymali się od poważniejszych tranzakcyj. Dziś jednakże, gdy zbiory wypadły naogół korzystnie, dodatnie skutki wystawiania na Targach niewątpliwie objawią się dla firmy w całej pełni, zwłaszcza, że na to w zupełności zasługuje.

FR. MELICHAR — UMRATH I S-KA, T. A. BRANDYS N/Ł. CZECHOSŁOWACKA SPÓŁKA AKC. ZŁĄCZONE FABRYKI MASZYN ROLNICZYCH

z filjami we Lwowie, Grodecka 61 i Warszawie, Nowy Zjazd 9, wyrabia wysoko sprawne dostosowane do potrzeb i sił roboczych każdego gospodarza rolnika maszyny rolnicze, wypróbowane zagranicą i u nas. Między nimi znajdujemy siewniki rzędowe „Unikum", kombinowane „Imperator", „Westfalja" do nawozów sztucznych, siewniki zwykłe i kombinowane do buraków kropkowe czy grupowe lub pełne i t. d. Poza tem oddaje do użytku cenione w rolnictwie żniwiarki „Gratia", wiązarki, grabiarki, kartoflarki „Melichar-Hajek", pługi uniwersalne, 1-2-3 i czteroskibowe, brony zwykłe i talerzowe, wszelkiego typu kultywatory, plewniki i wypielacze do buraków, marchwi i zboża, podskibowce i t. d.

Znane też są tej firmy austrjackie tryjery „Phönix", sieczkarnie „Bentalla", śrutowniki walcowe, wirówki i inne maszyny do gospodarstwa podwórzowego, domowego i mleczarskiego. Informacyj żądać można w polskich filjach we Lwowie i Warszawie.

KOWALSKI I TRYLSKI T. A., WARSZAWA, MIODOWA 6.

Firma posiada zastępstwa wielkich fabryk maszyn rolniczych angielskich, francuskich i niemieckich. Wystawiała silniki, młocarnie, żniwiarki t. p. Wszystkie okazy odznaczały się doskonałą jakością.

Firma posiada swoje oddziały w Wilnie i w Poznaniu, co znakomicie ułatwia jej obsługiwanie naszych okolic rolniczych.

HOFFHER — SCHRANZ — CLAYTON — SHUTTLEWORTH, AUSTR. SP. AKC. — MASZYNY ROLNICZE, LWÓW, GRÓDECKA 26—28.

Stoisko, tak samo jak wyżej opisanych firm, na wolnem polu. Eksponaty przedstawiały się bardzo dodatnio, a różnorodne ich systemy i konstrukcje przyciągały gremjalnie zwiedzających. Maszyny i narzędzia rolnicze tej firmy są znane we wzorowo prowadzonych gospodarstwach rolnych i posiadają na naszym rynku najlepszą markę.

„UNJA", ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN — MASZYNY I NARZĘDZIA ROLNICZE, CENTRALA W GRUDZIĄDZU.

Tuż po sąsiedztwu z wyżej opisanem stoiskiem, znajdowały się eksponaty fabryki „Unja", rozmieszczone również na bardzo obszernym terenie.

Fabryka wyrabia najprzedniejszej jakości i dostosowane do najnowszych wymagań rolnictwa pługi, brony, siewniki, dołowniki, kartoflarki i różne inne maszyny i narzędzia rolnicze. Jako nowości bardzo praktyczne w użyciu wymienić należy: pogłębiacze lemieszowe „Ideal" do dwuwarstwowej orki, wielorzędowe pielniki konne, siewniki do sztucznych nawozów, włóki własnego pomysłu i szereg innych. Na specjalną uwagę w dziale nowości zasługują siewniki zbożowe trybikowe z górnem i dolnem wysiewaniem oraz sprężynowe brony łąkowe 8-zębowe.

Fachowych informacyj udzielał zwiedzającym przydzielony do stoiska specjalista-inżynier.

MUEHSAM H., S. A., DOM ROLNICZY, FABRYKA MASZYN I ODLEWNIA ŻELAZA, WŁOCŁAWEK

wystąpiła na Targach Lwowskich z wyrobami własnemi i firm zagranicznych z działu maszyn rolniczych. Figurowały i odznaczały się między eksponatami słynne i trwałe oryginalne narzędzia przyczepne do wszelkich traktorów firmy Eberhardt-Ulm a/D., dalej pługi do głębokiej orki-regulówki od 1 do 5 skibowych, pługi podorówkowe od 5 do 10 skibowych, kultywatory, brony, plewniki itd. wszelkie narzędzia potrzebne do gruntownej uprawy fizycznej roli. Wielką uwagę zwracano przedewszystkiem na części składowe i zapasowe maszyn rolniczych w Polsce najwięcej używanych i jak przypuszczać można w dziale tym firma poczyniła największe transakcje.

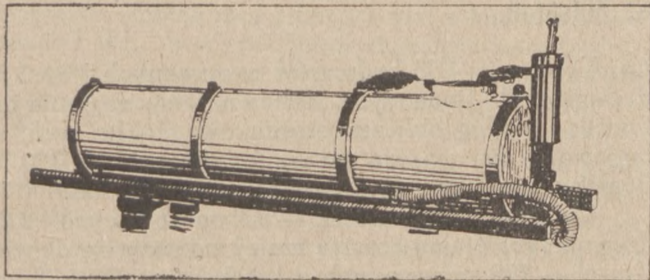
WOLSKI M. I SKA., FABRYKA MASZYN ROLNICZYCH, LUBLIN, UL. FOKSAL 16.

Znana wszystkim przyjaciołom Targów Wschodnich fabryka ta zdobywa sobie w sferach rolniczych również coraz bardziej rosnące zaufanie i uznanie. Wytwory jej odznaczają się solidnością wykonania i są przytem tanie, czego nie można powiedzieć np. o fabrykatach zagranicznych.

Pod względem swej jakości, maszyny i narzędzia rolnicze fabryki Wolski i Ska. zajmują w produkcji rodzimej niezaprzeczenie jedno z pierwszych miejsc.

SYNDYKAT ROLNICZY, MASZYNY I NARZĘDZIA ROLNICZE, KRAKÓW, ODDZ. LWÓW, 3. MAJA 11.

Znany ze swej ruchliwości Syndykat Rolniczy występuje na Targach zazwyczaj jako zastępca poważnych fabryk krajowych i zagranicznych. Tym razem wystawiał m. inn. maszyny prowenjencji amerykańskiej, dostosowane do najnowocześniejszych wymogów wzorowej gospodarki rolnej. Aczkolwiek nasza własna produkcja maszyn rolniczych stoi na wysokości swego zadania, to jednak nie w jednem możemy się jeszcze od zagranicy nauczyć. To też eksponaty Syndykatu Rolniczego wzbudzały na Targach powszechne zainteresowanie.

Polska drewniana czy murowana?

Przykład 46 miast polskich.

Mówi się o naszym „królu chłopków", Kazimierzu Wielkim, że „zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną"... To powiedzenie może odtwarzało rzeczywistość za czasów króla Kazimierza, odtwarzało raczej jego wielkie prace budowlane... Dziś, o Polsce, mimo XX-go wieku, mimo dużego rozwoju techniki, z całą pewnością i dokładnością nie dałoby się powiedzieć, że jest murowana.

Leżą przed nami dane, dotyczące budynków mieszkalnych w 46 miastach polskich z Warszawą na czele. Dane te zamieszczone są w trzech rubrykach budynki murowane, budynki drewniane oraz budynki z gliny i innych materjałów.

— Zgóry już można przewidzieć — pomyślisz nieświadomy rzeczy czytelniku — że w owych 46 miastach napewno przeważają budynki murowane... Co innego wieś, ale w miastach!...

Otóż nie. Ale oto, mówiąc o tej sprawie, przyjrzyjmy się, jaki jest ilościowy stosunek budynków mieszkalnych drewnianych do murowanych w większych miastach.

Zacznijmy od Warszawy. Na 22 380 budynków mieszkalnych wogóle, ma ona 17 312 murowanych i aż 5 020 drewnianych. Mówimy „aż", bo w żadnej innej stolicy europejskiej, równej pod względem zaludnienia, tylu budynków drewnianych nie spotykamy. Statystyka podaje jeszcze w rubryce „budynki z gliny i t. p. materjałów", 48 budynków na terenie stolicy. Zresztą, nie dziwmy się zbytnio: dwie trzecie dzisiejszego terenu Warszawy to dawne jej przedmieścia, zabudowane przeważnie drewniakami, które dopiero teraz zaczynają znikać, ustępując miejsca budynkom murowanym.

Ale to głupstwo. Na 46 większych miast, o których mowa, przeszło 12 miast dużych i o dużem znaczeniu gospodarczem są zabudowane w większości drewniakami... A więc — taki Białystok z jego wielkim przemysłem włókienniczym ma tylko 1 028 budynków murowanych, a zato 4 261 — drewnianych; rażący stosunek i to w mieście b. uprzemysłowionem!... Albo np. Kołomyja: 935 budynków murowanych i aż 3 243 drewnianych, Drohobycz, stolica naszego zagłębia naftowego, według obliczeń stosunkowo dokładnych, zabudowana jest jeszcze gorzej, bo liczy tylko 390 budynków murowanych, a drewnianych aż 2 538!

Cytujemy dalej: Pińsk — 231 murowanych i 2 281 drewnianych (temu zresztą mniej możemy się dziwić); Kowel — 179 murowanych, a 1 800 drewniaków; fabryczne Radomsko — 494 murowanych i 650 drewnianych; Łuck — miasto wojewódzkie — 381 murowanych i 1 328 drewnianych, pokaźny Stryj ma 1 035 budynków murowanych, a znacznie więcej drewnianych — 1 348; forteczny Brześć n-B — 656 murowanych, a 1 080 drewnianych; Równe, Grodno, Tarnów, Kielce i t. p. miasta — wszystkie raczej są drewniane, niż murowane. A nie są to stosunki właściwe może tylko naszym ziemiom wschodnim.

Trzeba z tej smutnej statystyki wyłączyć tylko b. zabór pruski, który świecić może przykładem: w takiej Bydgoszczy na przeszło 6 000 domów wogóle tylko 18 jest drewnianych, w Grudziądzu ten sam stosunek, a w Gnieźnie na 1 154 domy — jest 8 z drzewa.

Dotknijmy teraz rzeczy jeszcze smutniejszej, ukrytej w statystyce pod nazwą „budynki z gliny i innych materjałów". Cóż to może być, gdy mowa przecież o budynkach mieszkalnych?... Oto pozostałości wojny, zwykłe nory ziemne, które, jak za czasów wojny w dni największych bojów artyleryjskich, tak i teraz służą jako mieszkanie. W rubryce tej Tarnopol wskazuje aż 1 141, osiągając rekord... Wogóle jest tego do 3 000.

Słowem, mówiąc o Polsce — czy jest murowana, czy drewniana — jeśli za charakterystykę pod tym względem weźmiemy nasze miasta — to, jak już wspomnieliśmy, trudno ją jeszcze nazwać murowaną, tem bardziej, gdy do tych cyfr dodamy obraz naszych stosunków wiejskich. Gdy na 120 000 budynków w 46 większych miastach naszych wypada 50 000 drewnianych, trudno twierdzić, że „jesteśmy krajem murowanym".

(P.)

Przemysł drzewny w Wielkopolsce

Nieliczne większe firmy drzewne, lokujące swą produkcję eksportową niemal wyłącznie na rynku niemieckim, w letnim sezonie, a szczególnie w ostatnim czasie, prawie żadnych transakcyj nie uskuteczniły — eksport z Poznańskiego ustał. Kupiec niemiecki stawia coraz to cięższe warunki handlowe odnośnie uregulowania należności. Ceny ofiarowane przez zagranicznych kontrahentów są tak niskie, że absolutnie nie odpowiadają kalkulacji dostawcy, który kupował surowiec w lasach państw. po cenach już wygórowanych. Jest rzeczą charakterystyczną, że ceny krajowe są prawie o 25 proc. wyższe od cen ofiarowanych przez kupców zagranicznych, to też dlatego większe firmy skierowały orjentację handlową na rynek wewnętrzny.

W miejscowych kołach tartaczników panuje dobrze zrozumiała depresja, gdyż pomijając, że chwila bieżąca nie przedstawia się nader korzystnie; — widoki na przyszłość wcale nie wróżą polepszenia. Zaznaczyć należy, iż w Poznańskiem ilość zakładów jest niewspółmiernie wielka w stosunku do normalnych potrzeb miejscowej ludności. Według sprawozdania Kom. Ank. łączna ilość tartaków w Wielkopolsce określa się na 235, traków zaś — 460. Teoretycznie

nadmiar traków, zdaniem tejże Kom. wynosi 404. Jest to największa ilość nadmiaru ze wszystkich województw kraju.

Mówiąc o lokalnem spożyciu drewna, warto podkreślić, że wyłączny konsument produkcji tartacznej — przemysł budowlany, zgłasza względnie niezłe zapotrzebowanie. Najbardziej intensywnie rozbudowuje się gmina poznańska, gdzie stawia się nowe budowle i uskutecznia się liczne remonty domów. W tym względzie jednak główną rolę odgrywa akcja budowlana na terenach PWK., bowiem istotnie ilość zużywanego drewna przez budownictwo Wystawy znacznie przewyższa konsumcję w innych ośrodkach miejskich kraju.

Pozatem wypada nadmienić o stosunkowo niezłym rozwoju budownictwa po wsiach. W tym roku ziemiaństwo buduje znacznie więcej, niż przed kilku laty, a nawet w porównaniu z ub. rokiem — stawia się budynki gospodarskie i domy mieszkalne W jakim stopniu miejscowy rynek rozszerzył granice pojemności, najlepiej dowodzi fakt, że faktyczne rozmiary spożycia drewna na ziemiach zach. Polski, przekroczyły w bież. sezonie o ca 60 proc. przewidywane przez większe firmy drewno — obróbcze spożycie materjałów na cele budowlane.

Trzeba sobie jednak uprzytomnić, że z chwilą, kiedy budownictwo na terenach PWK. dobiegnie końca, kiedy Poznań, przynajmniej na pewien czas zredukuje program budowlany i wreszcie, kiedy rolnictwo ograniczy budownictwo w swym zakresie, z czem bezwarunkowo należy się liczyć, — na wielkopolskim rynku drzewnym zapanuje martwota. Gdyby nawet handel drzewny z Niemcami w przyszłym roku ożywił się do tego stopnia, że wciągnąłby w orbitę zainteresowania pewne firmy drzewne, dotychcz. lokujące swą produkcję na rynku krajowym, to jeszcze pozostaje długi szereg jednotraktowych tartaków, tak licznie rozsianych po ziemi Wielkopolskiej, których egzystencja jest obliczona wyłącznie na lokalny zbyt. Trzeba więc liczyć się ze znacznem pogorszeniem się położenia.

Niemcy o prowizorjum drzewnem

Z końcem listopada r. b. upływa termin ważności zawartego w r. ub. prowizorjum drzewnego. Fakt ten wywołał w Niemczech pewne zdenerwowanie, sfery niemieckie liczą się bowiem z tem, że prowizorjum może nie być odnowione, co spowodowałoby oczywiście poważną zwyżkę polskich ceł wywozowych na drewno okrągłe i w konsekwencji brak surowca dla tartaków niemieckich. Spowodowało to zwiększone zakupy drewna okrągłego w Polsce. Jednocześnie kupcy niemieccy, mający możność nabycia taniej tarcicy polskiej, zaopatrują się w nią w dość znacznych ilościach, co poważnie odbiło się na cyfrach wywozu tarcicy polskiej do Niemiec.

Najpoważniejszy niemiecki organ drzewny „der Holzmarkt" zamieszcza artykuł, w którym wzywa do powściągliwości w zakupach w Polsce oraz w szczegól-

ności w umowach wykraczających poza listopad r. b. Pismo wypowiada opinję, że nie idzie tu tylko o handel drzewny, ale o całokształt sprawy niemieckiej i wyraźnie daje do zrozumienia, że sfery drzewne muszą się liczyć z politycznym punktem widzenia. Zawarcie traktatu handlowego jest dziś dalsze od urzeczywistnienia, niż kiedykolwiek, wobec czego nikt nie ma gwarancji, że dojdzie do porozumienia w jakiejś sprawie specjalnej, jak handel drzewny, tembardziej, że w Polsce panuje przekonanie, że stosunki handlowe w drzewie traktować należy jako atut w rokowaniach ogólnych. Zrozumienie przewagi polskiej w rokowaniach drzewnych idzie tak daleko, że pismo niemieckie ostrzega przez nadmiernym optymizmem, co do stanowiska polskiego. Zawieranie transakcyj drzewnych z Polską na dostawy wykraczające poza listopad r. b. naraża ewentualnych nabywców na znaczne ryzyko. Mniejszem, zdaniem „der Holzmarkt", jest ryzyko firm niemieckich, posiadających własne tartaki w Polsce. Pozatem ostrzega „der Holzmarkt" przed zwyżką nienaturalną cen drzewa w Polsce, którą mogłyby wywołać nadmierne zakupy niemieckie sugerując wstrzemięźliwość wobec tego, „że drzewo polskie nie ucieknie".

Niemiecki głos fachowy wskazuje więc wyraźnie, że stanowisko Polski w rokowaniach drzewnych jest mocne i że Niemcy są w znacznej mierze uzależnione od naszych dostaw. Mitygowanie nabywców niemieckich jest niemniej wyrazistym tego dowodem, jak wymowa cyfr.

Będzie to miało poważne znaczenie zwłaszcza z punktu widzenia finansowego ze względu na zwiększającą się produkcję outsiderów niemieckich.

Uchwały i rezolucje, które będą powzięte na następnem zebraniu naznaczonem na 13 grudnia r. b., będą obowiązywały wstecz od lipca.

Niemiecki kontyngent, nie podlegający sankcji karnej, pozostanie niezmieniony. W zasadzie przeważa tendencja, by przeprowadzić stabilizację obecnie istniejącej sytuacji.

Życzenia producentów belgijskich, francuskich oraz luksemburskich o podwyższenie przepisowych kontyngentów ujawniały się mniej wyraźnie, gdyż w myśl uchwał lipcowych ich granice kontyngentowe zostały znacznie rozszerzone

Również przystąpienie Polski do kartelu było przedmiotem żywej dyskusji i zainteresowania, przyczem przedstawiciele niemieccy udzielali szczegółowych informacyj o przebiegu pertraktacyj polsko-niemieckich w sprawie zawarcia paktu regjonalnego.

Dział budowlany na Targach Wschodnich

Dział budowlany na tegorocznych Targach Wschodnich co do ilości wystawców i rozmiarów stoisk przedstawiał się dość skromnie. Przypisać to należy zmniejszonej produkcji artykułów budowlanych wogóle ze względu na zastój w budownictwie i zakończenie się sezonu budowlanego, jeżeli zaś chodzi o takie artykuły, jak cegła i drzewo, to ze względu na sprzyjające konjunktury, firmy nie miały widocznie w Targach większego zainteresowania. Niemniej jednak to, cośmy w tym dziale na Targach widzieli, było wysoce interesujące i godne powszechnej uwagi.

Najsilniej reprezentowane były wyroby ceramiczne: tu zanotować mogliśmy szereg poważnych wystawców, znanych naszej klienteli. Inne działy artykułów budowlanych opierały się przeważnie na pojedyńczych wystawcach, którymi na szczęście były również poważne firmy krajowe. Całość, choć szczupła, pozwala nam jednak na wytworzenie sobie pewnego poglądu na stan naszej produkcji w tej dziedzinie.

POMORSKIE ZAKŁADY CERAMICZNE, TOW. A. (DAWN. MAX FALEK I SKA.) W GRUDZIĄDZU.

Zakłady powyższe, zajmujące się wyrobem rozmaitych artykułów nieodzownych dla przemysłu budowlanego, cieszą się z wielu względów należytem uznaniem. Jako poważna placówka naszej wytwórczości, zdobyła sobie wymieniona firma zaufanie szerokich kół odbiorców. Wyroby jej, mianowicie: dachówki palone, naturalno czerwonego koloru, odporne na wszelkie wpływy atmosfery, wiekowej trwałości, zdobyły sobie poklask również na Targach Wschodnich. Dodać należy, że firma była kilkakrotnie odznaczana złotemi medalami. Przedstawicielstwo wymienione swoją solidnością fachową wybija się na pierwsze miejsce z pośród wielu innych tego rodzaju przedsiębiorstw i nie można wątpić, że nadal cieszyć się będzie poparciem szerokich kół swoich odbiorców.

NAJWIĘKSZA WYTWÓRNIA TRZCINY SUFITOWEJ W WĄBRZEŹNIE, POMORZE.

Niedawno powstała w Wąbrzeźnie nowa placówka, wzmacniająca podstawy bytu przemysłu polskiego. Jest to największa w okręgu pomorskim wytwórnia trzciny sufitowej. Wyroby wytwórni zdobywają sobie już coraz większe uznanie. Odznaczają się nadzwyczajną solidnością i trwałością, można odrazu zauważyć, że wyszły z pod ręki gruntownie w swym fachu wykształconej. Firma zapewnia największą sumienność i gwarantuje za swe wyroby.

Jako placówka polska, zasługuje powyższa wytwórnia na największe poparcie i spodziewamy się, że wkrótce zyska liczne szeregi odbiorców.

DOMINIK FRANCISZEK, INŻ., PRZEDSIĘBIORSTWO WIERCENIA STUDZIEN, LWÓW, 29 LISTOPADA 37.

Na Targach Lwowskich jesiennych występował jako samodzielny technik wiercenia studzień, przyczem zademonstrował swoje „Patent" pompy i sikawki, które przy bardzo małem natężeniu siły nawet ręcznej wyrzucają potężne strumienie wody w ilości 3 000 litrów na godzinę. Najcenniejszą zaletą pomp „Patent" jest, że pełniąc zwykłą funkcję pompy podwórzowej, można każdej chwili użyć jej również jako sikawki do okrapiania podwórza, ogrodów, a w razie potrzeby służyć może także jako sikawka pożarna. Solidnością pracy i trwałością konstrukcji pompy i sikawki inż. Fr. Dominika zyskują coraz liczniejszych zwolenników.

„LILPOP, RAU I LOEWENSTEIN" — AKC. TOW. PRZEM. ZAKŁADÓW MECHANICZNYCH — WARSZAWA, BEMA 65.

Wyroby firmy **Lilpop, Rau i Loewenstein** z Warszawy stanowią zwykle jeden z najważniejszych pokazów polskiej mechaniki. Przedstawiają one bowiem przeszło 100 letni dorobek zawodowy, odpowiadają wszelkim wymogom nowoczesnej techniki, łączą wyborowy materjał, praktyczność pomysłu i estetyczne walory. Na Targach Lwowskich wystawione były maszyny do wyrobów ceramicznych, wszelkiego rodzaju wagony osobowe i towarowe kolejowe i tramwajowe, specjalne urządzenia transportowe dla materjałów i płynów łatwo palnych i wybuchowych, wagony chłodnie do transportu mięsa, masła, mleka, piwa itd. części zapasowe do wagonów jak koła, osie, relsy, dalej zwrotnice, krzyżownice, rury wodociągowe, młoty parowe, oraz wszelkie odlewy żelazne. Jako jeden z najlepszych zakładów przemysłowych mechanicznych budził wielkie zainteresowanie fabrykantów i przemysłowców krajowych i obcych.

IZAK LIEBER, FABRYCZNY WYRÓB CEGIEŁ, PIECÓW KAFLOWYCH, SPRZEDAŻ WĘGLA, KOKSU I CEMENTU, RZESZÓW.

Powyższa firma odgrywa ważną rolę w przemyśle. Zwraca ona na siebie uwagę przez zadziwiający rozmach na drodze rozwojowej. Trzyma ona w swych rękach bardzo ważną placówkę naszego przemysłu, wziąwszy pod uwagę dzisiejszy pęd do rozbudowywania gmachów państwowych i prywatnych. Z tego też powodu, firma, wytwarzając cegły, kafle kolorowe, cement, cieszy się powodzeniem i coraz więcej liczy odbiorców. Poza tem sprzedaje firma węgiel i koks. Wyroby jej są trwałe, starannie wykonane, obsługa skora, to też przed firmą otwierają się widoki najlepszego powodzenia i rozwoju.

Z rynku materjałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Poznań, 19. 10. Firma Gustaw Glaetzner, Centrala materjałów budowlanych i dachówek, notuje następujące ceny: Cegły murarskie „iłówki“ za tysiąc sztuk 70,00 zł, loco cegielnia; cegły murarskie tonówki za tysiąc sztuk 75—85 zł, loco cegielnia; dachówki za tysiąc sztuk 150,— zł loco cegielnia; wapno budowlane za 100 kg. 3,80 dla odsprzedawców, a 4,00, dla konsumentów loco Wapienna lub Piechcin; cement portlandzki za 100 kg. 7.25 zł, loco cementownia wyłącznie opakowania, osobno za beczkę 3,40 zł, za worek papierowy 0,55 zł. Wszystkie następne ceny rozumieją się loco składnica w Poznaniu: Cement portlandzki za beczkę 180 kg. 20 20 zł; za beczkę 200 kg. 24.00 zł; za worek 50 kg. 6.75 zł; wapno budowlane za 50 kg. 2,60 zł; wapno hydrauliczne za beczkę 150 kg. 12,00 zł; papę dachową m. kw. nr. 80 — 1,10 zł; nr. 100 — 0,90 zł; nr. 125 — 0,75 zł; nr. 150 — 0,65, nr. 200 — 0,50 zł; papa izolacyjna za metr kwadratowy 3,00 zł; za przykrojenie podług miary 10 proc. zwyżki; smoła destylowana za 100 kg. brutto za netto 35,00 zł; lepnik za 100 kg. brutto za netto 34,— zł; trzcina sufitowa w wałkach po 20 Okw. m. z drutem cynkowanym za wałek 4,50 zł; z drutem żarzonym 4,20 zł; przy dostawach całowagonowych ceny odpowiednio zniżone.

METALE I WYROBY METALOWE

Warszawa, 18. 10. Dom Handlowy A. Gepner w Warszawie, ul. Grzybowska 27, notuje nast. ceny orjentacyjne za 1 kg. w zł.: cyna Banka w blokach 12, ołów hutniczy 1.15, cynk hutniczy 1.35, antymon 2.40, aluminjum 5, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1.60, blacha mosiężna 3.60—4.50, blacha miedziana 4.40.

Katowice, 18. 10. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S.) oraz Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja Towarzystwa dla Sprzedaży Surówki Żelaznej, Sp. z ogr. odp. w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł, loco stacja wysyłająca.

Berlin, 18. 10. Metale Urz. Ceny w markach niemieckich za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa cif Hamburg, Brema lub Rotterdam 144¾, oryginalne aluminjum hutnicze 98—99% w blokach, sztabach walcowanych i ciągnionych 190, dtto w sztabach walcowanych i ciągnionych 194, nikiel czysty 98—99% 350, Antymon regulus 85—90, srebro ca. 900 w sztabach 79—80½ za kg. złoto w woln. obrot. 2.80 do 2.82 za gram, platyna w woln. obrotach 9½—11 za gram.

Londyn, 18. 10. Srebro 26 11/16, — na dostawę 26¾ d. za 1 uncję.

TENDENCJA NA MIĘDZYNARODOWYCH RYNKACH SUROWCA.

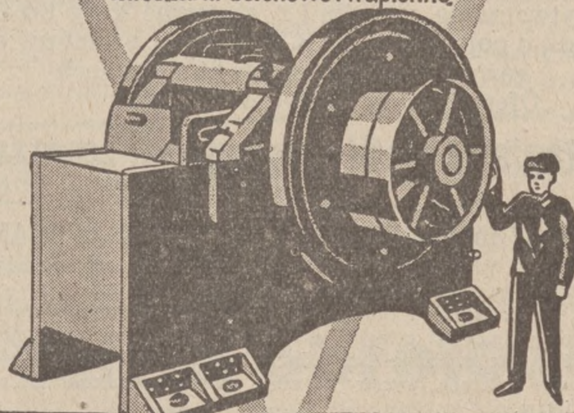
Węgiel. Położenie na międzynarodowym rynku węgla jest w dalszym ciągu niezmienione. We Francji i Belgji utrzymuje się popyt na węgiel przemysłowy w związku z dobrą konjunkturą dla przemysłu żelaznego. W Anglji przejściowe polepszenie wywołały sezonowe zakupy węgla domowego.

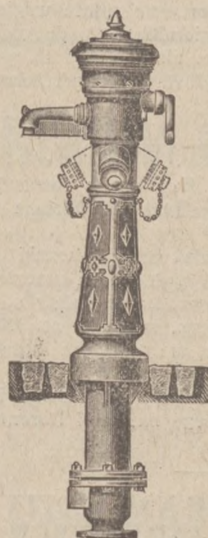
Żelazo. Na rynkach żelaza i stali panuje ciągle jeszcze nastrój zwyżkowy. Obecny poziom cen jest 30 proc. wyższy od najniższych notowań roku zeszłego. Duży wpływ na sytuację rynku miała decyzja kartelu stalowego, pozostawiająca niezmienionemi rozmiary produkcji na ostatni kwartał r. b. W Anglji projektowany jest trust, który obejmie połowę wytwórczości surówki. We Francji ceny utrzymują się na dawnym poziomie, mimo, iż zapotrzebowanie przemysłu przetwórczego jest bardzo znaczne. Rynek belgijski w dalszym ciągu mocny. Produkcja w trzecim kwartale wyniesie w przybliżeniu 1 milj. ton, przez co Belgja przekroczy o 10 proc. kwotę kartelową. Notowania niemieckie bez zmiany.

Cynk. Zupełny brak ożywienia i zniżka cen charakteryzuje w dalszym ciągu rynki cynkowe.

ZŁOTY W DNIU 18 PAŹDZIERNIKA 1928 r.

Ryga przekaz 58,65, Zurych przekaz 58,25, Londyn przekaz 43,25, N. Jork przekaz 11,25, Berlin got. 46,925—47,325, przekaz na Warszawę 46,975—47,175 przekaz na Katowice 46 95—47,15, przekaz na Poznań 46,975—47,175, Medjolan przekaz 214, Praga przekaz 377,75, Gdańsk przekaz 57,77—57,92, gotówka 57,80—57,94, Wiedeń przekaz 79,63—79,91

◆ PRZETARGI ◆ SUBMISJE ◆ LICYTACJE ◆

Magistrat miasta Starogardu zamierza zakupić

benzynowo-motorową pompę

o sile 4—5 k m. na 4 kołowem podwoziu do wytwarzania vacuum i 2 stosowne kufy do fekalij o pojemności po 800 litrów z armaturą do rozpryskiwania gnojówki na polach
Oferty należy złożyć do 27 bm.

Magistrat w Starogardzie (Pomorze)

6634

OGŁOSZENIE URZĘDU CELN. W WARSZAWIE.

Dnia 24 października r. b. o godzinie 11-tej rano, odbędzie się w składach wolnocłowych „Dom Składowy Publiczny", przy ulicy Stawki 4, licytacja na towary, za które w przepisanym terminie nie uiszczono należności celnych, a mianowicie: tkaniny jedwabne, chusteczki z tkaniny bawełnianej, jedwab sztuczny, kapelusze słomkowe, szkło lustrzane, wyroby ze szkła malowane, narzędzia rzemieślnicze i t. p.

Towary niesprzedane z licytacji w dniu 24 października r. b. będą po raz drugi wystawione na przetarg publiczny w wymienionych składach w dniu 30 października r. b., o godzinie 11-tej rano.

Bliższych szczegółów można zasięgnąć w Urzędzie Celnym począwszy od dnia 12 października r. b.

DOSTAWA BECZEK ŻELAZNYCH.

Okręgowe Szefostwo Intendentury w Warszawie zamierza zakupić w drodze przetargu nieograniczonego około 700 sztuk beczek żelaznych, 300 litrowych typowych w-g opisu technicznego P. S. 200 9001 do przechowywania przetworów ropnych, z ilości tej 350 sztuk przeznaczonych na benzynę, reszta zaś na oleje i nafty.

Dostawa w terminie do końca lutego 1929 roku.

Reflektanci zechcą złożyć swe oferty na całość względnie część dostawy w terminie do dnia 30 października r. b do godziny 11-tej. — do I. Okr. Szef. Int. w Warszawie, ul. Przejazd 15, w kopertach zalakowanych z napisem: „Oferta na dostawę beczek żelaznych".

PRZETARG BUDOWLANY.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Katowicach rozpisuje przetarg publiczny na wykonanie budowy magazynu dla Odcinka Drogowego na stacji Boronów.

Bliższe postanowienia o wnoszeniu ofert, warunki wykonania budowy, plany, formularze ofertowe i t. d. można przeglądać, a formularze ofertowe i kosztorysowe nabywać, począwszy od dnia 25-go września 1928 r., w Wydziale Drogowym, w pokoju nr. 303 w wymienionej Dyrekcji Kolei Państwowych w godzinach urzędowych od 10 do 13.

Odnośne oferty należy złożyć ostempl. z napisem: „Oferta na budowę magazynu dla Odcinka Drogowego na stacji Boronów" najpóźniej do dnia 19 października 1928 r.

PRZETARGI NA DOSTAWĘ NARZĘDZI I PRZEDMIOTÓW INWENTARJALNYCH.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Katowicach ogłasza 6 przetargów publicznych na następujące narzędzia i przedmioty inwentarjalne:

Przetarg I. na dzień 29. 10. 1928 roku na dostawę imadeł, kleszczy kowalskich, kluczy do gazu, kluczy francuskich i t. d.

Przetarg II. na dzień 30. 10. 1928 r. na dostawę różnych mebli biurowych, jak krzesła, szafy, wieszadła i t. d.

Przetarg III. na dzień 31. 10. 1928 roku na dostawę poziomnic, konewek, wiader, kuźni polowych, kleszczy kombinowanych i t d.

Przetarg IV. na dzień 2. 11. 1928 roku na dostawę inwentarza kolejowego, jak: skrzynek na węgiel, taczek kolejowych, drągów do podnoszenia toru i t. d.

Przetarg V. na dzień 3. 11. 1928 roku na dostawę różnych pilników, imadełek ręcznych, kolb do lutowania, wykrojnic kowalskich i t. d.

Przetarg VI. na dzień 5. 11. 1928 roku na dostawę chorągwi narodowych, powłók do koców, ręczników, prześcieradeł i t. d.

Oferty należy złożyć z cenami stałemi w złotych, franco Magazyn Zasobów II w Katowicach.

SPRZEDAŻ MASZYN I URZĄDZENIA DO PRZEMIELANIA PŁATKÓW ZIEMNIACZANYCH.

Rejonowe Kierownictwo Intendentury w Krakowie zamierza sprzedać w drodze publicznej licytacji loco kartoflarnia Kraków-Zabłocie maszyny i urządzenia do przemielania płatków ziemniaczanych, jak młynki Reform, aparaty do mieszania z magnetami, cylindry do sortowania, aspiratory, ekshaustor, ślimacznice, elewatory, rury śmigowe, rurociągi od ekshaustoru, transmisje i kamienie.

Licytacja odbędzie się dnia 23 października 1928 r. o godz. 10-tej w Magazynie Opałowym Kraków-Zabłocie (obok targowicy końskiej).

Pisemne oferty muszą być złożone do dnia 23 października 1928 roku w Rejonowym Zakładzie Żywnościowym w Krakowie przy ul. Bosackiej 13 lub w dniu przetargu do godziny 10-tej w Magazynie Opałowym w Krakowie-Zabłociu.

OGŁOSZENIE PRZETARGU.

Dyrekcja Poczt i Telegrafów rozpisuje niniejszem publiczny przetarg ofertowy na wykonywanie we Lwowie przewozu poczty samochodami i opróżniania skrzynek pocztowych motocyklami (trycyklami) począwszy od 1 stycznia 1929 roku.

Opieczętowane oferty należy wnosić w terminie do 5 listopada 1928 roku godzina 12-ta do Dyrekcji Poczt i Telegrafów we Lwowie.

Bliższych informacyj otrzymać można w Oddziale 4 (komunikacyjnym) Dyrekcji Poczt i Telegrafów we Lwowie, ul. Zygmuntowska 5, II p. codziennie w godzinach przedpołudniowych.

Lwów, dnia 10 października 1928.

Prezes: **Moszoro** m. p.

PRZETARG.

Dyrekcja Dróg Wodnych w Toruniu, ul. Bydgoska 22, ogłasza niniejszem przetarg ofertowy na dostawę jednego motoru spalinowego o sile 16—20 K. M. i 600 — 700 obrotów na minutę, mającego służyć do zapędu jednej łodzi motorowej.

Oferty opieczętowane z napisem „Oferta na dostawę motoru" z podaniem marki fabrycznej, rysunkiem motoru i zużycia paliwa na 1 K. M. i godzinę ruchu oraz czasu, w którym motor może być dostarczonym należy składać do dn. 6 listopada br. w biurze Dyrekcji, ul. Bydgoska 22, gdzie o godzinie 12 nastąpi otwarcie ofert.

Do ofert należy dołączyć wadjum wartości 5 proc. dostawy.

Dyrekcja zastrzega sobie swobodny wybór oferty.

Dyrekcja Dróg Wodnych - Toruń.

Do L. III/4626/28. 6659

Walce do gięcia blachy

do 3 m|m grubości, 1200 szerokości, wyrób niemiecki, nieużywane, na pas lub korbę, sprzeda 6609

St. Kraszewski, Bydgoszcz, Zamojskiego 23

Dmuchawę

systemu Roota do zapędu pasowego na ca. 20 ognisk, używaną, lecz w dobrym stanie sprzeda korzystnie 6556

S. SAMULSKI i Sp., Fabr. maszyn, Pleszew

Maszynę do szycia mat

słomianych lub **trzcinowych**, wyrób niemiecki, nieużywaną, sprzeda 6610

St. Kraszewski, Bydgoszcz, Zamojskiego 23

NA SPRZEDAŻ

jedna wielka młocarnia, jedna wielka sieczkarnia, jedna transmisja długości cztery metry. Wymienione rzeczy są już używane. Zapytania u f-my **A. Szymański, Rybnik, Rudzka** 6601

Samochód towarowy

nośność ½ tonny, w dobrem utrzymaniu, nadający się dla rzeźnika, handlarza bydłem lub innych zwózek, z nowemi dowodami rejestr. sprzedam okazyjnie, spiesznie decydującym **A. NAROŻNY, Warsztaty mechaniczne, Wągrówiec,** (Pozn.) Rynek 20. Telefon 80.
6594

Automat 4-ro wrzecionowy

syst. Acme, budowy Alfred H. Schütte, o średnicach otworów szpindli 35 m m, mało używany, w dobrym stanie sprzeda korzystnie 6557

S. SAMULSKI i Sp., Fabr. maszyn, Pleszew

Kocioł (8 atm.) i maszyna parowa wentylowa

6630

40 konna, firmy Raupach Görlitz, z roku 1900, z powodu powiększenia fabryki na sprzedaż. Maszyna jest w biegu i może być każdej chwili obejrzana w **Zakładach Ceramicznych Dąbrówka w Ostrzeszowie.** (Kolej na miejscu).

OFERTY

na kupno i sprzedaż wszelkich maszyn używanych i inwestycyj fabr., na terenie całej Polski 6628

CENTRALA OFERT dla H. i P., Sp. z o. o.
WARSZAWA, Smolna 38.

Ciężka podwójna strugarka

800 suwu i 2300 ruchu poprzecznego za możliwą cenę do sprzedania

Richard Migge, Gdańsk 6638

LOKOMOBILA

stabilna Lanza, z kondensacją, o sile 60 HP efektywnych, rezerwowa, prawie nieużywana, w stanie gotowym do ruchu, okazyjnie do sprzedania. Rok budowy 1911. Zapytania kierować do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 6623.

PASY TRANSMISYJNE wielbłądzie i skórzane

używane, 80%, do użytku do 400 m/m okazyjnie sprzedamy. 6635 **A. i E. JUDA, Warszawa, Bagno 10** (Sklep 33)

6639

Tarcza obrotowa

w najlepszym porządku do normalnego toru, nadaje się dla bocznicy, do sprzedania okazyjnie.

PREGER i LANDAU, Częstochowa

Na sprzedaż

1 tokarnia pociągowa

2600 długość toczenia, ciężka,

1 wiertarka słupkowa

szybko bieżąca.

Zgłoszenia do Administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 6651.

Mamy do oddania:

1. 1 **MASZYNĘ PAROWĄ,** leżącą, bagnetową, ze suwakiem tłokowym i z regulatorem osiowym, o sile około 70 K. M., przy 140 obr. na minutę.
2. 1 **MASZYNĘ PAROWĄ,** leżącą, bagnetową, z suwakami ekspanzyjnemi i z regulatorem kulkowym, o sile około 35 do 50 K. M., przy 125 do 140 obr. na min.
3. 1 **MASZYNĘ PAROWĄ,** bagnetową, ze suwakami ekspanzyjnemi i regulatorem kulowym, o sile około 35 do 40 K. M., przy 100 obr. na minutę.
4. 1 **KOCIOŁ PAROWY,** leżący, płomienno-rurk. o pow. ogrz. około 93 m², na 9½ atm. ciśnienia rob., z armaturą.
5. 1 **KOCIOŁ PAROWY,** leżący, płomiennorurkowy o pow. ogrzew. około 104 m², na 10 atm. rob. ciśn., z armaturą.
6. **KOCIOŁ PAROWY,** leżący, kornwalijski, o pow. ogrz. około 13 m², na 6 atm. rob. ciśnienia.

Objekty powyższe używane, lecz odrestaurowane z częściowo nową armaturą, są do obejrzenia w naszym Oddziale II, przy ul. Strumykowej 12-13.

H. CEGIELSKI, Sp. Akc. w Poznaniu

6644

Duży piec żelazny

ozdobny, jak nowy, odpowiedni na wielką salę, wartości 1,500 zł **do sprzedania** za 500 zł oraz

kilka pieców gazowych.

Zgłoszenia do administracji niniejszego pisma pod nr. 150.

Kupię

bramę żelazną

dobrze zachowaną, 2 skrzydła, 2,45 m szeroką.

Oferty do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 1200.

Kierownik techniczny

mechanik, z długoletnią praktyką w dziale masz., kotłów, warszt. mechan. i biurach konstr., wład. jęz. polskim i niem. poszukuje stałej posady. Późniejszy wkład gotówki do danego przedsięb. nie wykluczony. Łask. oferty pod nr. 6640 do adm. „Rynku Met. i Masz.“

MASZYNĘ

do falcowania puszek okrągłych, (Falzmaschine), nową lub używaną. **Kocioł parowy** Cornwalijski o. p. o. w., 60 □ mtr. Kw., 8—10 atm., w dobrym stanie, z komplet. armatur. 6627

poszukuje

„METALOWIEC“ Poznań, ul. Towarowa, Tel. 3912

Poszukuję używanego 6631

2-4 osob. krytego samochodu

(Limousine). Szczegół. opis istnienia tegoż i ostatecznej ceny podać do **P. Greczmiel Nast.** Fabryka maszyn roln. **Dobrzyca.**

Młodszy ekspedjent żelaźniak

dzielny w zawodzie, ze znajomością księgowości oraz korespondencji, chlubne świadectwa, zamierza zmienić posadę. Łask. zgłoszenia proszę kierować do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 6622.

6647

Poszukujemy GWINCIARKI

do walcowania gwintów

od 1/4“—1/2“ z szczękami zamiennemi

Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych T. A., INOWROCŁAW.

KUPNA

Kupimy w dobrym stanie 6648

prądnicę prądu stałego

z uzbrojeniem szeregowo-bocznikowem, o mocy ok. 150 KW. napięciu 120 Volt. z regulatorem napięcia, oraz parą szyn.

Oferty: **WARSZAWA, Srebrna 16, Tow. Akc. Zakł. Mechan. Bormann, Szwede i S-ka.**

Kupię używaną, dobrze utrzymaną

tokarkę ślusarską

1½—2 mtr. światła kleszczaka. Zgłoszenia do administr. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 6646.

RURY

od 16 do 33 m|m średnicy zewnętrznej, gazowe, kotłowe lub inne, używane lub nieużywane, kupuję każdą ilość

Stanisław Kraszewski, Bydgoszcz, Zamojskiego 23

6608

Poszukuję celem kupna:

1 PRASĘ DO SZTANCOWANIA JEDNORAMIENNĄ

wytrzymałość około 15.000 kg. **1 prasę do drykowania** (Ziehpresse) z przekładnią trybową o wytrzymałości około 50.000 kg jedno lub dwuramienną. Maszyny winny być w dobrym stanie, zdatne do użytku. Oferty z ceną i opisem proszę przesłać: 6629

WACŁAW MILLNER, fabryka wyrobów metalowych, BYDGOSZCZ, ul. Gdańska 102.

KUPIĘ 6606

tokarnię pociągową

2000—2500 mm toczenia, wiertarkę słupową ∅ 30 mm. Oferty z podaniem ceny i wagi proszę kierować pod adresem:

W. Popielewski, Sępolno, ul. Sienkiewicza 54 (Pom.)

6660

Poszukiwana celem zakupna używana pojedyncza

prasa łyżwowa

z formami na dachówki kalenicowe (szczytowe)

Cegielnia Parowa Nietążkowo pow. Śmigiel

„R. Met.“ **WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:**

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 130 zł, ½ str. 75 zł, ¼ str. 45 zł, 1/8 str. 25 zł, 1/16 str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III str. 30% dopłaty. — Artykuły opisowe z dopłatą 100%. — Dostarczenie kliszy autotypji z wyraźnych fotografij po 14 groszy za cm². W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.